

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 7 (1982) 1988 VASARIS-FEBRUARY 16

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS METAI

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416) 275-4672

50 ct.

Gėlės išgąsdino

Vasario šešioliktoji – Lietuvos laisvės šventė plačiai minima laisvajame pasaulyje. Kur tik yra lietuvių kolonija, kad ir mažiausia, švenčia Vasario šešioliktąją. Didžiosios lietuvių kolonijos mini ją plačiu mastu, mažosios – pagal savo išgales. Ir kaip neminės, jeigu Vasario šešioliktoji yra pagrindinė lietuvių tautos laisvės šventė! Ar yra bent vienas lietuvis, kuriam nerūpi tautos laisvė? Keista, bet pasirodo, yra. Tai tie, kurie yra įsipareigoję sovietinei imperijai. Laisvajame pasaulyje yra vadinamų komunistų saujelė, įsipainiojusi maskvinės imperijos spąstuose per savo marksistinį trumparegiškumą. Jiems Vasario šešioliktoji yra „buržuazinės“ vergijos simbolis, o birželio penkioliktoji – sovietinės „laisvės“ diena (1940 m. birželio 15 Sov. Sąjunga okupavo Lietuvą). Prie tokių priklauso ir Lietuvos kompartija, dar ir dabar smerkianti nepriklausomą Lietuvą kaip „buržuazinės“ vergijos laikotarpį ir liaupsinanti maskvinę vergiją kaip laisvės nešėją. Bet tai balsas Maskvos, o ne lietuvių tautos. Kompartija dar niekad nebuvo lietuvių tautos balsu. Tokiu ji ir negali būti, nes gyvena ne lietuvių tautos idealais ir skelbia ne jos gerovę, o Maskvos. Dėl to jai, kaip ir Kremlui, Vasario šešioliktoji yra smerktina.

KAI laisvojo pasaulio lietuviai ryžtasi vieningai švęsti Vasario šešioliktąją, pavergtos Lietuvos valdžios aparatas sujunda ją ne tik smerkti, bet ir policinėmis priemonėmis drausti. Tai ypač išryškėjo šiais metais, minint septyniasdešimtąją Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Kai pavergtos Lietuvos aktyvistai ryžosi vasario 14 dieną padėti gėles prie tautos bei valstybės laisvės paminklų, sujudo milicinė ir karinė sovietų galybė. Jai turbūt atrodė, kad sovietinis dangus griūva. O iš tikrųjų tautos aktyvistai ryžosi organizuoti taikias demonstracijas ir gelėmis pagerbti Lietuvai brangius žmones, kurių dėka Lietuva džiaugėsi pilna laisve ištisus dar dešimtmečius. Bet tų gėlių išsigando galingoji Sovietų Sąjunga, tarsi jos būtų branduolinės bombos. Ji puolėsi persekioti visus įtariamus asmenis, organizuoti milicines ir karines pajėgas, tartum prieš kylančią ginkluotą armiją. Nejaugi sovietinė galybė tokia menka, kad bijo beginklės minios, nešančios gėles savo mirusiems didvyriams! Ir visai be reikalo. Kompartija turėtų atsiminti, kad jos vado Lenino vyriausybė 1920 m. pasirašė taikos sutartį su Lietuva, pripažįstantią jos nepriklausomybę. Gorbachiovas sakėsi einąs Lenino keliu. Kodėl tad kovojama su Lietuvos nepriklausomybe, kuri buvo pripažinta paties Lenino?

PADIDĖJUSI spauda Lietuvoje septyniasdešimtosios Vasario 16 proga išjudino ir laisvają išeiviją protestuoti prieš sovietinę vergiją platesniu mastu. Ypač judrus pasirodė išeivijos jaunimas. Šeštajame savo kongrese Australijoje jis gildino Lietuvos problemas ir savo šūkiu pasirinko šiuos žodžius: „Lietuvos likimas – mūsų atsakomybė“. Tą atsakomybę jis pajuto ypač dabar, kai sovietinė galybė užsimojo traukti Lietuvos laisvės reikšėjus ir gilinti esamą priespaudą. Išeivijos jaunimas, vadovaujamas Pasaulio lietuvių jaunimo valdybos, ryžosi organizuoti bado streiką prie Sovietų Sąjungos ambasadų. Turimomis žiniomis, toks streikas buvo ar dar bus organizuojamas Kanados Otavoje, Londone, Amerikos Vašingtone, Brazilijos San Paulyje, Prancūzijos Paryžiuje, Britanijos Londone, V. Vokietijos Bonoje, Australijos Kanberoje ir kitur. Tas bado streikas vyko daugumoje vietų nuo vasario 13 iki 16 dienos. Tai iniciatyva jaunimo, gimusio išeivijoje, gyvenančio laisvos Lietuvos dvasia. Dauguma to jaunimo dar nėra mačiusi Lietuvos, tačiau nestokojanti kovos dvasios. Savo auka ir energija jaunimas nori prisidėti prie bendro žygio, siekiančio Lietuvai laisvės. Iš tokio jaunimo eilių išaugs naujos kartos veikėjai, kurie bus pavergtos Lietuvos atrama ir jos laisvės kovotojai laisvajame pasaulyje.

KANADOS ĮVYKIAI

Biudžetas be staigmenų

Ketvirtasis finansų ministro M. Wilsono Kanados biudžetas neatnešė jokių staigmenų. Biudžetiniams 1988 m., prasidėjantiems balandžio 1 d. ir pasibaigiantiems 1989 m. kovo 31 d., jis numatė \$132,3 milijono išlaidų ir \$103,3 milijono pajamų. Pateikiamos sumos pranašauja \$29 milijono deficitą, kurį M. Wilsonas tikisi sumažinti iki \$28,9 milijono, o 1987 m. biudžetą š. m. kovo 31 d. užbaigti su \$29,3 milijono deficitu. Tad iš tikrųjų bus galima kalbėti apie pastovų deficitą mažinimą nuo konservatorių atėjimo valdžion 1984 m. rudenį, kai liberalų valdymo metais chroniški deficitai buvo peržengę \$35 milijonus. Finansų ministro M. Wilsono biudžetų deficitai sumažėjo iki \$29 milijonų ir dabar beveik laikosi šios sumos, kasmet nukrisdami tik apie 300 milijonų dolerių. Juos dabar daugiau mažina metinis krašto ūkio pajamų augimas, nors jis,

deja, nesustabdo didėjančio valdžios išsiskolinimo, šį pasvarę pasiekiančio \$322 milijono. Skolą didina ne tik iki \$29 milijonų sumažinti metiniai deficitai, bet ir palūkanos skolai padengti, suėdantios didelę dalį metinio biudžeto pajamų, nukreiptų nuo kitų reikalų ir netgi pačios skolos grąžinimo.

Naujajame 1988 m. biudžete M. Wilsonas numatė tik neįvykusių valdžios išlaidų apkarpyimą \$300 milijonų, paliesiantį administracinius departamentų reikalus. Vienintelė staigmena tapo valdžios mokesčių padidinimas benzinui ir aviacijos kuroi. Praktiškai tai reiškia vieno litro kuro pabrangimą tik vienu centu nuo š. m. balandžio 1 d. Finansų ministras M. Wilsonas džiaugėsi pagausėjusiais naujais darbais, pernai 4% pasiekusiu ekonominiu Kanados augimu. Dabar vėl prasideda laikinio ūkio pajamų augimas, nors jis,

deja, nesustabdo didėjančio valdžios išsiskolinimo, šį pasvarę pasiekiančio \$322 milijono. Skolą didina ne tik iki \$29 milijonų sumažinti metiniai deficitai, bet ir palūkanos skolai padengti, suėdantios didelę dalį metinio biudžeto pajamų, nukreiptų nuo kitų reikalų ir netgi pačios skolos grąžinimo.

Naujajame 1988 m. biudžete M. Wilsonas numatė tik neįvykusių valdžios išlaidų apkarpyimą \$300 milijonų, paliesiantį administracinius departamentų reikalus. Vienintelė staigmena tapo valdžios mokesčių padidinimas benzinui ir aviacijos kuroi. Praktiškai tai reiškia vieno litro kuro pabrangimą tik vienu centu nuo š. m. balandžio 1 d. Finansų ministras M. Wilsonas džiaugėsi pagausėjusiais naujais darbais, pernai 4% pasiekusiu ekonominiu Kanados augimu. Dabar vėl prasideda laikinio ūkio pajamų augimas, nors jis,

(Nukeltą į 8-tą psl.)

Iškilus Lietuvos vėliavą prie Toronto rotušės ir padėjus vainiką Taikos sodelyje 70-sios Vasario 16 proga, kalbą sako Kanados parlamento narys ANDREW WITER 1988 m. vasario 13 d. Nuotr. St. Dabkaus

Vasario 16 artėjant Lietuvoje

Laisvės kovotojo teismas • Nuteistojo pareiškimas laisvajam pasauliui • Sovietinės valdžios susirūpinimas ir grasinimas • Sadūnaitės užpuolimas

Artėjant Vasario 16 okupuotoje Lietuvoje, ėmė riedėti įvykiai vienas po kito. Vienas tokių žymesnių įvykių buvo Petro Gražulio teismas Marijampolėje (Kapsuke) 1988 m. sausio 26 d. P. Gražulis pateko į teismą už atsisakymą vykti į karinį apmokymą, kurin buvo šaukiamas kaip dalyvis demonstracijose – Rygoje, Vilniuje ir Kaune. Maronio minėjime prie arkikatedros bazilikos Kaune jis buvo vienas iš kalbėtojų. Jis yra Sasnavos parapijos šventovės zakristijonas, 29 m. amžiaus, o du jo broliai – Antanas ir Kazimieras kunigai.

Teismo diena

Sausio 26 d. turėjo būti P. Gražulio teismas, bet kai susirinko 200 žmonių ir demonstravo prie teismo rūmų, teismas buvo atidėtas vasario 2 d. neva dėl dviejų liudininkų neatvykimo. Vasario 2 d. teismas įvyko ir P. Gražulį nubaudė 10 mėnesių lagerio. Po teismo sprendimo nubaustasis paskelbė bado streiką nuo vasario 16 iki 25 d. už tautinį ir religinį Lietuvos atgimimą. Jį, bekalbantį teismo salėje, puolė civilis asmuo, užčiaupė jo burną, o du milicininkai šoko į jį mušti. Tai matė 70 asmenų, buvusių teismo salėje. P. Gražulis buvo milicininkų nutemptas į rūsį, kur vėl buvo mušamas. Liudininkai girdejo šaukiant musamąjį: „Gelbėkit, užmuši!“

Prie teismo rūmų laukė 200 asmenų minia. Išėjus iš salės teismo dalyviams, kažkoks provokatorius ėmė šaukti „demokratija!“ Uniformuoti milicininkai su šūnimis puolė į minią, suėmė 10 asmenų ir nuvedė į teismo rūmus. Miniai protestuojant, netrukus septyni buvo paleisti, o trys sulauktyti ir nubausti 15 parų kalėjimo už „piktąbinį nepaklusnumą“, nors visi laikėsi labai ramiai ir tvarkingai. Nubausti buvo šie asmenys: Gintas Sakavičius iš Kapčiamiesčio, Vincas Danielis iš Šiaulių, Bronė Valaitytė iš Sasnavos. Buvo sulauktytas ir Alfonsas Bumbulis, bet nubaustas tik 20 rb. bausda už tai, kad pasiteiravo už ką milicininkai spardė vaikus.

Drašus pareiškimas

Prieš teismą, t.y. sausio 23 d., P. Gražulis pasiuntė atvirą laišką Sov. Sąjungos krašto apsaugos ministeriui Jazovui ir jame pareiškė protestą: „Protestuodamas prieš okupaciją, atšaukiu ir prašau laikyti negaliojančia priesaiką, kurią daviau tarnaudamas sovietinėje armijoje. Apmokymams, į kuriuos esu šaukiamas 1987 m. lapkričio 27, vyksiu kaip vergas, pavergtos tautos sūnus, kuris neturi teisės į laisvą apsisprendimą“.

Prieš pat teismą P. Gražulis

man jėgų bei ryžto ginti sąžinės padiktuotus įsitikinimus. Niekas neprivėrs manęs sutikti, kad jūsų teismo nuosprendis, baudžiantis mane, yra užtarnautas ir teisingas. Ypatinai skaudu yra pajusti, kad sovietinio „teisingumo“ barjero atskirti teisla mane mano broliai lietuviai. Didžiausias dabarties tragizmas yra tas, kad jūs, užgniauzę tautinę savo sąžinę, teisiate mane pagal jėga mums primestus įstatymus, prieštaraujančius ne tik tautiingumui ir demokratijai mūsų praieityje laisvos tėvynės, bet ir aplamai visoms bendražmogiškoms normoms ir vertybėms“.

Nebūsiu aklu įrankiu

Pareiškime P. Gražulis sako: „Aš, Petras Gražulis, sąjūdžio už pasitikėjimo atstatymą tarp Vakarų ir Rytų dalyvis, laukias teismo nuosprendžio, su pilnu atsakingumu pareiškiu, kad, sąžinės balso vedamas, atsisakau nuo visų karinių šaukimų, nuo anksčiau per jaunatvišką esmės nesupratimą duotos karinės priesaikos. Prašau niekada daugiau manęs nelaikyti sovietinės armijos atstovu. Nebenorū būti dalyviu sovietinės karinės mašinos, kurios nežabota agresija ne vien praieityje laisvoms tautoms, bet ir mūsų tautai aiškiai matoma. Ši agresija turi būti visuotinai pasmerkta. Jau daugiau kaip 47 metai mano tauta prarado laisvę, į kraštą įžengus okupacinėi sovietinei armijai. Ji tapo aneksijos auka“.

Išdėstęs priespaudos faktus Lietuvoje, P. Gražulis tęsia: „Tokiu būdu esu priverstas būti aklu sistemos įrankiu. Būdamas savo tautos sūnus, dalyvauju etninę, dvasinę ir kultūrinę tautos vertybių naikinti politiką. Ir paties sunkiausio nuosprendžio atvejų noriu išreikšti begalinį dėkingumą Dievui, suteikusiam

Savo pareiškimą P. Gražulis baigia šiuo sakiniu: „Prašau viso pasaulio tikinčiuosius melstis už mane ir mus visus, kad gerasis Dievas suteiktų jėgų ir toliau likti ištikimiems savo sąžinei – Dievo balsui“. Pasirašė „Pavergtos tautos, Lietuvos respublikos sūnus Petras Gražulis“.

Susirūpinusi valdžia

P. Gražulio teisme dalyvavę aktyvistai turėjo progą aptarti ir Vasario 16 minėjimus, numatytus įvairiose Lietuvos vietovėse. Išryškėjus nuomonei, kad okupacinės valdžios pajėgos gali sukludinti planuotą demonstraciją, ši grupė pasisakė už minėjimus šventovėse, rengiant pamaldas, Kryžiaus kelius, Rožinio maldas už Lietuvą.

Kitos grupės, ypač Vilniuje ir Kaune, ryžosi vykdyti anksčiau planus, t.y. organizuoti gėlių padėjimą prie Vasario 16 kovotojų paminklų. Nežinoma, ar okupacinės valdžios pajėgos gali sukludinti planuotą demonstraciją, ši grupė pasisakė už minėjimus šventovėse, rengiant pamaldas, Kryžiaus kelius, Rožinio maldas už Lietuvą.

Kitos grupės, ypač Vilniuje

Kitos grupės, ypač Vilniuje ir Kaune, ryžosi vykdyti anksčiau planus, t.y. organizuoti gėlių padėjimą prie Vasario 16 kovotojų paminklų. Nežinoma, ar okupacinės valdžios pajėgos gali sukludinti planuotą demonstraciją, ši grupė pasisakė už minėjimus šventovėse, rengiant pamaldas, Kryžiaus kelius, Rožinio maldas už Lietuvą.

Kitos grupės, ypač Vilniuje

Kitos grupės, ypač Vilniuje ir Kaune, ryžosi vykdyti anksčiau planus, t.y. organizuoti gėlių padėjimą prie Vasario 16 kovotojų paminklų. Nežinoma, ar okupacinės valdžios pajėgos gali sukludinti planuotą demonstraciją, ši grupė pasisakė už minėjimus šventovėse, rengiant pamaldas, Kryžiaus kelius, Rožinio maldas už Lietuvą.

Septyniasdešimtosios Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties proga buvo padėtas vainikas prie Toronto rotušės Taikos sodelyje, skelbiantis taiką laisvėje. Vainiką neša KLB pareigūnai – H. STEPAITIS ir R. STRIMAITIS Nuotr. St. Dabkaus

Pasaulio įvykiai

IZRAELIO KARIAI VIS DAR NEIŠTENGIA SUSTABDYTI palestiniečių paauglių 1987 m. gruodžio 9 d. pradėtų riaušių okupuotoj Gazos juostoj ir vakarinėj Jordano upės pakrantėj. Per du mėnesius ten žuvo 54 palestiniečiai, šimtai buvo sužeista. Pradžioje riaušinkus buvo bandoma išsklaidyti tikromis kulkomis, vėliau guminėmis ir pagaliau specialiomis lazdomis, kai pasaulyje pasigirdo vis daugiau Izraelį smerkiančių balsų. Izraelio taktiką pasmerkė ir keturi amerikiečiai gydytojai, priklausantys už žmogaus teises kovojančiai JAV gydytojų organizacijai. Jie teigia, kad kariai sumušė ir sužeidė apie 4.000 jaunų palestiniečių. Esą lazdų smūgiais sulaužytos kojos, rankos ir šonkauliai liudija Izraelio karių sąmoningai pasirinktą sunkaus sužeidimo taktiką, kuri kare

būtų laikoma kariniu nusikaltimu. Buvo atvejų, kai sumuštieji dėl sunkauso galvos sužeidimo mirė ligoninėse. Beveik 10.000 dalyvių susilaukė izraelitų grupės „Taika dabar“ Jeruzalėje surengta demonstracija, pasmerkusi Izraelio vyriausybės jėgos ir lazdų politiką prieš palestiniečius. Parlamento narys J. Tzabanas ragino karius nevykdyti „nelegalių įsakymų“, vedančių į paauglių mušimus. Jis taipgi priminė, esą Izraelio vyriausybė savo karius atitraukė iš okupuoto Beiruto, bet patį Beirutą perkėlė Jeruzalėn. Grupės „Taika dabar“ vadovas J. Amiras pareikalavo premjero J. Šamiro atsistatydinimo, jeigu jis negali pradėti taikos derbų. Pasak J. Amiro, jam dabar kaip tik yra tuščias butas šalia buvusio Izraelio premjero M. Begino.

Taikos planas

Naują oficialiai dar nepaskelbtą taikos planą Jeruzalėn atvežė JAV atstovas R. Murphy. Kalbama, kad jis siūlo nedelsiant praveisti rinkimus Gazojė ir vakarinėje Jordano pakrantėje dalinei palestiniečių savivaldai, o gruodžio mėnesį suaukti tarptautinę konferenciją šių sričių galutiniam sprendimui. Tarptautinės konferencijos nori Jordanijos karalius Huseinas, jai pritaria darbiečių vadas Š. Peresas, bet išsiskindėjimo taktiką pradeda koalicinės vyriausybės premjeras J. Šamiras. Mat jo partija nesutinka atsisakyti Izraelio teisų į 1967 m. užimtas teritis, Juđeją ir Samariją laikanti istorinėmis Izraelio žemėmis. Premjeras J. Šamiras aiškina, kad 1978 m. pasirašyta Izraelio ir Egipto taikos sutartis dalinės savivaldos įvedimui yra numaciusi penkerius metus ir tik tada konferenciją galutiniam sprendimui.

Atitrauks karius?

Pasaulyje plačiai nusakmė M. Gorbachio pareiškimas, kad sovietinių kariuomenės dalinių atitraukimas iš Afganistano galės būti pradėtas gegužės 15 d. ir užbaigtas per 10 mėnesių, jeigu iki kovo 15 d. bus pasiektas susitarimas tarp Afganistano ir Pakistano.

Deryboms vadovauja Jungtinių Tautų atstovas D. Cordovezas. Pagrindiniai klausimai jau esą sutarti, o likusieji turėtų būti išspręsti Ženevos konferencijoje kovo 2 d. M. Gorbachiovas užtikrina, kad Sovietų Sąjunga, atitraukusi savo kariuomenės dalinius Jungtinių Tautų priežiūroje, nesišis iš Afganistano ateities reikalus. Tokiu atveju neišsisklaidys likimas laukia Afganistano komunisto prez. Najibo, kurį buvo pasirinkusi Maskva. Prez. Najibo siūlomą koalicinės vyriausybės sudarymą atmets prieš sovietus ir jo režimą kovoję Afganistano partizanai. Afganistano delegacijai vadovaujantis A. R. Hatifas žurnalistas Pakistano sostinėje Islamabadą pareiškė, kad apie prez. Najibo ir jo marksistinės liaudies demokratų partijos pasitraukimą iš valdžios negali būti nė kalbos.

Sprendimas Vienoje

Vienoje buvo paskelbtas tarptautinis šešių istorikų iš V. Vokietijos, Britanijos, JAV, Šveicarijos, Belgijos ir Izraelio sprendimas, liečiantis prez. K. Waldheimui atakliai žarstomus karinius nusikaltimus. Tarptautinė istorikų komisija nerado jokių įrodymų apie paties ltn. K. Waldheim, tarnavusio vokiečių kariuomenėje, atliktus karinius nusikaltimus. Tačiau jam buvo žinomi Jugoslavijoje kitų atliekami nusikaltimai. Austrijos spauda šį sprendimą sutiko kaip pilną prez. K. Waldheim'o išteisinimą. Panašios nuomonės buvo ir pats K. Waldheimas, žinodamas apie kitų nusikaltimus, bet pats jų nevykdęs ir negalėjęs sustabdyti dėl pavojaus savo gyvybei. Kitokios nuomonės yra du komisijos nariai – socialistas M. Messerschmidas iš V. Vokietijos ir J. Walachas iš Izraelio, komisijos sprendimo nelaikantys pilnu K. Waldheim'o išteisinimu. Audros bangą sukėlė buvusio kovotojo pogrindyje ir Austrijos užsienio reikalų ministro K. Gruberio komentarai Italijos radijo klausytojams: „Neužmirškim, kad komisiją sudarė per 10 mėnesių, jeigu iki kovo 15 d. bus pasiektas susitarimas tarp Afganistano ir Pakistano.“

Šiame numeryje:

Gėlės išgąsdino

Vasario 16 okupuotoje Lietuvoje ir sovietų valdžios baimė

Vasario 16 artėjant Lietuvoje

Jaudinantis įvykiai prieš didžiąją tautos sukaktį

Lietuvos jaunimas veržiasi jūron

Išpučdžiai buriuotojo, viešėjusio kelias dienas Lietuvoje

Valančiaus įnašas lietuvių tautai

Jo plati veikla, paruošusi tautą aušriniam atgimimui

Rusų spauda apie įvykius Lietuvoje

Rusų išeivijos spauda turi gerus ryšius ir su Lietuva

Kreiptis į tarptautinį teismą

Nepagrįstai keliamos bylos lietuviams tarptautiniu mastu

Didelė saują derliaus

Rašytojo Kazimiero Barėno sukaktis Britanijos Londone

Kariniai lietuviai daliniai vokieťmetyje

Reikia išleisdinti anglų k. gen. Raštiko atsiminimus apie juos

“Pakelėję ir pažadėję žemę”

Premijuotas rašytojo Antano Gustaičio humoristikos rinkinys

Partizanų dešimtmetis

Veikalas apie partizanų veiklą sovietų okupuotoje Lietuvoje

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 0509
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis. Metinė prenumerata – \$22, pusmetinė – \$12, mėmė – \$25, garbės – \$30 (Amerikoj – JAV doleriais).
Pavieniai numeriai – 50 ct.

Adresų keitimo reikalų kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškes žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)

is published weekly, except 1st & 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication — 4703 Porter Ctr. Rd., Lewiston, NY 14092. Subscriptions: ordinary \$22.00, supporter \$25.00, honorary \$30.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.

US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškes žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.

CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

RELIGINIAME GYVENIME

Vysk. Julijonas Steponavičius, Vilniaus arkivyskupijos apaštalinis administratorius, gyvenantis kaip sovietinės valdžios tremtinys Žagarėje, 1987 m. rugšėjo 8 d. parašė laišką sovietinės "Tiesos" redakcijai, bet iki šiol tas laiškas nebuvo išspausdintas. Jame tremtinys vyskupas atsako į neteisingą religinių reikalų įgaliojimo P. Anilionio informaciją, esą jis buvo ištremitas Žagarėn ne civilinės, o tikybinės vyresnybės. Laiškas jau pasirodė užsienio spaudoje.

Vatikano radijo trimėseninis programų biuletenis, kuris yra leidžiamas 80-ties tūkstančių egzempliorių tiražu ir siunčiamas į visą pasaulį, 1988 m. pirmajame numeryje išstius tris puslapius paskyrė Lietuvos krikšto 600 metų sukakčiai. Anglų kalba apžvelgęs krikščionybės Lietuvoje istoriją, biuletenis ypač atkreipia skaitytojų dėmesį į tikinčiųjų padėti pastaraisiais dešimtmečiais po to, kai Lietuvą pagal nacių ir sovietų slapta sandėrį okupavo Sovietų Sąjunga. Biuletenis primena, kad nepriklausomoje Lietuvoje buvo daugiau kaip tūkstantis šventovių, ir beveik 1500 kunigų. Daug šventovių sovietai sunaikino, paversdami sandėliais, koncertų salems, muziejais. Vilniaus Šv. Kazimiero šventovė paversta ateizmo muziejumi. Iš keturių kunigų seminarijų palikta tik viena su labai ribotu auklėtinių skaičium. Kunigų skaičius įvairios prievartos priemonėmis buvo daugiau negu pusiau sumažintas. Uždaryti visi vienuolynai. Sunaikinta katalikiška spauda. Vaikų ir jaunimo religinis mokymas yra laikomas nusikaltimu prieš valstybės įstatymus. Religinės literatūros įvežimas griežtai draudžiamas. Tikinčiųjų persekiojimams Lietuvoje ir šiandien tebesitęsia. Keli kunigai buvo nužudyti, kiti — uždaryti į kalėjimus ir lagerius vien dėl to, kad uoliai atliko savo kunigiškas pareigas.

Sveicarijoje gautas telefoninis pranešimas, kuris buvo persiųstas Amerikos lietuvių tarybai, kad Kaune, Karmelito šventovėje, įvyko 45 m. sukakties minėjimas nuo signataro prof. Prano Dovydaičio mirties. Vienas iš Sibiro grįžęs kalnys privačiai papasakojo, kad išvežant prof. Dovydaičį sandariame gyvuliniam vagone buvo troškū. Jokio langelio. Dovydaičis gavinosi per plyšį įtraukdamas orą, bet ir tą vietą užleisdamas kitiems. Buvo didelis altruistas. Gavęs duonos gabaliuką, dalinosi su kitais nusilpusiais. Per kratą pas jį rado maldaknygę. Dovydaičis pareiškė: "Geriau gyvybę atiduosiu, bet šito neatiduosiu". Jo pagailėjo ir paliko Rožinį ir maldaknygę. Lageryje buvęs kunigas po slapty Mišių įduodavęs prof. Dovydaičiui dalinti Eucharistiją. Kai prof. Dovydaičis su kniubio iškankintas šalčio ir bado, arčiau buvusių paprašė: "Perduokite žinią lietuviams: nors mano kūnas liks Sibiro taigoje, savo širdim, savo dvasia būsiu su jumis".

Popežius Jonas-Paulius II Vatikane š. m. sausio 3 d. susitiko su Romos vargšais ir klajojančiais benamiais. Šv. Mortos valgykloje buvo susirinkę 130 vargšų, kurie nėra pritaipę nei prie savo šeimos, nei prie kitos bendruomenės. Gyvena pasikėdami labdarinių žmonių ir organizacijų pagalba. Popežius su šiais savo svečiais drauge valgė vakariene. Su kiekvienu iš jų atskirai pasikalbėjo, užtikrindamas visą galimą pagalbą ir rūpestį jų problemomis. Tiesa, — kalbėjo Jonas-Paulius II šiem savo svečiam, — tiesa,

kad popežius turi labai daug visokių darbų ir rūpesčių, bet vieną dieną Kristus gal būtų paklausęs popežių: "Tu dažnai kalbėjai su ministrais, su prezidentais, su kardinolais ir vyskupais, o ar suradai laiko susitikti su vargšais, benamiais, su paprastais žmonėmis, kuriems reikia pagalbos?" Tad, — baigė Šv. Tėvas, — šis susitikimas man yra daug svarbesnis už daugelį kitų.

Popežiaus vardu Romos vargšais rūpinasi Šv. Petro centras (Circolo San Pietro), kuris turi tūkstančius nuolatinių bendradarbių. Šis centras išlaiko didelį viešbutį, kuriame neturtinigi pakeleiviai ir kiti benamiai gali gauti nemokamą nakvynę, išlaiko keturias valgyklas, kurios kasdien pamaitina apie penkis šimtus asmenų, dalina drabužius ir kitus būtiniausias reikmenis. Karo metu Šv. Petro centras Romoje buvo įsikūjęs 70 valgyklų, kurios kasdien nemokamai pamaitindavo tūkstančius žmonių.

Sovietinis laikraštis "Gimtas kraštas" 1988 m. 4 nr. išspausdino skaitytojų Arūno Kulikausko laišką, kuriame siūloma restauruojamą Liškiavos vienuolyną perduoti ne vaikų stovyklai, o vienuolėms, kurių Lietuvoje esama pora tūkstančių neoficialių vienuolių. Tai nebūtų prieš socialistinės valstybės principus. Vienuolynų esą kitose sovietinėse respublikose — Rusijoje, Gruzijoje, Armėnijoje, Estijoje. "Juk administraciniai draudimai — tai ateistinis darbas, ir niekada jie nebuvo veiksmingi kovoje prieš religiją". Tame pačiame "GK" nr. išspausdintas ir kitas rašinys apie Optino vienuolyną, paimtas iš rusų laikraščio "Moskovskije novosti" 1987 m. 51 nr. Jame nurodoma apie kelis vienuolynus, gražinamus Ortodoksų Bendrijai.

A. a. kun. Povilas Kučinskis palaidotas 1987 m. gruodžio 5 d. iš Vilniaus Šv. Petro ir Povilo šventovės. Velionis buvo sulaukęs 74 metų amžiaus, kunigų įšventintas 1936 m. Keletą metų studijavo Romoje, kur gavo teologijos ir Šv. Rašto licenciatą laipsnius. Nuo 1965 m. gyveno kaip rezidentas prie Šv. Petro ir Povilo šventovės Vilniuje. Vilniaus arkivyskupijoje yra 87 parapijos. Tikrai apie 70 jų turi savo kunigą. Apie 16 parapijų yra aptarnaujamos iš kitur atvykstančių kunigų.

Kauno ligoninėje mirė ir 1988 m. sausio 7 d. palaidotas Barstyčių, Telšių vyskupijos, klebonas kun. Anupras Žukas. Buvo gimęs 1911 m. Kunigų įšventintas 1938 m. Nuo 1977 m. klebonavo Barstyčiuose. Tai pirmas šiemet Lietuvoje ir Telšių vyskupijoje miręs kunigas. Pernai Lietuvoje mirė 18 kunigų, Telšių vyskupijoje — vienas. Telšių vyskupijoje ir Klaipėdos prelatūroje yra 142 parapijos. Tik 80 iš jų turi savo kunigą. Daugiau kaip 60 parapijų Telšių vyskupijoje jau yra likę be savų kunigų ir turi šauktis kaimyninių parapijų kunigų pagalbos. Visi tikinčiųjų prašymai, kad valdžia panaikintų Kauno kunigų seminarijos auklėtinių skaičiaus apribojimą ir leistų visiems Dievo pašauktiem jaunuoliam siekti kunigystės idealo, iki šiol yra likę be jokio atgarsio. Ne be reikalo šiemet LTSR Aukščiausioje taryboje įvykusiam valdžios aukščiausios pareigūnų susitikime su Lietuvos Katalikų Bendrijos hierarchija, kunigai nusiskundė: "Norintys mokytis kunigų seminarijoje apžiūrimi iš visų pusių, agituojami atsiimti pareiškimus, kai kada jiems net grasinama..."

Lietuvos jaunimas veržiasi jūron

Kelios įdomios dienos su Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos buriuotojais

B. STUNDŽIA

*Ei, linksmas linksmas geltos laivelis,
Žalių silkų burelės.
Ei, jūreivėli, jaunas berneli,
Lipk stiebo viršūnėlėn;
Tu ten matysi kopų kalnelį
Ir marga karčiamėlę*
(Liaudies daina)

Vilniuje lietus pylė kaip iš kibirio, bet gerai, kad atvykę manęs sutikti Gintaras Tamuliūnas, Juozas Šerkšnas ir Sigitas Ruseckas turėjo "nesiojamą stogą", tad apysausis pasiekiau automobilį.

Europoje, kartu ir Lietuvoje, 1987 m. pavasarį ir vasarą buvo šalta, ir lietuvis nestigo. Maskvoje tą dieną buvo saulėta ir palyginti šilta, o pasiekus netoli vidurnakčio Vilnių, buvo gal tik 10°C šilumos.

Kelionėje miegoti neteko, tad buvau gerokai nuvargęs, net nepasiūliau mane sutikusiems prisėsti, nes galvojau tik apie kritimą į lovą.

Taigi po vienuolikos metų, pasinaudodamas maloniu kvietimu, vėl atsidūriau tarp Lietuvos buriuotojų. Pirmą kartą teko susipažinti su keiliais kauniškiais ir su Lietuvos buriavimo federacijos pirmininku prof. J. Nainiu, o šį kartą turėjau susitikti su buriuotojais Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos jachtklubuose.

Pirmiausia norėjau apsidaryti Vilniuje, kaip miestas gražėja, kas naujo pas gimines, teatrose, statybose, krautuvėse ir muziejuose.

Pagal giminytę, tai Vilniuje esu arba pusbrolis, arba dėdė. Nustebau, kai rytojaus dieną paskambino viena pažįstama iš Šiaulių. Kaip apie mano atvykimą sužinojai — klausiu? Nagi mano dukrės darbovietėje irgi yra buriuotojų — atsakė. Na, sakau, Vilniuje sunkiau pasislėpti negu Toronte.

Vilniaus buriuotojai, ilgai nedelsę, nutarė mane nugabenti į Trakus ir ten paburiuoti. Diena pasitaikė šaltoka, o aš neturėjau tinkamos aprangos. Gerai, kad radau žmogus lagamine žieminių apsiaustų, skirtą jos broliui, tad įkšau jį į kelioninį krepšį.

Buriuojame Trakuose

Pirmą kartą teko matyti Vilniaus jacht klubo uostą Trakuose prieš vienuoliką metų. Mačiau ten keliolika kylinių jachtų, daugiausia medinių, kurios atrodė apleistos. Tik kelios jų buvo vandenyje. Matyt, tada klubas neturėjo gerų vadovų. Dabar jų vandenyje supasi keliolika stikloplasčio jachtų, kurios atrodė gerai prižiūretos. Į vieną sulipome — Donatas Plumpa, mėgėjas apie buriavimą gražiai parašyti, dirbantis inžinieriumi, architektas Zvaigždas Drėma ir aš pats su žieminiu apsiaustu, kaip Kalėdų senelis.

Dangus buvo liūdnokas, saulė vis slėpėsi už debesų, ir

lengvas vėjas šiureno. Iš Galvės ežero per sąsmaką nuplaukėm į Skaisčio ežerą ir į krantą išlipome Žydiškėse prie buvusio universiteto vasarnamio. Ten kadaise teko sutikti pirmąją rusų-vokiečių karo dieną, ten teko būti komendantu studentų korporacijos "Jūra" suruoštuose dviejose buriavimo kursuose Vilniaus ir Kauno studijuojančiam jaunimui. Vasarnamis stovi tas pats, tik šalimais — naujas sandėlis.

Pasivaikšioję ant kranto, vėl išplaukėm atgal į Trakus, į Vilniaus jacht klubo uostą. Užkandžiui buriuotojai pasiūlė restoraną, gaminantį specialų patiekalą — "kibinus" (jie valgomi su tam tikru atšargumu, idant lydytas sviestas nesuterštų drabužių).

Po to apžiūrėjau kitos pilies, vadinamos Kęstučio, griuvėsius. Apie tos pilies buvimą iki šiol nežinojau. Tos pilies viename bokšte yra įsikūrusi kažkokia įstaiga.

Mano jaunystės mieste

Sekanti sustojimo vieta buvo Kauno jacht klubas. Nakvoti teko pas seserį ir brolį, o viešėjimu jacht klube rūpinosi Kauno buriavimo federacijos pirm. Jurgis Kovas. Ten esu buvęs anksčiau — naujo tai, kad atsirado daugiau jachtų ir daugiau buriuotojų. Direktorius Krasauskas aprodė visas patalpas su krepšinio sale, klasėmis, dirbtuve, sandėliais, raštine, trenerių kambariais. Sustojome užkandžiui klubo kavinėje. Klube dirba 90 samdomų asmenų.

Jeigu nelyja, tai kodėl neburiuoti Kauno mariose? Diena buvo švelnesnė negu Trakuose, iš dalies debesuota, bet su stipresniu vėju. Kartu buriavo buvęs profesionalas jūrininkas A. Kmitas, prieškariniais laikais plaukiojęs Lietuvos "Baltijos Lloyd" laivais — bene paskutinį kartą su žymiuoju kapitonu B. Kristopaičiu, knygos "Jūrų keliais" autoriumi.

Paburiavus teko susitikti su klubo buriuotojais. Jie papasakojo apie savo veiklą, o aš — apie buriavimą šiapus Atlanto. Baigiantis pokalbiui, pastebėjau kampe stovintį R. Šeštakauską, buvusį karo metais Kauno buriuotojų klubo, kuriam tada teko man vadovauti, įždininką. Jis buriavimą jau perleido savo sūnui.

Kauno jacht klubo uoste yra keliasdešimt jachtų, pagamintų daugiausia iš stikloplasčio. Medinės dar tebelaikomos ant kranto, ir prie jų krapštoja jauni bei vyresnio amžiaus buriuotojai. Tai buvo gegužės mėnesio pabaiga, ir pavasaris su šilima dar neskubėjo.

Sekančią dieną susitikau su inžinieriumi Ignu Miniotu, kuris dirba "Pluošto" gamykloje drauge su 3000 žmonių. Turi savo 50 metrų uždarą plaukymo baseiną ir net sa-

vo teatrą, kuriame stebėjau vieną veiklą. Ignas Miniotas yra jūrinio buriavimo komiteto pirmininkas. Su juo aptarėm galimybes jachtai iš Lietuvos atplaukti per Atlantą į JAV ar Kanadą ir grįžti atgal. Jachtų yra, energingų ir patyrusių vyrų netrūksta; didžiausia kliūtis — biurokratija, kuri yra labai nelanksti. Galvojome, kad jachtos įgulą įsijungtų ir buriuotojai iš užjūrio. Tas plaukimas, jeigu jiems pavyktų palaukti biurokratų užsispyrimą, įvyktų greičiausiai 1990 m. Išplaukus į jūrą, jaunimui atsiveria galimybė pamatyti svetimus kraštus. O pažinimo noras yra nemažas.

Prisimenu laikus, kai Kaune vadinamoje Nemuno saloje turėjome mažą sudešdamą namelį, gal pusės garažo dydžio, kurį rudenį išardė, idant potvynis nenuneštų, tempdavome į aukštesnę vietą. Visą turtą sudarė viena burinė ir viena irklinė valtis. Vėliau, susiorganizavus buriuotojų klubui, turėjome didesnę namelį ant pontonų ir tris gražias olimpinės burines valtis. Dabar Kauno buriuotojai turi geras patalpas. Net ir čia yra mažai klubų, turinčių tokias patalpas. Tik čia klubuose jachtų yra 10 kartų daugiau, visos privačios ir geriau užlaikomos.

Į gintarinį pajūrį

Netikėjau, kai buriuotojas Vytautas Gričius, kurio atsakomybėje yra Nemuno tinkamumo laivybai priežiūra, pasakė, kad galėsiu iš Kauno greituoju sparnuotlaiviu plaukti į Klaipėdą. Lygiai prieš 50 metų tuo keliu paskutinį kartą teko buriuoti ir tada nemaniau, kad greitai Klaipėdos neteksim, kad netrukus ten šeiminingas naciai ir kad iš ten nebeteks išplaukti jūron.

Mano brolis gyvena rytinėje Kauno marių pusėje, tad vos spėjome automobiliu per rytinį Kauno eismą pasiekti laivų prielauką, kuri įrengta Viljampolės pusėje, žemiau Neris ir Nemuno santakos.

Kartu plaukė ir V. Gričius, tikrindamas ta proga savo vyrų darbą, kurie plauša tvarkdami Nemuno vagą. Supažindino jis mane su kapitonu, tokiu dar jaunu, tvirtu sudėjimu, augalotu vyru. Jis man pasiūlė kartu plaukti vairinėje. Keleivių buvo nedaug, gal kad oras neatrodė masinantis.

Plaukiant pro istorines vietas, kapitonas per garšiakalbį pasakojo apie tose vietose buvusius įvykius, apie sunkias lietuvių kovas su kryžiuočiais, kaip buvo išdestytos gynybos pily. Atrodė, kad su istorija buvo neblogai susipažinęs.

Sparnuotlaivis sustojo tik keliose prielaukose. Už Jurbarko ir Smalininkų pradėjo rodytis Karaliaučiaus sričiai priklausančios savieigės baržos su rusiškoms įgulomis. Keistai atrodė Ragainės ir Tilžės Nemuno pakrantės, užverstos kažkokiu laužu, gal dar nuo karo likusiu... Atrodė, kad Nemunas ir Neris gerokai užteršti, nes vanduo buvo truputį rudas.

Nidoje

Netrukome pasiekti ir Kuršių marias. Palikę Aukštadvario ir Ventės rago švyturius, pasukome į Nidą. Vėjas buvo nestiprus, ir mariose tik mažos bangėlės šokinėjo. Laivas netruko perbėgti 11 ar 12 kilometrų ir sustojo prie Nidos uosto krantinės. Atrodė, kad vietos buriuotojams teko aiškintis su pasienio apsauga, bet vis dėlto man buvo leista išlipti į krantą. Kapitonas sutiko laukti dešimt minučių. Ant kranto susitikau žymų buriuotoją A. Zavišą su žmona. Jis neseniai pastatė plieninę jachtą ir, kaip Nidos vyriausias architektas, prižiūri, kad niekas nedarkytų kurortinio miestelio grožio.

(Bus daugiau)

Bookbinding Studio "SAMOGITIA"

meniškai įriša knygas bei žurnalus. Savininkas — lietuvis.
Telefonas 625-2412
P. O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

A+ A

ALEKSANDRAI BUBELIENEI

mirus,

marčią STEFĄ, vaikaičius — ROMĄ, RENATĄ ir PAULIŲ, dukrą RITĄ Lietuvoje su šeima nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

B. J. Maziliauskai

B. T. Stanuliai

R. A. Ulbos

A+ A

ANTANUI POŠKUI

mirus,

jo žmonai PETRONELEI, dukrai BIRUTEI, sūnui KĘSTUČIUI ir jų šeimoms reiškiamė gilią užuojautą bei kartu liūdime —

Elena ir Albinas Ripkevičiai

MIELAI MAMYTEI

A+ A

VALERIJAI KUNCAITIENEI

mirus Australijoje,

sūnus — JAUNIŲ su šeima Toronte, VYTAUTĄ

Australijoje bei visus gimines nuoširdžiai

užjaučiame —

O. Juodišenė

J. Liutkienė

M. Daukšienė

E. S. Tolvaišos

O. P. Derliūnai

B. S. Prakapai

O. V. Marcinkevičiai

O. J. Ažubaliai

V. L. Balaišiai

G. A. Slabosevičiai

O. J. Dirmantai

R. J. Kuliešiai

K. Juknevičienė

D. B. Naudžiūnai

PADĖKA

Mirus

a. a. MARYTEI YURKŠTIENEI,

giminių vardu Lietuvoje dėkojame visiems, dalyvavusiems laidotuvėse, karsto nešėjams, aukojusiems "Tėviškes žiburiams", atsiuntusiems gėles ir paruošusiems skanėstus reiškiamė nuoširdų ačiū —

Palikimo vykdytojai

PADĖKA

Hamiltonė, Henderseno ligoninėje, 1988 metų sausio 15 dieną mirė mūsų brangus ir mylimas tėvelis

a. a. PETRAS MISEVIČIUS.

Patyrėme daug užuojautos ir pagalbos iš giminių, draugų ir pažįstamų. Nuoširdžiai dėkojame kun. J. Liaubai, OFM, už Rožinį ir maldas laidotuvių koplyčioje, už gedulines šv. Mišias ir už palydėjimą velionies į amžino poilsio vietą — kapines; A. V. Paulioniams už giesmes šv. Mišių metu.

Nuoširdus ačiū visiems draugams bei pažįstamiems už užprašytas šv. Mišias, atsiųstas gėles, užuojautas per "Tėviškes žiburius", kortelėmis ir žodžiu. Dėkojame visiems, taip gausiai dalyvavusiems velionies palydėjime į amžino poilsio vietą.

Ypač nuoširdi padėka priklauso Mykolui Janilioniui, kuris atidavė savo draugystę, meilę, nuoširdumą mūsų brangiam tėveliui, jį prižiūradamas. Dėkojame dr. A. Saunoriui už rūpestingą priežiūrą. Nuoširdus ačiū karsto nešėjams.

Neįmanoma visų išvardinti, todėl visiems reiškiamė nuoširdžią mūsų padėką.

Dėkojame p.p. Gataveckams už paruošimą pusryčių ir mieloms ponioms už skanūs pyragus.

Brangieji, teatlygina Jums visiems Visagalį!

Su meile —

sūnus Paulius, dukters — Onutė, Marytė ir Gertrūda su šeimomis, vaikaičiai ir provaikaičiai

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUISTEMPORE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms. Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Valančiaus įnašas lietuvių tautai

Vyskupas, kuris paruošė beraštę tautą "Aušros" sutikimui

B. STRAUKAS

Skausmingais keliais į lietuvių tautą atėjo krikščionybė. Pusantro šimto metų kryžiuočiai kardu ir ugnimi bandė mus atversti į krikščionybę. Sunaikinę prūsus, jie kėsinosi tą pat padaryti ir visai lietuvių tautai. Šioje grėsmėje atsirado šviesus Lietuvos valdovas Mindaugas, kuris pamatė, kad Lietuva, vienintelė pagoniška šalis, ilgai neišsilaikys ir turės priimti krikščionybę. Mindaugas sujungė visas lietuvių gentis ir įsteigė Lietuvos valstybę, pats priėmė krikščionybę ir rengėsi krikštyti visą lietuvių tautą. Tačiau Mindaugo planai nebuvo įgyvendinti, nes netrukus jis buvo sąmokslininkų nužudytas ir prasidėjęs lietuvių tautos krikštas sustojo.

Tik praėjus daugiau kaip šimtmečiui, jau patys Lietuvos valdovai Jogaila ir Vytautas nutarė lietuvių tautą krikštyti ir įvesti į Europos krikščionišką tautų šeimą.

Svetimtaučių apaštalavimas

Su valdovais lietuvių krikštyti atvyko ir būrys lenkų kunigų. Nemokėdami lietuvių kalbos, nedaug galėjo prisidėti prie krikščionybės skleidimo lietuvių tarpe. Vytautas su Jogaila, pasidarbavę krikštydami savo pavaldinius, tolimesnį lietuvių atvertimą į krikščionybę paliko atsivežtiems kunigams. Buvo įsteigta Vilniaus vyskupija ir kelios parapijos. Nesant lietuvių kunigų, parapijas valdė kunigai lenkai, kuriems ne tiek rūpėjo tikinčiųjų skaičiaus didinimas, kiek valdovų ir didikų parapijoms teikiamos beneficijos. Buvo nemaža klebonų, kurie gyveno Lenkijoje, pasimdami per savo įgaliotinius iš beneficijų gaunamas pajamas. Nereikia aiškinti, kiek toks apaštalavimas galėjo būti lietuvių tautai naudingas. Krikščionių ir parapijų skaičius didėjo labai palengva.

Praėjus beveik 150 metų po Lietuvos oficialaus krikščionybės įvedimo, katalikybė Lietuvoje vos vegetavo. Tokie bukle lietuvių tauta buvo užklupta reformacijos, kurią iš vakarų į Lietuvą atnešė Lietuvos didikai. Labiausiai reformacijos buvo palista Žemaitija.

Vysk. M. Valančius "Žemaičių vyskupystėje" rašė, kad reformacijai įsisiūbavus Žemaičių vyskupijoje buvo likę tik septyni kunigai. Kadangi parapijos ir žymi dalis šventovių buvo remiamos krašto didikų, tai jos lengvai buvo perleistas reformatams. Pagaliau, reformacijos bangai atslūgstant, katalikybės grįžimas į Žemaitiją vyko labai pamažu. Trūko kunigų, mokančių lietuvių kalbą. Nebuvo ir religinės literatūros lietuvių kalba. Tik XVI š. gale pasirodė kanauninko Daukšos iš lenkų kalbos išversta "Postilė", bet ir iš jos buvo maža naudos, nes tauta buvo beraštė.

Be savos inteligentijos

Reikia laikyti istoriniu paradoksu, kad didžiulės Lietuvos valstybės pagrindinis ramstis — lietuvių tauta beveik neturėjo savo inteligentijos. Didikai, bajorai, dvasiškija ir negausi šviesuomenė buvo sulenkėję ir labiau siejojosi Lenkijos karalystės negu lietuvių tautos likimu. Po kelių šimtų metų veikusios

baudžios ir lenkinimo, po paskutinio Lietuvos padalinimo 1895 m. lietuvių tauta jau buvo galutinai užguita, skendėjo tamsoje, kurią dar didino išsiplėtęs alkoholizmas. Lietuvis buvo nuvertintas iki darbinio gyvulio. Su juo panašiai ir buvo elgiama. Lietuvis baudžiauninkas buvo visiškai be pono malonėje. Jį galėjo parduoti ir pirkti, kruvinai nuplakti ir net nužudyti, nenešant prieš ano meto įstatymus jokios atsakomybės. Vakarų Europos istorikai ir kultūrininkai jau buvo iškėlę mintį, kad reikia pasiskubinti surinkti lietuvių tautos kultūrinį palikimą, nes ši tauta jau pasmerkta žūti. Tačiau lietuvių tautos sąmonė vis dar kaitriai ruseno kaimo gilumoje, šiaudinės pastogės.

Nužmogintam lietuviui buvo likusios dar dvi užovėjos — šventovė ir karčiama. Deja ir iš jų norimos pagalbos nesulaukė. Per šventovę buvo skleidžiamas lenkinimas, o per karčiamą — moralinis nuosmukis.

Atrodė, kad tokiose sąlygose atsidūrusi tauta neišvengiamai turėjo žūti. Kada tai turėjo įvykti, buvo tik laiko klausimas. Priešmirtinė agonija jau buvo prasidėjusi ir nestubdomai artėjo tautos mirtis.

Šviesus meteoras

Bet štai šioje tamsoje ir neviltyje tartum paties dangaus siųstas šviesus meteoras netikėtai nukrito į patį Žemaitijos vidurį — didysis žemaitis vyskupas Motiejus Valančius. Jo asmenybė yra tikras fenomenas, kokį tauta išaugina gal tik vieną kitą per šimtmečius. Atėjęs iš tamsoj paskendusio kaimo, šis Žemaitijos sūnus savo gabumais ir nuostabių darbštumo baigė ne tik kunigų seminariją, bet įsigijo doktoratą, tapo Dvasinės akademijos profesorium, kunigų seminarijos rektorium ir pagaliau vyskupu.

Nuostabiausia, kad vyskupas Valančius, neturėdamas nei ginkluotos armijos, nei vienminčių organizacijos, pats vienas atsistojo tautos priešakyje, teisingai supratęs savo paskirtį, tartum su išanktiniu paruoštu savo veiklos planu, kurį vykdė su neatlaidžiu užsispyrimu ir pasišventimu. Šį planą jis pilnai įvykdė, kiek tai buvo įmanoma padaryti žmogaus amžiaus ir esamų sąlygų ribose. Jei ne 1863 m. sukilimas, vyskupas Valančius tikriausiai būtų ir toliau laviravęs pro carinės Rusijos valdžios suvaržymus ir dar daugiau būtų nusipelnęs K. Bendrijai ir savajai tautai.

Šventovė ir karčiama

Vos pradėjęs ganytojo pareigas, vyskupas Valančius nedelsdamas kreipė visą savo dėmesį į jau minėtus dvi institucijas: šventovę, kuri nepajėgė pilnai atlikti savo paskirties, ir karčiamą, kuri negailestingai kirtu paskutines lietuvių šaknis.

Norėdamas pakelti moralinę žmogaus vertę, Valančius pradėjo negailestingą kovą su girtuoklyste. Buvo visoje vyskupijoje pristeigta blaivybės draugijų, į kurias buvo raginami rašytis visi parapijiečiai. Šias draugijas kaptelėjo ir jom vadovavo dvasiškija. Šis Valančiaus žygis buvo nuostabiai veiksmingas. Per keliolika metų Žemaitija tapo blaivininkų kraštu.

Pats vyskupas akyliai prižiūrėjo, kad blaivybės akcija būtų intensyviai vykdoma. Jei matė, kad kurioje nors parapijoje vis buvo girtuokliaujama, pats bandė asmeniškai savo avelas paveikti. Pavyzdžiui, Valančius sužinojo, kad Šatės parapijoje žmonės vis nugaria. Pirmai progai pasi-taikius, jis pats šatėškius aplankė ir iš sakyklos į juos maždaug tokiais žodžiais prabilo: "Girdėjau, kad jūs, mieli šatėškiai, vis dar arieklą tebesrebiate. Pasizadėkite daugiau jos nebegerti. Ką aš pasakysiu Ponui Dieviui pas jį nuvedęs jūsų girtas dūšes?" Po šių žodžių vyskupas sakykloje atsiklaupė ir ėmė melstis. O parapijiečiai pagalvojo, kad vyskupėlis verkia už jų nuodėmes. Vieni kitiem kumšterėje į šonus, vyrai, kaip mūras krito ant kelių ir užgiedojo "Dievas mūsų prieglauda".

Taip Valančius be filosofavimo, paprastais žodžiais mokėdavo paveikti savo tautiečius. Ar po šio įvykio šatėškiai nustojo degtinę mauke, istorija nerašo.

Beveik po pusės šimtmečio Amerika bandė blaivinti amerikiečius. Šiam tikslui buvo išleisti griežti įstatymai ir sumobilizuoti tūkstančiai policininkų. Visa ši jėga nesugebėjo padaryti to, ką padarė pats vienas vyskupas Valančius savo sumanumu ir morali-niu svoriu. Jis perauklėjo ir nublaivino visą savo vyskupiją.

Nemažesni nuopelnai priskirtini Valančiui jo padarytuose pakeitimuose vyskupijos šventovėse. Jis Žemaitijos šventoves paverė lietuviybės židiniais. Kunigams įsakė ne tik sakyti pamokslus lietuviškai, bet ir prie kiekvienos parapijos steigti lietuviškas mokyklas. Kad švietimo darbas būtų našesnis, Valančius reikalavo iš savo kunigų, kad ir jie patys šviestųsi. Anot jo paties žodžių, kunigas neturi būti vien Mišių "meistras", bet ir sąmoningas Dievo žodžio skelbėjas, šviesos nešėjas. Šiuose įpareigojimuose Valančius buvo griežtas ir neatlaidus.

Tautos švietėjas

Kaip tikras sielų ganytojas Valančius rūpinosi, kad visa tauta būtų ne tik pamaldū, bet ir šviesi. Šio tikslo siekdamas, jis rūpinosi savo žmones išmokyti skaityti ir rašyti. Jau po ketverių metų vyskupavimo Valančius savo raštu Kauno gubernatoriui pranešė, kad vyskupijoje veikia 197 mokyklų su 6.000 mokinių.

Plėsdamas mokyklų tinklą, Valančius rūpinosi, kad žmonės, išmokę rašto, turėtų ką lietuviškai skaityti. Šiai spragai užpildyti jis parašė visą eilę pasaulietiškų ir religinio turinio knygų bei knygelę. Kad savo religiniame gyvenime tikintieji turėtų iš ko pasimokyti šventumo, Valančius parašė knygą apie šventųjų gyvenimą, ją pavadinęs "Šventųjų žyvatai". Kaip visos, taip ir ši knyga buvo atspausdinta žemaičių tarpe, nes ji pirmoje eilėje buvo skirta žemaičiams. Kitas stambus Valančiaus veikalas buvo dviem tomis atspausdinta "Žemaičių vyskupystė". Kritikai prisakabino, kodėl Valančius šį svarbų istorinį vyskupystės aprašymą išleido lietuvių kalba. Girdi, kas ją skaitys? Bet Valančius buvo kitokios nuomonės. Jis žinojo, kad gal 3% (Žemaitijos bajorai) mokėjo lenkų kalbą. O ir žemaičių dauguma turėjo pažinti savo vyskupiją bei žinoti jos praeitį.

Be čia jau paminėtų leidinių, Valančius parašė ar iš kitų kalbų išvertė kelisdešimt pasaulietinio ir religinio turinio knygų, vadovėlių, brošiūrų. Labiausiai Valančius išgarsėjo savo pasakojimu "Palangos Juzė", "Vaikų knygelė", "Paugusių žmonių knygelė", "Antano tretininko pasakojimai" ir kantičkom, kurios buvo paplitusios visoje Lietuvoje. Tokiu būdu prie parapijų veikusios mokyklos įveikė amžius egzistavusį mūsų tautoje analfabetizmą.

Po 1863 m. sukilimo uždraudus lietuviškų raštų spausdinimą lotyniškais raidėmis, Valančius nestubdomai (Nukelta į 5-tą psl.)

Žymusis Lietuvos vyskupas MOTIEJUS VALANČIUS, paruošęs dirvą tautinio atgimimo laikraščiui "Aušra" bei jo sąjūdžiui visame krašte

Rusų spauda apie įvykius Lietuvoje

Laisvės kovotojų pastangos ir okupacinės valdžios grasinimai

Paryžiaus rusų savaitraštis "Ruskaia Mysl" sausio 29 d. laidoje rašė: "Lietuvoje renkami parašai po atviru Garbačioviui laišku ir jau į Vakarus pateko šio laiško tekstas:

"Visi kraštai mini savo nepriklausomybės dieną — Lenkija, Suomija ir kiti. Kodėl gi lietuvių šios teisės neturi? Pats Leninas sakė, kad pavergtų tautų nacionalizmas yra teigiamas reiškinys, tačiau šiandien tai yra laikoma kriminaliniu nusikaltimu Lietuvoje. KGB jau kai kuriuos iš mūsų perspėjo, kad mes nemintume Vasario 16 dienos, grasino bausmėmis.

Iš anksto pranešame, kad vasario 16 dieną Lietuvos nepriklausomybės 70 metų sukačėiai paminėti mes padėsime geleis ant nepriklausomybės aktą pasirašiusio Jono Basanavičiaus kapo, ant kapų karių, žuvusių dėl nepriklausomybės, prie Adomo Mickevičiaus paminklo, prie dabar uždarytos katedros, kur yra palaidotas Vytautas Didysis ir prie kitų lietuvių veikėjų kapų, prie "Naručio" viešbučio, kur buvo paskelbtas nepriklausomybės aktas, o 1930 v. melsimės Šv. Onos ir Šv. Mikalojaus šventovėse už visus, kurie juvo dėl Lietuvos nepriklausomybės. Kaunas irgi padės geleis prie nežinomo karveio kapo, kuris buvo Stalino laikais sunaikintas, prie tuo pačiu metu sunaikinto Laisvės paminklo ir prie Maironio paminklo. Bus meldžiamasi Vytauto Didžiojo šventovėje.

Prašome generalinį sekretorių pažaboti savo administraciją Lietuvoje, kad ji žmonių, kurie nori taikingai paminėti Lietuvos nepriklausomybės dieną, neterorizuotų." Gruodžio pradžioje po šiuo laišku buvo 77 parašai, jų tarpe penkių dvasiškų. Sausio 8 d. kratos metu pas buvusių politikinių Petrą Cidziką (tai vienas iš keturių asmenų, pasirašiusių kvietimą į rugpjūčio 23 d. demonstraciją) šis laiškas buvo atimtas ir jame jau buvo per 100 parašų.

Šios kratos smulkmenas mes sužinojome iš Maskvos tarptautinio žmogaus teisių komiteto: Kratą darė Lietuvos prokuratūros ypatingai svarbiems teisiniam reikalams prokuroras Brikauskas ir MVD tarnautojai J. Lauka ir J. Topolevas. Iki kratos Cidzikas buvo be pertraukos tris dienas sekamas. Kai jis grįžo namo, ten jau stovėjo juoda "Volga". Krata prasidėjo 15.30 ir baigėsi 19.10. Sprendimas (daryti kratą) datuotas sausio 5 d. Buvo pareikalauta atiduoti medžiagą, turinčią ryšį su "LKB kronika", ir kitokią priešsovietinę medžiagą. Iš kratos eigas buvo galima spręsti, kad slapta krata buvo padaryta anksčiau. Pvz. kai Topolevas norėjo leisti į rūsį, jam draugai

pasakė: "Nereikia. Ten nieko nėra." (...).

Tuoju po šios kratos laišku į Gorbaciovą kreipėsi Nijolė Sadūnaitė. Trumpai paminėjusi bendro laiško turinį, ji dar papildė:

"Su mumis bus visi, kurie nori bendrai pagerbti mums taip brangią dieną gelėmis ant kapų ir istorinių paminklų. Tikriausiai ten bus ir tie, kurie norės išreikšti savo ištikinimą atskirti Lietuvą nuo Sovietų Sąjungos. Kaip viena, taip ir kita yra pilnai teisinga ir garantuota Sovietų Sąjungos ir jos respublikų konstitucijose. Prašome Jus, generalinis sekretoriau, apginti mūsų teisę išreikšti viešuose susirinkimuose mūsų nuotakas ir ištikinimus Lietuvos nepriklausomybės dieną" (...).

Pasirašiusiems bendrą laišką valdžia nusprendė pritaikyti tokį patį metodą, kuris jau buvo išbandytas Rygoje: pašalinti juos bent trumpam laikui iš Lietuvos. (...) Taip ji nusprendė pasiųgti su Peteru Gražuliu, kataliku-aktyvistu, dirbančiu Sasnavos bažnytkaimio šventovėje. (...) Pašauktas kariniam parengimui Gražulis atsakė atviru laišku krašto apsaugos ministeriui Jazovui.

Gražulis neabejojo, kad kvietimas yra tik būdas jį izoliuoti tam laikui, kai bus ruošiamasi švesti ir švenčia ma Lietuvos nepriklausomybės diena. Jo laiškas ministrui buvo proga priminti tyčiojimąsi iš tikinčiųjų lietuvių kariuomenėje. Kaip pavyzdį jis paminėjo likimą dviejų jaunų kareivių, žuvusių praejusį rudenį. Ričardas Grišnaitis iš Kybartų palaidotas spalio 29 d. ir Antanas Svinčūnas iš Alytaus rajono — lapkričio 17 d. Abiejų giminėms buvo pasakyta, kad kareiviai pasikorė, bet tuo niekas netiki, nes jie buvo tikintys katalikai. Nenorėdamas nei žūti, nei būti okupantu, Gražulis atsakė priimti karinį bilietą".

Moskvos žiniaraštis

Moskvoje viešai leidžiamas (redaktorius Aleksandras Podrabinek), tačiau be sovietų valdžios sutikimo, savaitinis žiniaraštis "Ekspress-Kronika" rašo: "Sausio 26 d. Kapsuko (Mariampolės) mieste Lietuvoje turėjo įvykti P. Gražulio teismas, kuris buvo kaltinamas pagal Sov. Lietuvos Baudžiamojo kodekso 211 straipsnį (atsakymas dalyvauti kariškuose pratimuose). Iš Maskvos į Kapsuką atvyko Kiril Popov, Evgenia Debrianskaja, Dmitrij Pergament, tačiau į teismo salę nebuvo įleisti. Protesto ženklai prie teismo rūmų įvyko demonstracija, kurioje dalyvavo D. Pergament, Anna Jermolajeva ir Vladimir Jaremenko. Demonstrantai nešiojo plakatus su įrašais: "KGB šalin iš teismo salės", "Laisvę Petriui Gražuliui", "Te-

(Atkelta iš 1-mo psl.)

savonorių kapinėse, karo muziejaus sodelyje ir Maironio paminklo Kaune.

Tokiais planais labai susirūpino okupacinė valdžia, veikianti ypač per KGB. Jos pareigūnai iš anksto perspėjo kai kuriuos disidentus nerengti jokių demonstracijų. Kompartijos centro komitetas įsakė visose darbovietėse paskelbti šį kreipimąsi: "Bet koks Vasario 16-tos dienos paminėjimas yra šventvagiškas tarybiniam žmogui. Tai antitarybinis aktas. Religiniai fanatikai stengsis išprovokuoti sambūrius, padėti gėltas prie buržuazinių veikėjų kapų, gali būti atsišaukimų ir t.t. Mobilizuoti darbo žmones, kad nebūtų nacionalistinių prietarų atgaivinimo".

Vykdomasis Vilniaus komitetas sukvietė dvasiškijos atstovus, juos informavo apie susidariusią būklę ir įsakė perspėti visuomenę, kad nedalyvautų Lietuvos nepriklausomybės minėjimuose. Sausio 27 d. buvo sukvietti visi Lietuvos vyskupai (neatvyko vysk. V. Sladkevičius ir vysk. A. Vaičius). Jiems buvo aiškinama, kad karo metais šimtai kuni-

gyvuoja laisva Lietuva", "Petrai — mes su tavimi". Visi demonstracijos dalyviai buvo sulaukti ir pristatyti į milicijos skyrių. D. Pergamentui buvo pasiūlyta parašyti paaiškinimą, tačiau šis atsisakė. Sulaukytusios po valandos paleido. P. Gražulio teismas buvo atidėtas ligi vasario 2, antradienio, neva todėl, kad nepasirodė du svarbūs liudininkai, tačiau, pasak mūsų korespondentų, tikra teismo atidėjimo priežastimi buvo vietinės valdžios baimė, kad Gražulio bylos aplinkybės nebūtų plačiai išgarsintos. Demonstracijoje prie teismo rūmų dalyvavo apie 200 asmenų".

Telefoniniai pranešimai

Ryšium su minėtais įvykiais "Ruskaia Mysl" bendradarbis Aleksandras Ginzburgas kas dieną gauna žinias iš Lietuvos. Telefoniniai pranešimai ne visada būna gerai girdimi, todėl gali būti klaidų nežinomų pavardžių rašyme, o kai kurias pavardes dėl blogo telefoninio ryšio visai reikėjo praleisti. Visi įvykiai ir pilni laišku tekstai yra paskelbti Maskvos "Glasnost" 10-toje laidoje.

Ryšium su Vasario 16 minėjimu Sadūnaitė nuolat seka KGB šnipai. Buvo tardomi Robertas Grigas, Vytautas Bogušis, Jadvyga Bieliauskienė, Povilas Pečeliūnas, Antanas Terleckas. Buvo sulaukyti ir minėtieji Maskvos bei Leningrado rusai — žmogaus teisių gynėjai.

Suimtuosius tardė kagebis-tai — Verbičkas, Zenkevičius, Vidzanas, Pilelis, Jurkštas ir Bakučionis.

Vilniaus universitete, visose įmonėse ir įstaigose buvo skaitomas Lietuvos kompartijos centro komiteto raštas, kuriame grasinama: jeigu kas nors priartės prie ruošiamų demonstracijų, bus automatiškai pašalintas iš universiteto arba darbo. Šį raštą Vilniaus universitete skaitė proktorius Sodavičius, o ateizmo muziejuje (Šv. Kazimiero šventovėje) — M. Senkevičius.

Valkininkuose, Vilniuje ir kitur sovietai renka parašus po pareiškimu, kad Lietuva nori likti Sovietų Sąjungos dalimi. Tai daroma taip: prieš išmokant algą pakišamas šis pareiškimas ir tik pasirašius yra išmokamas atlyginimas.

Gajauskas tremtyje

Gandai apie Balio Gajausko paleidimą iš tremties nepasitvirtino. Biuletenis "Žinios iš Sov. Sąjungos", kuris šioms gandams davė pradžią, šią klaidą atitaisė: "Baliui Gajauskui buvo pasiūlyta emigruoti tiesiai iš tremties. Jo žmona Irena Gajauskienė pradėjo rinkti dokumentus. Pats B. Gajauskas kol kas tebėra tremties vietoje". Gajauskas sovietų kalinimo institucijose išbuvo 35 metus.

J.B.

gu mirė Sibire kaip tremtiniai; to reikia išvengti dabar — būti lojaliais sovietinei valdžiai. Sausio 28 d. buvo sukvietti Vilniaus klebonai, kurie buvo priprasinti vengti išsišokimų šventovėse, neįsileisti su pamokslais "ekstremistų". Pagaliau sausio 29 d. buvo sukvietti vi-karai ir buvo painformuoti, kad jie bus sekami ir jų pamokslai rekorduojami.

Lietuvių pasiruošimais Vasario 16-tajai susirūpino ir Maskva. Turimomis žiniomis, Lietuvoje lankėsi Sov. Sąjungos prezidentas A. Gromyka ir pasisakė prieš nacionalistines apraiškas. Esą sovietinė valdžia Lietuvoje niekad nebuvo tokia stipri kaip dabar. Bet koks priešinimasis jai esąs beprasmiškas.

Didėjant įtampai, sklido žinia, kad sovietinė valdžia ruošiasi paskelbti Lietuvoje karo stovį. Vėliau buvo kalbama apie išimties stovį.

Užpuolė Sadūnaitė

Vasario 6 d., apie 11 v.r., Vilniuje buvo užpulta Nijolė Sadūnaitė, ėjusi šaligatviu. Tą dieną ji rengėsi važiuoti į Rudaminą paminėti antrųjų a.a. kun. J. Zdebskio mirties metinių. Pasimeldusi Aušros Vartuose, ji ėjo A. Mickevičiaus paminklo link. Sustoję telefono būdelėje pasikalbėti su broliu. Pamačiusi prie būdelės stovintį seklį, ji šyptelėjo. Kai tas suriko "ko šypsai-si", N. Sadūnaitė paklausė: "Tai ką, šypsotis uždrausta?" Seklys pagrasino jai, sakydams: "Užmušime". Ją, toliau einančią, pasivijo minėtasis seklys ir kitas jaunas vyras. Vienas jų smogė jai į krūtinę ir pabėgo. Sustoję pravažiuojantis automobilis, kuriame sėdėjo trys rusai — vyras ir dvi moterys. Jie paklausė, kas čia darosi. N. Sadūnaitė atsakė: "Perestroika". Automobilis nuvažiavo, o Sadūnaitė parėjo namo. Po šio incidento ji pareiškė: "Jeigu mane užmuš, kaip žadėjo, ar kokią avariją padarys, žinokite be jokių abejonių, kad tai KGB darbas". Taip pat savo pažįstamiems ji sakė: "Gavau į kailį. Į sveikatą".

Šios informacijos gautos iš patikimų šaltinių per Lietuvos informacijos centrą Niujorke ir per Baltiečių santalkos biurą Štrasburge. M.

Laiškas iš Lietuvos

GERBIAMAS PRANAI,

Iš anksto noriu atsiprašyti už galimą sveikinimo pavėlavimą, nes laišką už Atlanto rašau pirmą kartą. Štai jau pusę metų praėjo, kai mudu išsiskyrėme prie "Lietuvos" viešbučio — Jūs grįžote pas žmoną, vaikus, vaikaičius. Tegul šis laiškas bus kaip prabėgusios vasaros prisiminimų lašelis:

"O tėviške, nuvirtęs vartų stulpė, nulūžęs šaukštė, peili bei kriauny, takeli, dingstantis vaikystės soduos, kur šviečia motinos graži galva.

O tėviške, suskilus tėvo klumpe, puodeli šilto pieno vakare, sesers maldaknygė, elementoriau, į dilgėles nukritęs obuolys".

Gal šios mūsų poeto eilutės grąžino Jus nors minutėlei į Lietuvą, į vaikystę. Nežinau, ar išliko mano veidas ir vardas Jūsų atmintyje — juk po tokių įtemtyų dienų, kokias jūs pralaidote šią vasarą tėviškėje, atmintyje išlieka tik tai, kas buvo maloniausia arba skaudžiausia.

Prisimenu mūsų išvyką į Jūsų gimtinę, apsilankymą Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje bei pas mus namuose. Ir džiugu, kad mes radosime bendrą kalbą, kad pokalbys neįsistengėme įieškoti to, kas ne taip baisiai degina ir skauda, kaip Lietuva, o kalbėjome atvirai, nuoširdžiai atverdami širdis.

Nors pats Jūs dabar gyvenate už Atlanto, bet Jūsų šaknys Lietuvoje. Įskiepykite meilę Lietuvai savo vaikams, o svarbiausia — vaikaitiams, kad žodis Lietuva jiems nebūtų tik tuščias garsas, papasakokite jiems, kaip malonu pereiti per rasotą tėviškės žolę basam, praustis lietuje ir daug daug savos vaikystės atsiminimų.

Leiskite vaikams ir vaikaitiams aplankyti Lietuvą, nes išėjimą be Lietuvos — kaip medis be šaknų.

Prašau galvoti, kad mano asmenyje Jūs įsigijote naują draugą, kurio namų durys visados atviros Jums, Jūsų žmonai, vaikams, vaikaitiams bei draugams, panorusiems susitikti su Lietuva.

Tu niekadoms neprivalai būt padalinta; tėvyne mūsų, meile ir likime!

N.N.

Vilnius, Lietuva

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 350,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tikslai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: **"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvybei išėivijoje!"**

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

BASANAVIČIAUS BIUSTAS

"Literatūros ir meno" 1987 m. 52 nr. uteniškis Matas Salagiris siūlo gelbėti sovietinio karvedžio Jeronimo Uborevičiaus Utenoje užgožtą dr. Joną Basanavičių. Prie Utenos gimęs revoliucinės sovietų armijos vadas J. Uborevičius, ištikimai tarnavęs kompartijai, pateko į Stalino nemalonę ir buvo sušaudytas 1937 m. pradžioje. Prieš ketų metų Utenos centre jam buvo pastatytas paminklas, užgožęs ant kalnelio stovintį mažesnę dr. J. Basanavičiaus biustą. M. Salagiris primena uteniškiams, kad prie tos pačios dr. J. Basanavičiaus gatvės toliau į rytus yra trikampis medžiais apaugusi aikštelė, kurioje kadaise buvo I D. kare žuvusių vokiečių karių kapai. Dabar ta gražiai sutvarkyta aikštelė prašyte prašosi paminklo. M. Salagiris siūlo: "Daugelio uteniškių nuomone, J. Basanavičiaus biustui — tai pati tinkamiausia vieta. Nereikia nė architektų akies. Tokiai minčiai, beje, neprieštarauja nė miesto vykdamos komitetas, tik šnekos vis lieka šnekomis... O lėšų šiam gražiam darbui, manau, surastų Lietuvos kultūros fondo rajono skyrius".

ANT ŽYDŲ KAULŲ

Aldona Aleksėjūnienė, dirbanti Prienų rajono laikraštyje "Naujas gyvenimas", 1987 m. gruodžio 15 d. visai Lietuvai skirtame "Valstiečių laikraštyje" atskleidžia neįtikėtiną žydų kapinių tragediją Prienuose. Tos žydų kapinės pokaryje buvo sulygintos su žeme ir pavertus aikšte, kurioje planuotojai dabar nutarę pastatyti vaikų darželį. Spalio pradžioje statybininkų pradėtas pušų pjovimas atnešė protesto laiškų bangą "Naujo gyvenimo" redakcijon. Senieji gyventojai buvo susirūpinę ne pušimis, o išlygintoje aikštėje esančiais žydų kaulais. Žmonių sąmonėje kapinės visada yra šventas, neliečiamas vietas. Protestai pasiekė ir vykdomąjį Prienų miesto komitetą. Jo pirm. A. Matulevičius, architektas K. Lupeikis, statybos skyriaus darbuotojas G. Vabuolis, statybininkų kompartijos sekr. A. Aukshtakalnis ir vyr. inž. A. Zdanys, atsisėdę darželio planus "Naujo gyvenimo" redakcijon, aiškino, kad žmonių perspėjimai dėl kapaviečių nepagrįsti. Nėra jokio jų registracijos pažymėjimo. Kitokios nuomonės buvo seniausias tos gatvės gyventojas, prikėlusios iš atminties ir A. Aleksėjūnienė pateikusias ten prieš karą palaidotų žmonių vardus, nubraižiusios kapaviečių schemą, įrodžiusios, kad statybininkams teks judinti žmonių kaulus...

TEISINGI PROTESTAI

"Naujo gyvenimo" redakcija suorganizavo dešimt dienų trukusį gyventojų protestą laiškais. Tačiau ir šį kartą jų priekaištai, kad ruošiamasi išniekinti kapavietes, buvo atmesti. Vykdomojo komiteto pirm. A. Matulevičiaus pavaduotoja R. Vintienė vadovų vardu atsikirtė: "Nėgi 15 žmonių komisija, rinkusi darželiui

vieta, kvaila?...". Prienų rajono kompartijos komitetas netgi uždraudė išspausdinti pranešimą apie turėtą pokalbį šiuo klausimu. Pasak žurnalistės A. Aleksėjūnienės, tada prabilo ten palaidotų žydų kaulai: "Buvo lapkričio 11-oji. Dar po dienos iš ekskavatorių kaulų ir savivartės pabiro kaulai. Kaukolės. Smėlį su žmonių palaikais mašinos pylė statybietės patvory, kaulai pabiro ant šaligatvio..." Planuotojų padarytą klaidą tada pripažino iš Vilniaus atvykęs Lietuvos statybos reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas V. Parčiaskauskas: "Vieta darželiui nebloga. Bet pirmiau reikėjo palaikais iškelti. Pagarbiai, kaip dera gerbiant žmogaus atminimą. Šiuo atveju apie kultūrą ir etiką iš viso užmiršta..." Statybininkų kompartijos sekr. A. Aukshtakalniai nemalonius buvo A. Aleksėjūnienės klausimas: "Ar gerai, vyrai, kad vaikai, kasdien šiuo keliu į mokyklą einantys, tokias suaugusiųjų darbus mato?...". A. Aleksėjūnienė rašinė apie žydų kaulus užbaigia išradimo patiečio A. Aukshtakalnio atsakymu: "Ne! Tuoj pat nurodysime sumesti į dėžes ir užkasti masinių žudynių vietoje..."

LAIMĖJO "SPORTAS"

Daugkartinis Lietuvos stalo teniso čempionu tapo E. Zakarianas, 1976 m. pabaigoje iš Jeronimo Uborevičiaus Kanan ir įsidarbęs F. Dzeržinskio stalių garmykoje. Kauno miesto sporto komitetas atėjūnui jau 1979 m. paripinuo kooperatinį butą. Kai pernai buvo teisiškai asmenys, vogę pramoninį sidabrą iš Kauno radijo gamyklos, kaltinamųjų suole atsidūrė ir apskrūsis E. Zakarianas, padėjęs kaimynui parduoti pavogtą sidabrą. Teismas stalo teniso čempioną E. Zakarianą pripažino kaltu ir jam paskyrė bausmę, nesusiūsią su laisvės atėmimu. Sovietų Sąjungos sporto komitetas 1987 m. rugsėjo 23 d. už įvykdytą kriminalinį nusikaltimą iš E. Zakariano atėmė visus sportinius vardus, iš savo narių sąrašo jį išbraukė ir Sovietų Sąjungos sporto kompartija. Šia proga kritišką straipsnį apie E. Zakariano nesportinę elgesį paskelbė Vilniuje leidžiamas "Sportas". Laikraštis priminė skaitytajoms dažnus E. Zakariano grąsinimus išvaizti iš Lietuvos, jeigu nebus patenkinti jo reikalavimai, drąsų teigimą, kad be jo žūs tenisas Lietuvoje. E. Zakarianui nepatiko "Sporto" puslapiuose po "sidabro bylos" atskleistas tikras jo veidas. Jis kreipėsi į teismą, reikalaujamas, kad "Sporto" redakcija atitaisyti neteisėtą asmeninės jo garbės pažeidimą. "Sporto" laikraštis, leidžiamas nuo 1956 m., pirmą kartą susilaukė tokios netikėtos bylos. Ją pralaimėjo buvęs sportininkas E. Zakarianas, netekęs visų sportinių vardų. Lūdininkai įrodė, kad šis atėjūnas iš Armėnijos, kopdamas iš sporto aukštumas Lietuvoje, savo siekius iš tikrųjų dangstė įvairiais reikalavimais ir grąsinimais. Sportinė E. Zakariano karjera baigta.

V. Kst.

Poezijos konkurso dalyviai Vasario 16 gimnazijoje. Iš kairės: M. Šrioteris, R. Klimaitis, S. Makutėnaitė, E. Ederytė, T. Hermanaitė; II eilėje: V. Jocy, R. Sakutė, K. Vyngantaitė

Hamilton, Ontario

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS rengėjai vasario 6 d. Hamiltono turėjo pasitarimus su JAV ir Kanados LB krašto valdybų atstovais. Pasitarimuose dalyvavo apie 30 asmenų. Iš JAV buvo atvykęs JAV LB krašto v-bos administratorius inž. Alg. Gečys ir JAV kultūros tarybos pirm. Ingrida Bublikė. Kanados LB atstovavo krašto v-bos pirm. Vyt. Bireta, vicepirm. adv. Joana Lasienė, kultūros komisijos pirm. Rasa Kuriėnė ir v-bos inž. J. Kristolaitis. Čia buvo aptarti visi su taut. šokių šventės rengimu iškilę nauji reikalai. Ta proga Hamiltono apylinkės pirm. B. Macys iškėlė šventei paremti \$1000 čekį, o K. Deksnys perdavė komitetui iš Edmontono lietuvių parvežtas aukas šventei — \$525.

MINĖDAMA a. a. JONO MIKŠIO penkerių metų mirties sukaktį, velionies žmona Antanina Mikšienė paauguko įvairioms lietuvių institucijoms \$325. Religinė šalpa gavo \$50, Aušros Vartų parapija — \$50, Kanados lietuvių fondas — \$50, Tautos fondas — \$50, savaitraštis "Tėviškės žiburiai" — \$50, misijos — \$50 ir "Gintariniai aidai" (liet. radijo programa Hamiltone) — \$25. Kovo 4, penktadienį, 7 v. vakaro, AV šventovėje mirusio intencija bus atnaušiamas šv. Mišios. Buvę velionies artimieji ir visi prisimenantys tą daug nusipelnusį hamiltonietį prašomi dalyvauti Mišiose.

ELENA GUDINSKIENĖ, pakviesta taut. šokių šventės komiteto, organizuoja į šventę atvykusių iš Pietų Amerikos ir Europos šokių apgyvendinimą privačiuose namuose. Iš tų kraštų atvykstantį jaunimą, kurių yra net šešios grupės, norima apgyvendinti privačiai (pas žmones), kur jie galėtų gauti pilną globą. Hamiltoniečiai, esantys svarbiems reikalui, visada yra parodę savo tautinį solidarumą ir lietuvišką sveitumą. Yra jau gauti atvykstančiųjų vardiniai sąrašai ir, jei kas nori, gali pasirinkti iš ten pažįstamų pavardes. Komitetui jau iš anksto reikia turėti jų paskirstymo sąrašą. Skambinkite E. Gudinskienei tel. (416) 547-1967, 101 Prospect St. So. Hamilton, Ont. L8M 2Z3. Šventė įvyks liepos 2-3 dienomis, per "Canada Day" savaitę. Yra užsiregistravusių apie 2000 šokių. Tuo laiku į Hamiltoną laukia mas suvažiuojant apie 10.000 lietuvių iš viso pasaulio. K.M.

ATSISKYRUS SU ŠIUO PASAULIU a. a. Antanui Kaušpėdai, paauguko Kanados lietuvių fondui: \$25 — J. A. Asmenavičiai; \$20 — A. Mingėla, D. A. Jankūnaitė; \$15 — J. Andriukaitis; \$10 — J. Bajoraitis, V. A. Kežinaičiai, J. R. Pleiniai ir I. Varnas.

A. a. JUOZO INKRATOS atminimui paauguko Kanados lietuvių fondui: \$25 — J. A. Asmenavičiai; \$20 — A. Liaukus; \$15 — P. Šidlauskas; \$10 — G. P. Breichmanai, J. R. Pleiniai; \$5 — E. Apanavičius; \$2 — V. Sakas.

LIETUVOJE MIRUSIUS TĖVUS a. a. Praną ir Mikolą Morkūnus sūnus Vytautas Morkūnas su \$250 auka įrašė į Kanados lietuvių fondo narių eilės.

ISKELIAVUS AMŽINYBĖN a. a. Petru Misičviui, paauguko Kanados lietuvių fondui: \$20 — A. Liaukus; \$10 — V. Kežinaičiai.

Delhi-Tillsonburg, Ont.

KLK MOTERŲ DRAUGIJOS visuotinis susirinkimas įvyko 1988 m. sausio 27 d. parapijos salėje. A. Alėiūnienė paskaitė tai dienai skirtą maldą. Skyrėsi pirminkė D. Norikienė šiam susirinkimui pirminkinčiai pakvietė B. Vytienę, sekretoriauti — V. Lapienę. Kun. L. Kemešis sukalbėjo maldą už mirusius šio skyrėsi narses. Pereito susirinkimo protokolą perskaitė L. Vytienė.

Dr. N. Sernaitis paskaitė maldą apie dantų priežiūrą ir atsakė į klausimus, duodama keletą patarimų dantų higienos srityje.

E. Rugienienė kalbėjo apie išdo reikalus. L. Vytienė paskaitė straipsnėlį, skirtą rimties valandėlei ir keletą juokų. Teresė Pargauskienė, neseniai atvykusi iš Lietuvos, papasakojo savo išpučius iš netolimos praeities. Jai buvo palinkėta sėkmingai įsikurti šiame krašte. Susirinkime dalyvavo viešnia iš Toronto — M. Nalivaikienė.

Valdybos pranešime buvo paminėta, kad Lietuvos nepriklausomybės minėjimas įvyks š. m. va-

Los Angeles, CA

DAINU IR ARIJŲ VAKARAS. Solistai Janina Budriūnaitė-Čekauskienė ir Antanas Pavasaris, kartu su akompaniatorė muzikė-kompozitorė Raimonda Apeikytė, š. m. kovo 12 d., 7 v.v., Šv. Kazimiero parapijos salėje, Los Angeles, ruošia dainų ir arijų vakarą.

J. Čekauskienė mezo-sopranas, gerai pažįstama Los Angeles lietuviams, pradėjo dainos karjerą dar Vokietijoje dainuodama Čiurlionio ansamblyje. Iš Toronto persikėlus į Los Angeles, rimčiau susidomėjo dainavimu ir mokėsi pas kompoz. B. Budriūną ir El Camino kolegijoje. Dainavo įvairiuose sambūriuose kaip solistė; Čipros vaidmenį Strauso operetėje "Čigonų baronas" ir vieną iš pagrindinių partijų O. Metrikenės muzikiniame veikalame "Gilda". Neretai atlieka programas įvairiuose parengimuose, dainuodama solo ar duetu su kitais solistais.

Antanas Pavasaris dainuotų pradėjo dar Vokietijoje J. Štarko vyrų chore, kur savo malonių tenorų įvairino choro repertuarą solo dainomis. Vėliau studijavo Stuttgarto konservatorijoje ir dainavo Čiurlionio ansamblyje. Apisigvenęs Venezuoloje, baigė Karakos konservatoriją, buvo priimtas į valstybinę Venezuolos operą, kur atliko solo vaidmenis. Atsiėkęs į Los Angeles, įsijungė į lietuviškąjį veikimą ir į tuomet vykusius muzikinius vienetus, dainavo pagrindinį vaidmenį "Čigonų barone", "Gildando", davė kelis rečitalius, atliko programas ne vien tik Los Angeles lietuviams — buvo kviečiamas ir į kitas lietuvių kolonijas.

Pianistė Raimonda Apeikytė, pasiekusi aukštą lygį, yra pagarsėjusi ne tik lietuvių, bet ir plačioje amerikiečių visuomenėje kaip talentinga muzikė-kompozitorė, davusi gerai pasisekusius rečitalius. Muzikos kritikų labai gerai įvertinta.

Raimonda Apeikytė brangi Los Angeles lietuviams ne vien tik kaip pasižymėjusi pianistė-kompozitorė, bet ir kaip nepaprastai gera akompaniatorė, be kurios mūsų kolonijoje nebūtų įmanoma pasireikšti nei solistams, nei kitiems dainos vienetais; svarbiausia — ji niekad neatsisako prisidėti, padėti. Sunku įsivaizduoti Los Angeles lietuvių kolonijos veiklos be Raimondos.

Visus tris suėjusį vieną dainų ir arijų vakaro programą, išeis įdomus ir vertingas renginys, kurio losangelečiai lietuvių laukia su nekantrumu. V. J.

Sol. JANINA ČEKKAUSKIENĖ ir sol. ANTANAS PAVASARIS

Advokatas

JUOZAS M. CHROLAVIČIUS perkėlė savo raštinę į 101 Hunter St. E. antrą aukštą (kampas Hunter St. ir Catharine St.) Hamilton, Ontario, L8N 1M5. Tel. 522-2704

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA" 830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6 Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 27 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

indėlius (P.C.A.) 3%
santaukas 5.75%
kasd.pal.taupymo s-ta .. 5.25%
90 dienų indėlius 8%
1 m. term. indėlius 9.25%
1 m. term. ind.mėn.pal. 8.75%
3 m. term. indėlius 9.75%
RRSP ir RRIF (pensijos) 7%
RRSP ir RRIF 1 m. 9.25%
RRSP ind. 3 m. 9.75%

IMAME UŽ:

asmenines paskolas 12.5%
nekiln. turto pask. 1 m. 10.25%
nekiln. turto pask. 3 m. 11.75%
Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000.
ir asmeninių paskolų drauda iki \$25.000.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

JAV LB XII-sios tarybos rinkimai įvyks š. m. balandžio 9-17 d.d. Vyriausią rinkimų komisiją sudarė: pirm. Angelė Karnienė, nariai — Kazys Gimžauskas, Pranas Stanelis, Kazys Urbšaitis, Juozas Navakas ir kun. Viktoras Dabušis. Komisijos adresas: 323 Belle Point Dr., St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Tel. (813) 367-2413.

JAV LB visuomeninių reikalų taryba seniau kasmet išleisdavo tradiciniu tapusį leidinį apie žmogaus teisių pažeidimus sovietų okupuotoje Lietuvoje — "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania". Dabar ta pavėluota leidinių, apimsianti kelerius praleistus metus, ruošia dr. Rasa Mažeikaite. Paruošimą finansuoja JAV lietuvių fondas, išleidimą — JAV lietuvių Bendruomenė.

JAV LB socialinių reikalų taryba š. m. balandžio 23-24 d.d. rengia konferenciją tema "Vyresniojo amžiaus lietuvių socialinė bei psichologinė gerovė, poveikiai ir problemos" Čikagoje, Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Jos ruošs reikalais rūpinasi JAV LB socialinių reikalų tarybos vykdomoji Čikagos skyriaus pirm. Danguolė Valentienaitė. Konferencijoje norima susipažinti su socialinėmis bei psichologinėmis vyresnio amžiaus lietuvių problemomis, palyginti jas su tokio amžiaus amerikiečių bei kitų tautinių grupių atstovų problemomis. Konferencijon kviečiami profesionalūs šios srities specialistai — gydytojai, psichologai, sociologai, socialinės globos darbuotojai. Būsimosios konferencijos paskaitininkai ir dalyviai prašomi registruotis šiuo adresu: LB socialinių reikalų taryba, c/o Albertas Tuskenis, 2711 West 71st St., Chicago, IL 60629, USA, arba skambinti tel. (312) 476-2655 Rūtai Musonytei.

Vydūno jaunimo fondas, lėšas teikiantis kalėdiniais atvirukais, pernai prieš Kalėdas jau trisdešimt penktą kartą išleido jų rinkinį, kuriam buvo pasirinkta dail. Algirdo Kurauskio sukurtą Betliejaus praeitį ir "Baltimorietės P. Okenės šiaudinuką. Fondas yra parūpinęs \$136.769 paskolas 153 lietuviams studentams, gyvenantiems dvilijoje pasaulio šalių. Vieni paskolas grąžino, išskyrus du skolininkus. Negrąžinamas \$25.388 vertės stipendijas gavo 46 lietuvių studentai. Vydūno jaunimo fondo paramos susilaukė lituanistiniai seminariai Fordhamo, Kento ir Ilinojaus universitetuose. Keturis kartus buvo surengti vasariniai šešių savaičių visuomeninio darbo kursai. Jaunimo organizacijos paskolomis ir pašalposmis susilaukė \$18.121 paramos. Neliko užmirštos ir dvi lietuviškos gimnazijos: Punksko — Suvalkų trikampyje ir Vasario 16 — V. Vokietijoje. Vydūno jaunimo fondas yra paskyręs vienuolika premijų asmenims, pasižymėjusiems mokslinėje, meninėje ar visuomeninėje veikloje. Fondas sutelktas lėšas naudoja ir knygų leidybai. 1987 m. pabaigoje skaitytos jau pasiekė V. Statkaus knyga "Ginkluotos Lietuvos pajėgos". Ruošiama nauja Lietuvos istorija anglų kalba, turėianti daug puošnių iliustracijų. Vydūno jaunimo fondo tarybos prezidento pirm. dr. Romualdas Viskanta ir valdybos pirm. Vytautas Mikūnas praneša, kad šiemis darbams reikia aukų. Jie prašo aukų čekius rašyti Vydūnas Youth Fund, Inc. vardu ir siųsti šiuo adresu: Vydūnas Youth Fund, Inc., c/o L. von Braun, 7300 S. Albany Ave., Chicago, IL 60629, USA.

Argentina

Bitutės draugija metiniame savo narių susirinkime, kuris buvo suauktas Aušros Vartų parapijoje Avellanedoje 1987 m. lapkričio 29 d., išrinko naują valdybą. Birutietėms dabar dvejus metus vadovaus: pirm. Vincė Gražulevičienė, vicepirm. Delia Ivanauskaitė, I sekr. Zuzana Gražulevičienė, II sekr. Ona Salčiūnaitė, I išd. Janina Macaitytė ir II išd. Gražina Jakavičienė. Bitutės draugijai Argentinos lietuvių organizacijų ir spaudos taryboje atstovaus Janina Macaitytė ir Ona Savickaitė.

Mindaugo draugija Berisse 1987 m. išleistuvėms skirtą vakariene surengė savo patalpoje gruodžio 19 d. Tai buvo graži 1987 m. veiklos užbaiga prie vaišių stalo. Mindaugo draugijos ansamblis gruodžio 20 d. buvo pakviestas Buenos Aires te-

levizijos XIII kanalo programon "Sekmadienio naktis". Jos vadovas Gerardas Sofovichs pareizė, kad lietuviai jo programoje pasirodė pirmą kartą. Šiuo pasirodymu Mindaugo ansamblis užbaigė 1987 m. veiklą.

Australija

Lietuvių skautų sąjungos Australijos rajono vadijos pasikeitimai įvyko Melburno skautininkų ramovės sueigoje sausio 19 d. Iš Sydnejaus buvo atvykę trys pareigūnai — buvęs rajono vadas v. s. fil. Balys Barkus, vadijos sekr. v.s. Bronius Žalys ir vadeiva ps. Viktoras Gaidžionis. "Viešpaties angelo" maldą už mirusį a.a. prel. Pr. Vaserį sukalbėjo s. fil. kun. dr. Pranas Daukyns. Buvęs Australijos rajono vadas v.s. fil. Balys Barkus šias pareigas perdavė naujam vadui v.s. fil. Vitaliui Vaitkui, kartu įteikdamas ir pereinamąją lėkštę su tautinių raštų žiniomis. Pastarasis iš pareigų pasitraukiančiam rajono vadui v.s. fil. Baliiui Barkui įteikė iš JAV atsiųstą LSS "Lelijos" ordiną. Naujasis Australijos rajono vadas v.s. fil. V. Vaitkus, šiom pareigom išrinktas visų rajono vadovų ir vadeivų, paskelbė savo sudarytą rajono vadovybę, kurion įsijungė: Akademikų skautų sąjungos vadeiva j. s. fil. Algimantas Žilinskas, LSS brolių vadeiva s. Narcizas Ramanauskas, LSS seserių vadeivė ps. Rasa Statkuvienė ir dvasinis vadovas s. fil. kun. dr. Pr. Daukyns. Naujasis Australijos rajono lietuvių skautų vadas v.s. fil. V. Vaitkus yra zarašietis, šiame mieste gimęs 1922 m. rugpjūčio 19 d., baigęs Zarasų komercijos mokyklą, mechanikos inžinieriaus diplomą įsigijęs Čiuricho technologijos institute. Su grupe kitų lietuvių 1944 m. vasarą vokiečių žandarų buvo sulaukytas Kaune, nuvežtas Vokietijon, įjungtas sunkvežimio vairuotoju į vokiečių transportą Italijoje. 1945 m. pavasarį su keliais kitais lietuvių pabėgo Šveicarijon.

Britanija

A. a. Juozas Šližys, 68 metų amžiaus, staiga mirė 1987 m. lapkričio 2 d. Derbyje. Velionis buvo kupiškietis, gimęs ūkininkų šeimoje Druėnų kaime, Vokietijon pasitraukęs 1944 m. vasarą. 1947 m. iš DP stovyklos atvyko darbams Anglijoje. Vedė Vladę Stasiukonytę ir su ja 1948 m. įsikūrė Derbyje, įsijungė į krikšč. tikteigą DBLS skyrių. Abu aktyviai reikėsi lietuviškoje skyriaus veikloje. Gedulines Mišias koncelebravo kun. dr. S. Matulis, MIC, ir Šv. Jurgio parapijos klebonas Fr. May. Palaidotas vietinėse kapinėse. DBLS vardu kapinėse su velioniu atsisveikino K. Bivainis.

Vokietija

A. a. Helmutas Gyzė (Giese), dirbęs Vasario 16 gimnazijoje, mirė Weinheimo ligoninėje 1987 m. lapkričio 20 d., išstiktas širdies smūgio. Velionis gimė 1931 m. rugpjūčio 29 d. Karaliaučiuje. Kai 1945 m. pradžioje Karaliaučius užėmė sovietai, Helmutas, turėdamas tik 14 metų amžiaus, buvo atskirtas nuo tėvų. Jis pabėgo Lietuvon ir ten užaugo lietuviškoje šeimoje. Tada Lietuvoje buvo išgelbėta apie 30.000 atbėgusių iš Rytprūsų. Šeimos ypač stengėsi padėti vaikams; juos slėpdavo nuo rusų kaip savo vaikus, klastodamos dokumentus, pakeisdamos vardus ir pavardes. Lietuvoje Helmutas išmoko lietuvių kalbą, tapo amatininku. 1957 m. jis vedė Oną Džervaitę iš Pūnios, susilaukė sūnaus Jono ir dukros Danos. V. Vokietijon su šeima atvyko 1967 m. ir iki 1974 m. gyveno pas gimines, o tada persikėlė Vasario 16 gimnazijon. Devynerius metus Helmutas dirbo gimnazijos ūkio prižiūrėtoju, žmona Ona — virėja. Abu vaikai baigė Vasario 16 gimnaziją ir dabar studijuoja Heidelbergo universitete. 1983 m. Helmutas su šeima persikėlė Weinheiman, dirbo sargu vokiečių darbo įstaigoje. Velionis palaidotas 1987 m. lapkričio 27 d. Hiutenfeldo kapinėse. Laidotuvių apeigas atliko ev. kun. Fr. Skėrys. Dalyvavo Vasario 16 gimnazijos mokiniai, mokytojai bei kiti tarnautojai. Su velioniu atsisveikino kuratoriaus pirm. kun. A. Bernatonis, kalbėjęs visos gimnazijos vardu. Prie karsto, apsirengę tautiniais drabužiais, garbės sargyboje stovėjo keturi gimnazijos mokiniai: Rimas Čuplinskis iš Toronto, Kristina Vyngantaitė iš Dallas, JAV, Michaelis Velgelis ir Dailė Baliliūtė iš V. Vokietijos.

KELIONĖS Į LIETUVĄ 1988 metais Kviečiame! Kviečiame!

Išvykimo datos iš Toronto ir kitų Š. Amerikos miestų
1. Kovo 4-11
2. Balandžio 21 - gegužės 5
3. Gegužės 6-20
4. Gegužės 19 - birželio 3
5. Gegužės 25 - birželio 8
6. Birželio 9-24
7. Birželio 30 - liepos 17
8. Liepos 6-20
9. Liepos 20 - rugpjūčio 2
10. Rugpjūčio 3-18
11. Rugpjūčio 11-27
12. Rugpjūčio 2-16
13. Spalio 7-21
14. Gruodžio 27 - sausio 10 1989 m.

KAINOS: pradedant nuo \$1495 kan. LĖKTUVŲ LINIJOS: Air France, Aeroflot, British Airways, Finnair, Lufthansa
Smulkesnių žinių teiraukitės mūsų kelionių įstaigoje
Tel. (416) 769-2500

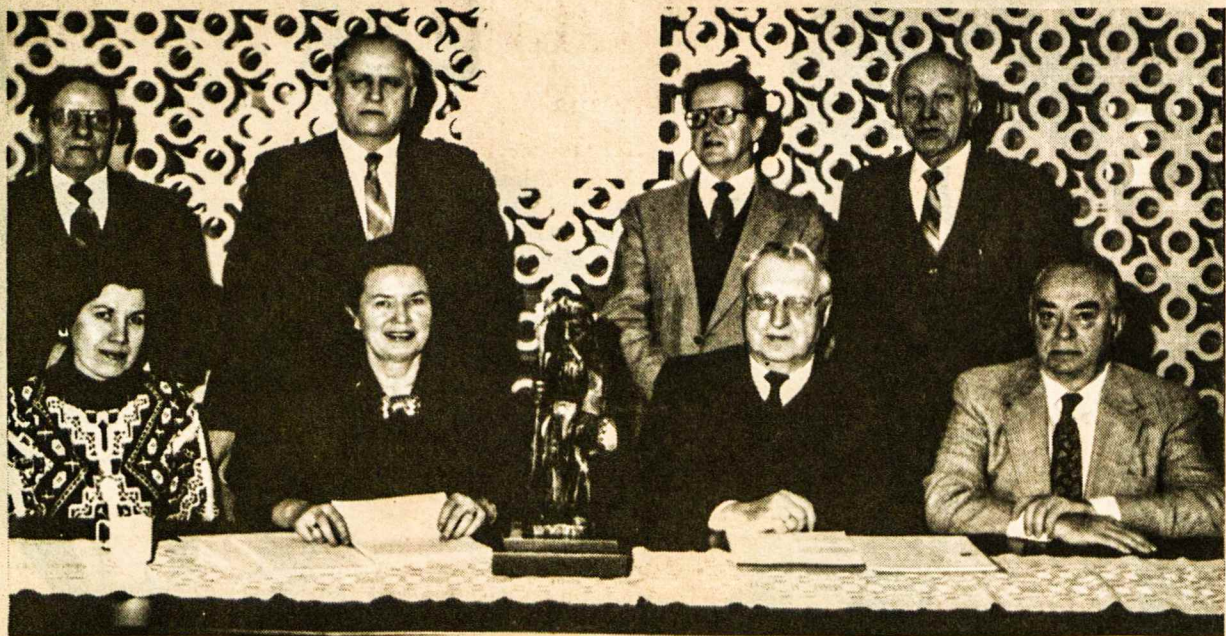
Be to, MŪSŲ KELIONIŲ ĮSTAIGA priima užsakymus su nuolaida lietuviams: * į sveikatos klubus ir sanatorijas
* į pramoginius laivus
* atstogoms Karibų salose bei kitose šilto klimato srityse
* pažintinėms bei specialioms kelionėms
* išrašo bilietus į bet kurį pasaulio kraštą

SUTVARKO dokumentus išskvietimams NUPERKA dovanas giminėms Lietuvoje.

Darbo valandos: pirmadienį, antradienį, trečiadienį 10 v.r. - 7 v.v. ketvirtadienį ir penktadienį 10 v.r. - 9 v.v. šeštadienį 11 v.r. - 5 v.p.p.

Adresas: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada, M6S 1M7
Tel. (416) 769-2500
Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2559030

Telex 06-986766 TOR

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės rengiamo kultūros kongreso spaudos konferencijoje dalyvavę veikėjai ir spaudos darbuotojai Klivlande. Pirmoje eilėje iš kairės: Dalia Staniskienė, kultūros kongresui rengti komiteto pirm. Milda Lenkauskienė, Pranas Joga, Juozas Stempuzis; antroje eilėje: Edvardas Štepa, Marijus Blynas, Vladas Čyvas. Nuotr. D. Blynaitės

Kreiptis į tarptautinį teismą

Ginantis nuo sovietinių ir kitokių išpuolių svarstyti galimybė kreiptis į tarptautinį teismą Hagoje

STASYS JUZENAS

JAV-se veikianti OSI įstaiga, įieškanti II D. karo nusikaltėlių, remiasi ne tik vienašaliu Holzmano įstatymu, bet ir naujoji sovietų KGB pateikiama medžiaga, kylančia taip pat ne vienu atveju iš karo nusikaltėlių. Kitose valstybėse (Kanadoje, Britanijoje, Australijoje) rengiamasi pasukti panašiu keliu. Papieškos darosi plataus masto ir ne vienu atveju kompromituoja nekaltus žmones, ištisas bendruomenes ir net pažeidžia žmogaus teises. Kadangi dalykas pasiekė tarptautinę plotmę, verta pagalvoti apie kreipimąsi į Tarptautinį teismą Hagoje.

Teismo pobūdis

Susipažinkime ir trumpai paanalizuokime buvusį Hagos tribunolą Olandijoje, pavadintą II D. karo nugalėtojų 1946 m. Tarptautiniu teismu. Savo struktūra ir kompetencija jis šiek tiek skiriasi nuo tribunolo. Skirtumą sudaro tarptautinio teismo statusas, kuris yra sudėtinė Jungtinių Tautų įstatų dalis. Visos valstybės (jų, rodos, 158) yra statuto dalyvės. Be to, JT visumos susirinkimui rekomendavus ir Jungtinių Tautų nariams nesusanties valstybės gali būti priimtos statuto dalyvėmis. Dabar tokį statutą turi Šveicarija nuo 1946 m., Lichtenšteinas — nuo 1949 m., San Marinas — nuo 1953 m.

Kyla klausimas, ar Baltijos (bei kitos) de jure, bet ne de facto valstybės rastų plyši tuo pasinaudoti. Viena galimybė — jei kas remtų, rekomenduotų, pvz. Europos parlamentas, Jungtinės Tautos, Jungtinė žmogaus teisių globos organizacija ir t.t.

Tai nebūtų lengva, nes Rytų blokas greičiausiai bus opozicijoje, nors sovietų tiesyne, kaip ir JAV-bių nėra tiesioginio įstatymo dėl tautybių naikimo karo metu.

Tarptautinio teismo statuto 34 str. sako: teismas kompetingas nagrinėti tik tarpvalstybinius ginčus. Byla teismui perduodama ginčo šalių susitarimu arba vienos šalies pareiškimu, jei kita valstybė — ginčo dalyvė yra specialia deklaracija ar sutartimi pripažinusi privalomąją Tarptautinio teismo jurisdikciją šios kategorijos byloms.

Tas straipsnis (34) galėtų būti kliūtis okupuotoms (nepriklausomoms de jure) valstybėms gauti eigą. Gal būtų balsuojama teismo pilnos sudėties 15 teisėjų, nors bylai nagrinėti pakanka 9 teisėjų kvorumo. Jei teismo sudėtyje yra teisėjas — pilietis vienos iš ginčo šalies, kita ginčo šalis gali parinkti savo teisėją "ad hoc".

Reguliarūs teismo nariai: JAV, Britanija, Fed. Vokietijos respublika, Prancūzija, Sovietų Sąjunga, Italija, Ja-

ponija, Indija, Argentina, Brazilija, Egiptas, Sirija, Nigerija, Lenkija ir Senegalija.

Kokio teisėjo "ad hoc" galėtų baltiečiai (gal ir ukrainiečiai) pareikalauti? Reikėtų atsargiai patyrinėti teisėjų nusistatymą ir t.t.

Ginčus teismas sprendžia vadovaudamasis konvencijomis, tarptautiniais papročiais ir civilizuotų tautų pripažintais bendraisiais teisės principais (statuto 38 str.).

Teismo procesas

Teismo procesą sudaro dvi dalys — rašytinė ir žodinė. Rašytinį procesą sudaro memorandumai, kontrmemorandumai, atsakymai į juos, taip pat visi juos patvirtinantys raštai ir dokumentai. Teismui ir šalims žodinį procesą sudaro, panašiai kaip ir atskirų valstybių teismuose, atstovų, įgaliotinių, liudininkų, ekspertų ir advokatų kalbos.

Paprastai bylos nagrinėjamos viešai. Teismo oficialios kalbos yra anglų ir prancūzų, bet, ginčo šaliai prašant, teismas leidžia naudotis ir bet kuria kita kalba.

Teismo statuto bei reguliavimo yra nustatyta sprendimo rengimo ir priėmimo tvarka. Sprendimai priimami dalyvaujančių teisėjų balsų dauguma. Balsams pasidalinus po lygiai, persveria pirmojo balsas. Teisėjai, nesutinkantys su sprendimu ar jo motyvais, gali raštu pateikti savo nuomonę ar deklaraciją.

Teismo sprendimas privalomas tik toje byloje dalyvaujančioms šalims ir neturi precedento galios. Sprendimai neapskundžiami ir gali būti peržiūrimi tik dėl naujų aplinkybių.

Pritaikymas

Šio reguliavimo pritaikymas reikalauja gilesnės studijos, papildomų informacijų, kaip OSI įjungti į kaltinamųjų suolą, nes ji veikia tik JAV-se kaltindama karo meto (prieš 50 metų) neveikiančių įstatymų ir liečia tik žydų tautybės žmones, kurie buvo Trečiosios Vokietijos karo įniamiai to laiko jos įstatymų ribose. Įtariamie karo nusikaltėliai buvo Vokietijos okupuoto karo meto kraštų gyventojai.

Taip pat būtina į skundą Tarptautiniam teismui įjungti Holzman įstatymo nepilnumą, neobjektyvumą, savanaudiškumą nes neličiami visi kiti karo nusikaltimai, kieno bebūtų padaryti. Tuo būdu neleidžiamas "Counter Complaint", t. y. priešpriešinis kaltinimas ar skundas toje pačioje byloje. Civiliniuose teismuose tai praktikuojama.

Gal daug didesnis plyšys Tarptautinio teismo statute, kur gal galėtume gauti OSI bylai eigą, yra šis: pateikti sudėtinį kelių tautų skundą ir prašyti Tarptautinį teismą pada-

ryti konsultacinę išvadą. Tokia išvada pasauliniu mastu būtų daug vertingesnė už Baltųjų rūmų rezoliucijas.

Atskiros valstybės šios teisės neturi, t. y., prašyti konsultacijos. Šią teisę turi JT visumos susirinkimas, Saugumo taryba, specialios institucijos (Tarptautinė žmogaus teisių apsaugos institucija Anglijoje ir gal kitos). Į jas reikėtų kreiptis, nes jos tam reikalui gauna JT visumos pritarimą-leidimą.

Praeitės bylos

Iki šiol Tarptautinis teismas turėjo 65 bylas, išsprendė 35, padarė konsultacinių išvadų 20.

Tarptautinės teisės požiūriu svarbus yra 1970 m. minėto teismo sprendimas vadina moje Barcelonos bendrovės byloje tarp Belgijos ir Ispanijos. Belgija pateikė kaltinimą, jog dėl Ispanijos taikytų diskriminacijos priemonių 1948 m. bankrotavo Barcelonos energetikos bendrovė, įregistruota 1911 m. Toronte, Kanadoje. Kadangi dėl bankroto b-vės akcininkai buvo Belgijos piliečiai, Belgija reikalavo, kad Ispanija jai išmokėtų tam tikrą kompensaciją.

Nagrinėjant šį ginčą, pirmiausia reikėjo išspręsti klausimą, kuri valstybė gali imtis diplomatinės protekcijos ir ginti akcininkų interesus. Teismas atmetė Belgijos įieškinį, pripažinęs jog šiuo atveju tokią teisę turėjo Kanada, nes Barcelonos energetikos b-vė, kaip juridinis asmuo, buvo įregistruota Toronte.

Mūsų atvejis

Jeigu ateiviai JAV prašytų per Žmogaus teisėms ginti Anglijoje organizaciją arba kaip kitaip, prašydami ne teismo sprendimo, bet konsultacinės išvados dėl kaltinimų, tarimų, įtariamų karo nusikaltėlių dėl post faktum įstatymo neteisėtumo, kontroversijos įsisenėjimo ir negalimumo patikrinti, kada karo meto prieš žudymas yra teisėta priemonė, kada neteisėta.

Juk tai ta pati logika: ar pvz. atominės bombos (karo grobis iš Vokietijos) metikas Thomas Ferebee, išžudęs Hirošimoje vienu mostu 200.000 žmonių yra jam duoto įsakymo vykdytojas, herojus, ar pasaulinio masto žudikas? Tas pats klausimas su atviri miestų bombardavimu — Dresdenas per 15 min. neteko daugiau kaip 30.000 žmonių.

Turėtų būti teisininkams žinoma, kad žydai buvo karo meto Vokietijos įniamiai. Tai buvo neteisingas, nežmoniškas įstatymas, bet jo nevykdymas reikštų mirtį.

Praktiniai reikalai

Iš viso to, kas pasakytą, aiškėja, kad OSI veikla, paremta vienašališku JAV įstatymu, liečia daugelį tautybių, ir yra tarptautinio pobūdžio ir nesuderinama su tarptautiniais įstatymais. Dėl to reikia kreiptis į Tarptautinį teismą Hagoje.

Tam tikslui reikėtų sudaryti teisinio pobūdžio organą iš kelių paliestų tautybių ir paruošti atitinkamą dokumentaciją. Lietuviams galėtų atstovauti VLIKas, ALTA, LB, diplomatinė tarnyba. Po to reikėtų rasti kelią į Tarptautinį teismą. Pastarojo sprendimas — konsultacinė išvada atvertų akis JAV įstatymų leidėjams.

Valančiaus įnašas lietuvių tautai

(Atkelta iš 3-čio psl.)

jo rašes ir spausdines knygas savo ganomiesiems. Jis suorganizavo visą armiją knygnešių, kurie iš prūsų gabeno į Lietuvą uždraustas knygas. Kontrabandinėmis lietuviškoms knygoms jis užtvindė visą Lietuvą. Daugelį knygų jis spausdino savo lėšomis, kurių jis niekuomet neatgavo ir nereikalavo. Šių pastangų dėka daugiau kaip pusė tautos jau galėjo melstis iš maldaknygių. Kai kur beraščiai buvo beveik visai išnykę (pvz. Rietavo parapijoje). Valančius troško, kad lietuviai būtų apsišvietę, sąmoningūs ir savo vertę suprantantys asmuo, o jo tikėjimas atremtas į religijos pažinimą, o ne į mechanškai išmoktas maldas. Abiejų šių tikslų Valančius visą savo gyvenimą siekė ir, kiek pajėgė per netrumpą savo amžių, juos įgyvendino.

Praėjusieji metai (1986) buvo pavadinti sąmoningo tikėjimo metais, bet neteko pastebėti, kad Valančius, tas nenuilstantis sąmoningo tikėjimo skelbėjas, būtų buvęs prisimintas. O ir šiais krikščionybės įvedimo Lietuvoje 600 metų sukakties proga Valančius buvo verta prisiminti, nes jis savo duoklę Dievui ir tėvynei atidavė su kaupu. Jis iš tamsios liaudies sukūrė apšviestą tautą, pirmą kartą po šimtmečių įkvėpęs jai tautinę savigarbą. Po Valančiaus mirties išėjusi "Aušra" rado lietuvių tautą paruoštą ja sutikti su išskėtom rankom. Didžiojo žemaičio raštai jau buvo sužadinę meilę lietuviškai knygai, ir šios meilės nepajėgė užgesinti nei skaitytojų, nei knyg-

nešių širdyse Sibiro grėsmė ar žandrų kulipkos.

Diplomatiškas lietuvis

Romos kurijoje Valančius buvo laikomas baidiu vyskupu. Jo pranešimai buvo kuklūs ir labai atsargūs. Tačiau ten nebuvo žinoma, kokiose sąlygose šiam vyskupui teko dirbti. Užrūstinti caro pareigūnai galėjo kiekvienu momentu su juo susidoroti ir vienu mostu sužlugdyti visus jo planus. Kaip išmintingas K. Bendrijos ir tautos vadovas, Valančius labai gerai orientavosi ano meto politikoje. Jis nepritarė ir 1863 m. sukilimui, kurį galėjo laimėti rusai ar lenkai, bet ne lietuviai.

Stebina mus ir tautinis Valančiaus sąmoningumas. Buvo žinoma, kad jis išvertė į lietuvių kalbą popiežiaus bulę apie šv. Mergelės Marijos nekaltą prasidėjimą. Tik po ilgų įieškojimų vertimas buvo surastas kažkur užkistas rūsyje. Šis 30 lapų vyskupo Valančiaus vertimas buvo grafiškesnės Platerienės gražiai kaligrafiškai perrašytas. Puslapių laukai buvo papuošti spalvotais gėlių, medžių šakelių ir lapų piešiniais. Visas tekstas įdėtas į medžio plokščių viršelius, kurie meniškai išpaus-tinėti, o ant viršelio, vietoj vinjetės, buvo prisegtas sidabrinėje plokštėje įgraviruotas Lietuvos Vytis.

Štai koks buvo didysis žemaičių švietėjas vyskupas Motiejus Valančius. Vyskupas P. Būčys savo atsiminimuose rašė: "Ne katalikiškos Lietuvos, bet visos mūsų tautos patriar-chas buvo ir yra vyskupas M. Valančius".

Lenkų grupės raštas lietuviams

Iš Lenkijos gautas "Nepriklausomybės" partijos kreipimasis į lietuvių Vasario 16 proga. Čia spausdiname jo vertimą, paruoštą K. Barono V. Vokietijoje. Red.

DRAUGAMS LIETUVIAMS

Septyniadesimt metų Lietuvos valstybės nepriklausomybės paskelbimo proga primename ir pareiškiame:

— Pilnai remiamie lietuvių tautos kovą už jos tėvynės laisvę. Su nuostaba ir pasigėrėjimu stebime lietuvių, kurie, neišgąsdinti sovietinės galybės ir nepalaužti bausmių, toliau tęsia veiklą už žmogaus ir piliečio teises, už tautinės kultūros ugdymą ir nepriklausomybės atgavimą. Giliu mūsų įsitikinimu, nepriklausoma Lietuva yra reikalinga Europoje.

— Esame taip pat įsitikinę, kad tik Vidurio-rytų Europos tautų bendradarbiavimas daro jas pakankamai stiprias, siekiant pastovių ir esminių laimėjimų. Paskutiniaisiais metais lietuvių-latvių-estų veikla, ypač 1987 metų beprecedentinė tautinė demonstracija trijose sostinėse yra mums sėkmingo žygio pavyzdys. Pa-

geidaujame visos Vidurio-rytų Europos mastu tarptautinio bendradarbiavimo, dalyvaujant lietuviams ir lenkams jungtinėmis išlaisvinimo pastangomis. Tačiau tos Europos dalies ateitį matome ne tautų federacijoje, o europinės vienybės rėmuose, jau šiandieną ugdomois laisvuose Vakaruose.

— Nenorime atgaivinti įvairių teritorinių ginčų, nes nesusipratimai (konflikai) tarp Vidurio-rytų Europos tautų visuomet jas nuveda į išorinių veiksmų valdžią. Vienintelis kelias įveikti praetities nesusipratimams būtų bendras nepriklausomų lietuvių ir lenkų veiksmų ("osrodek") pareiškimas, išsižadantis visų pretenzijų, pripažįstantis šiandieninės sienas bei pilnai gerbiančius tautinių mažumų teises senos kultūros palikimo abiejuose kraštuose. Tik bendra gera valia, nelaukiant vienpusiškų žingsnių, įgalins išspręsti problemas, kliudančias vieniną išlaisvinimo bendradarbiavimą.

Liberalinė-demokratinė "Niepodleglosce" partija
Periodinio leidinio "Nova Koalicja" kolektyvas

Vilniaus gatvių pavadinimai

Grazinami kai kurie senieji pavadinimai, kurie buvo panaikinti sovietinės valdžios

1951 m. trys Vilniaus miesto gatvės — Pilies, Didžioji ir Aušros Vartų — buvo pavadintos vienu sovietų rašytojo M. Gorkio vardu. Šis miesto tėvų veiksmas nustebino ir papiktino vilniečius, nes šių gatvių originalūs vardai buvo vartojami šimtmečiais, o socrealizmo tėvas Gorkis nieko bendro su Vilniumi neturėjo. 1987 m. pabaigoje Vilniaus miesto vykdamosios komitetas iš dalies šią klaidą atitaisė: nuo Janonio (Marijos Magdalenos) ir Pionierių (Barboros Radvilaitės) gatvių siaurėje ligi Senojo (Švarco) skersgatvio pietuose tapo gražintas Pilies gatvės vardas, o likusioji Gorkio gatvės dalis atgavo Didžiosios gatvės vardą. ("Literatūra ir menas" 1988 m. sausio 1 d.), Aušros Vartų gatvės vardas liko užmirštas.

Dėl Vilniaus miesto gatvių pavadinimų Vilniaus "Tiesoje" 1986 m. rugsėjo 23 d. laidoje prof. Jonas Palionis rašė, kad Vilniaus gatvėvardžiai "buvo dažnai kaitaliojami priklausomai nuo valdančiųjų sluoksnių klasinių interesų". Jokie "valdantieji sluoksniai", išskyrus sovietus, nebuvo Aušros Vartų gatvės vardo pakei-

tę. Gorkio gatvės dalis nuo Čaikovskio (Etmonų) ir Subačiaus gatvių ligi Geležinkelio turėtų vadintis Aušros Vartų gatve.

M. Gorkis neliko nuskriaustas: jo vardu tapo pavadinta gatvė naujame miesto rajone. Dvi Vilniaus gatvės — Totorių ir Jėzuitų buvo sovietų pavadintos vienu Justo Paleckio vardu. Tai irgi iš dalies atitaisyta — abi gatvės gavo Totorių gatvės vardą. Jėzuitų skersgatvisėjo nuo Liejyklos ligi Giedrio (Šv. Ignoto) gatvės, tačiau šios gatvės vardą sovietai pamiršo.

Vilniaus gatvė, kuri buvo pavadinta L. Giros vardu, atgavo savo originalų vardą.

Dėl Vilniaus gatvėvardžių Lietuvos spaudoje yra gan daug rašoma. Siūloma kai kuriuos senuosius vardus grąžinti, bet tik kai kuriuos, nes apie 80% originalių senojo Vilniaus gatvėvardžių turi ryšį su religija, ir su jų grąžinimu "mokslinis" ateizmas nenori sutikti. J.B.

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

A+A

JURGIUI STANKAIČIUI

netikėtai atsiskyrus su šiuo pasauliu,

jo žmoną MAGDALENĄ, dukras, sūnus su šeimomis, gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Delhi Šv. Kazimiero parapijos choras

A+A

STEFANIJAI MINOTIENEI

iškeliavus į amžinybę,

giminėms bei artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia —

Toronto lietuvių pensininkų klubo valdyba

A+A

ADOLFUI SARGAUČIUI

mirus,

jo žmoną ELENA, brolių BRONIŲ ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

L. M. Urbonai
A. B. Arūnai

Darbščiam Vilniaus krašto patriotui ir sąjungos nariui

a. a. BRONIUI BIJŪNUI

staiga mirus,

liūdesyje likusią žmoną dr. GENOVAITĘ, sūnų MARIŲ, dukrą VILJĄ, visus gimines, bičiulius ir artimuosius nuoširdžiausiai užjaučiame —

Stepas Varanka, Vilniaus krašto lietuvių sąjungos centro valdybos vardu

A+A

BRONIUI BIJŪNUI

mirus,

žmoną dr. GENOVAITĘ BIJŪNIEI, šeimą ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Toronto Lietuvių namų kultūrinė komisija

A+A

kūrėjui-savanoriui

ANTANUI POŠKUI

mirus, žmonai PETRONELEI, dukrai ir sūnui su šeimomis, kitiems giminėms bei artimiesiems reiškia nuoširdžią užuojautą —

VI. Pūtvio šaulių kuopos valdyba ir nariai

A+A

ANTANUI POŠKUI

mirus,

žmoną PETRONELĘ, dukrą BIRUTĘ, sūnų KĘSTUTĮ su šeimomis ir gimines nuoširdžiai užjaučiame —

Bronius ir Jonas Kriaučeliūnai

A+A

ANTANUI POŠKUI

mirus,

jo žmoną PETRONELĘ, dukrą BIRUTĘ, sūnų KĘSTUTĮ su šeimomis, bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

V. P. Gulbinai

A+A

ANTANUI POŠKUI

mirus,

žmonai PETRONELEI, dukrai BIRUTEI, sūnui KĘSTUČIUI ir jų šeimoms, nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdimė —

M. ir A. Garkūnai
V. P. Giedraičiai

B. Znotinienė
D. Zulonienė

E. Ramanauskienė

A+A

JONUI RUKŠAI

mirus,

jo žmoną JADVYGĄ, brolius — BALĮ ir STASĮ su šeimomis bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Aida ir Leonas Prialgauskai
su šeima

Rašytojo KAZIMIERO BARĖNO pagerbtuvėse Britanijos Londone. Iš kairės: S. BALICKIENĖ, K. BARĖNAS, Lietuvos atstovas Britanijai V. BALICKAS, pasakęs sveikinimo kalbą ir iškęšęs rašytojo nuopelnus

Didelė sauja derliaus

Rašytojo ir redaktoriaus Kazimiero Barėno 80 metų amžiaus sukaktis paminėta Britanijos Londone

Rašytojo Kazimiero Barėno 80-ji amžiaus sukaktis buvo paminėta Britanijos Londone 1988 m. sausio 9 d. Pagerbtuvės surengė Šv. Kazimiero klubas parapijos svetainėje. Klubas pirm. St. Kasparo pakviesė Petras Mašalaitis pateikė biografines žinias apie rašytoją.

Stanionys — Londonas

K. Barėnas (Barauskas) gimė 1907 m. gruodžio 30 d. Stanionų k., Pumpėnų vls. Baigęs Panevėžio gimnaziją 1929 m., studijavo Vytauto D. universitetė Kaune lituanistiką ir pedagogiką. Studijuodamas ir studijas baigęs dirbo un-to administracijoje iki 1943 m. Karo metu atsidūręs Berlyne dirbo savaitraščio "Lietuviai" redakcijoje. 1947 m. atvyko Anglijon ir apsigyveno Eccles mieste prie Mančesterio; dirbo tekstilės įmonėje.

Nuo pat atvykimo Anglijon K. Barėnas pradėjo rūpintis lietuviška spauda ir visuomenine veikla. Mančesteryje suorganizavo knygų leidyklą "Pradalgė", kuri išleido poeto Vlado Šlaito eilėraščių rinkinį "Žmogiškosios psalmės", R. Spalio-Giedraičio feljtonų rinkinį "Trylikla nelaimių" ir J. Steinbecko, "Tarp pelių ir vryrų". 1957 m. tapo "Europos lietuvių" redaktoriumi ir "Nidos" knygų leidyklos vedėju ir plačiai reiškėsi lietuvių rašytojų. Suredagavo skaitymų knygą "Sauja derliaus" 558 psl., 10 sąsiuvinį literatūros metraščio "Pradalgė", 14 sąsiuvinį "Rinktinės" (literatūrinės periodikos rinkiniai). Be to, kasmet paruošdavo kasdien nuplėšiamą "Nidos" kalendorių, suredagavo 358 psl. leidinį "Britanijos lietuviai" (1947-1973).

Svarbiausi K. Barėno kūriniai yra šios premijuoti romanai: "Dvidešimt viena Veronika", "Tūbuoto gaidžio metai", "Beragio ožio metai". Yra parašęs ir ketvirtą romaną, kurio pavadinimas dar nežinomas.

Lietuvos atstovo žodis

Vincas Balickas, nepriklausomas Lietuvos atstovas Britanijai, savo sveikinimo žodyje pareiškė, kad ši sukaktis yra ne tik K. Barėno ilgo amžiaus, bet ir našios darbuotės. "Mūsų jubiliasas rašytojo darbą pradėjo Lietuvoje, o užgriuvus rusų okupacijai, tą darbą tęsė tremtyje. Taigi toji šviesi mūsų mielojo jubilato žvaigždė, sužibus nepriklausomos Lietuvos padangėje, skaisčiai tebespindi, nušviesdama ir mūsų lietuviškos išeivijos gyvenimą. Duok Dieve, kad toji žvaigždė dar ilgai spindėtų!"

Žvilgsniai į kūrybą

Justas Černis paskaitė ištraukas iš naujausios K. Barėno kūrybos, kuri bus pavadinta "Išsibarstymo metai". Tai vaizdai iš sovietinių tremimų į Sibirą per pirmojo bolševikmečio laikotarpį.

Poetas Laimutis Švalkus kalbėjo apie dažną pabuvojimą su Barėnu:

"Senatvėje, kai šildau šoną prieš krosnies arba kai nemigos naktimis dairausi į sienas, iš knygų stirtos man praneša kaip svečias rašytojas Kazimieras Barėnas.

Už lango sutema juodas skaras patiesia, o aš vartau jo gelstančius raštus iš kampo. Aplink naktis. Ramu. Tylo mes esame dviese, ir aš regiu, kaip puslapiai gyvais paveikslais tampa.

Barėnas rodo man taip mielą kaimą ir jo gerų žmonių darbštumą, siekius, ryžtą.

Jiems, lyg atpildas ar dangiška palaima, po nesėkmės dienų "Giedra visad grįžta".

Jis nuveda mane į Gulbinus prie upės ir rodo miestiško žmogaus silpnynes, kaip į sodų marškas įsisupęs "Karališkoji dienot" pats miestas saulėje žiba.

Iš naujo vėl matau, lyg varama kaimenė, į ilgus vieskeles išeina piligrimai. Ir, rodos, veidus užmirštus vėl mena visi "Atsitiktiniai susitikimai".

Vėl regiu, kiek ten vargelio būta, kai slinko pro namus karo audrų verpetai, kai plėšė mums iš rankų juodos duonos plūtą siaubingie tie "Tūbuoto gaidžio metai".

Rodos, lyg girdžių jaunos varguolės dainą, vėliau lyg humoru būtų rašytą kroniką, kaip pro mano tremties buitį praeina net "Dvidešimt viena Veronika".

Dabar žinau — ar siautė žiemą sniego pūgos, ar karščiavo se vargino kvarkimas varlių, nemigės per naktis ir vargo nepabūgęs Barėnas rinko "Saujon derlių".

As pakeliu akis: raštų pilna lentyna, ir plačios "Pradalgės" seniai jau išvartytos. Man limpa akys. Jas ir Veronikos jau trina, todėl guldaui Barėnui lentyną. Jau brėksta rytas.

Sveikintojai

J. Černiui paskaičius iš knygų "Cukraus kilogramas" apie pensininkų klubą, diskutavusi apie mūsų gyvenimą Lietuvoje ir Britanijoje, prasidėjo gausūs sveikinimai paskirų asmenų ir organizacijų. Sveikino poetas L. Švalkus, E. Šova (D. Britanijos lietuvių sąjungos vardu), L. Songaila (Sporto ir socialinio klubo).

Daug sveikinimų gauta raštu. Štai būdinga ištrauka iš rašytojo A. Landsbergio laiško: "Mielas Kazimierai, šį vakarą sušauksiu ir prie ilgo stalo susodinsiu visus mūsų londoninius prisiminimus; paliesiu Tavo knygas, kuriose į pasaulį ir žmogų žvelgi tokiam gerom, išmintingom, aukštai tiškai melynom akim; padėkosiu Dievui už mūsų draugystę ir pakėlęs stiklėlį 'Guinness' palinkėsiu Tau dar ne vieno tomo ir daugelio šviesių, našių metų..."

Sveikintojų eilėje raštu girdėjome dr. St. Kuzminską, rašytoją A. Vaičiulaitį, žurnalistą A. Naką ir daugelį kitų. Pastarasis rašo: "Malonu sveikinti bendraamžį, nes šiais metais Jūsų visas būrys — Jankus, Gustaitis, Brazdžionis, Vaičiulaitis ir Jūs. Tai bent draugijėlė!"

Pagerbta buvo ir rašytojo žmona Marija Barėnienė. Savo pagarbą bei padėką jai išreiškė Lietuvos atstovas V. Balickas, o skautų Europos rajonas jai įteikė rėmėjos ordiną. Londono lietuvių skautų vieneto vadovas V. O'Brien pasakė atitinkamą kalbą. Dalyviai pagerbė jį atstojimu ir rankų plojimu.

Pabaigoje žodį tarė sukaktuvininkas K. Barėnas, dėkodamas iškilmes rengėjams ir programos atlikėjams: "Dirbau ir dirbu kiek sugebu. Malonu, kad žmonės tai įvertina".

Sugiedojus "Ilgiausių metų", pereita prie vaišių, kurias baigiant rengėjų vardu visiems padėką išreiškė programos vedėjas St. Kasparas, pacytuodamas B. Brazdžionio žodžius: "Nėra didesnės paguodos gyvenime, varge, nelaimėje ir džiaugsme, kaip geri draugai — ar jie būtų aukštačiai, ar žemiačiai, ar suvalkiečiai".

Lietuvių fondas

Atsiliepiant į straipsnį apie Kanados lietuvių fondą

A. JUODVALKIS

"Tėviškos žiburiai" 1988.I.19 laidoje J. Varčius plačiau apžvelgia Kanados lietuvių fondo steigimą ir 25-rių metų veiklą. Šioje apžvalgoje yra minimas ir Lietuvių fondas, paskatinęs Kanados LB krašto valdybą įsteigti panašų fondą. Nesigilinant į detales, vis dėlto reikia padaryti kai kuriuos patikslinimus.

1. Lietuvių fondas įsteigtas 1962.II.4, JAV LB tarybai įstatu patvirtinus ir 1962.III.14 įregistruvus Ilinojaus valstijoje kaip nepelno siekiančią organizaciją. J. Varčiaus minima 1961.III.19 įsteigimo data yra perankstyva, nes tame pasitarime, kuriame dalyvavo milijoninio fondo steigimo iniciatoriai ir JAV LB centro valdybos atstovai, norėjusieji įsteigti b-nės Geležinį fondą, buvo sutarta steigti vieną fondą, gavusį **Lietuvių fondo** vardą. JAV LB centro valdyba pritarė milijoninio fondo iniciatorių principui, kad Lietuvių fondas bus savarankiška institucija, tvarkoma narių-aukotojų rinktos vadovybės, o LB krašto taryba pasiliko teisę tvirtinti įstatus bei jų pakeitimus ir lygiomis teisėmis dalyvauti pelno paskirstyme. Šiuo principu ir dabar veikiama.

2. Baigiamosiose pastabose J. Varčius pabėrė Lietuvių fondo adresu net kai kurių komplimentų, bet vis dėlto jam nepatinka, kad aukos ir palikimai ateina ir iš kitų kraštų, didindami Lietuvių fondo kapitalą. Noras išprausti aukotojus į valstybines ribas nėra niekuo pagrįstas, paneigiama aukotojo valia. Palikime aukotojams patiems apsispręsti kuriam fondui savo auką atiduoti.

3. Lietuvių fondas nėra šalpos organizacija, bet visuomeninė finansinė institucija, remianti išeivijos lietuvių kultūrinę ir ypač lituanistinę svietimo veiklą. Šalpai JAV lietuviai turi specialią instituciją — BALFA (Bendrą Amerikos lietuvių šalpos fondą), kuris teikia vargstantiems lietuviams pagalbą.

4. Lietuvių fondas bylos su Tautos fondu neturėjo, o nesupratimas įvyko dėl Tautos fondo įgaliojimo nevykusio įsikimo. Spaudoje paskelbti pasiaiškinimai dar nėra byla. Jei J. Varčius mini šį įvykį kaip priekaištą Lietuvių fondui, tai patariu dar kartą tuos pareiškimus pasiskaityti ir padaryti tikslesnes išvadas. Jei Australijoje gyvenančio lietuvių testamentinis palikimas nueina netiksliai adresu, į Niujorkę esantį fondą, tai gerai, o kai auką ateina tiksliai adresu į Čikagoje veikiančią fondą, tai jau negerai. Daugiau objektyvumo ir tolerancijos kitiems.

5. J. Varčiaus minimų kanadiškių gyventojų testamentas (jei mes apie tuos pačius asmenis galvojame) buvo sudarytas 1976.VI.15 su tokiu įrašu: "The rest and residue of my estate to be transferred to the Lithuanian Foundation, Inc., under certificate No. 17755 in the office of Secretary of Illinois State in 1962, 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629". Tai gi testatoriai labai gerai žinojo.

Rašytojas KAZIMIERAS BARĖNAS 80 metų amžiaus sukakties proga buvo pagerbtas Britanijos Londone specialia iškilme. Sukaktuvinį tortą dalina jo žmona MARIJA BARĖNIENĖ

jo kam savo palikimą palieka ir klaidos nepadarė, kaip J. Varčius bando išvedžioti. Nereikėtų niekinti mirusių žmonių ir laikyti juos nesusingaudančiais, jei savo palikimą ar auką palieka ne tiems, kuriems norėtų rašantysis.

6. Užkliūva Lietuvių fondo pavadinimas ir aukų rinkimas. Iki šiol Lietuvių fondas daugiausia rašė ir rašo JAV lietuvių spaudoje, nors jautė reiką informuoti viso pasaulio lietuvius apie nepaprastą ir vienintelį išeivijos lietuvių laimėjimą — sutelkimą keturių milijonų dolerių kapitalo lietuvių bei išlaikyti. Rašydami apie Lietuvių fondo veiklą, nelietėme kitų fondų ir nenuridinėjome, kaip jie turi tvarkytis bei ką remti. Ruošdami spaudos konferencijas ar metinius narių suvažiavimus, kviečiame lietuviškos spaudos ir radijo laidų bendradarbius, kad jie painformuotų visą lietuvišką visuomenę apie Lietuvių fondo veiklą, bet nekontroliuojame jų minčių. Esame tos nuomonės, kad skelbiama informacija yra naudinga ne tik fondui, bet ir laikraščių skaitytojams, gyvenantiems plačiame pasaulyje. Kad Kanados lietuvių fondas veikia tik savos valstybės ribose, tai jų reikalas, nors apie veiklą skaitome ir Amerikoje leidžiamose spaudoje. Ir tai labai gerai.

7. Per Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybą Lietuvių fondas remia ir kitų kraštų pastangas išlaikyti lietuvių, teikdamas stipendijas, padengdamas vadovėlių ir mokslo priemonių išlaidas bei kitą kultūrinę veiklą. Vien tik 1987 metais PLB valdybos projektai paremti 39.400 dolerių.

8. Apie senųjų lietuvių išeivijų trijų milijonų dolerių fondą ir jo likvidavimą neteko girdėti, ir minimas 1.000 dol. įnašas Lietuvių fonde nebuvo gautas, nes tokio įvykio nebuvo. Iš kur tai paimta?

9. Sukaupto kapitalo likvidavimas yra pramatytas įstatuose ir niekad negali būti narių ar organizacijų pasidalintas. Jieškosime teisinio pagrindo, kad valstijos įstatymai globalų fondo kapitalą, o jo pajamomis ir ateityje būtų remiama lietuviška veikla, kaip yra su Nobelio paliktu fondu.

10. Lietuvių fondas gerbia įstatais nustatytą principą: **Lietuvių fondo pagrindinis kapitalas laikomas nepriklausomai Lietuvai, o pajamos naudojamos lietuvių išlaikymui.** Smagu, kai minimas Lietuvių fondas, bet liūdna, kai apie jį skelbiami nepatikrinti duomenys. Apie Lietuvių fondo steigimą ir veiklą pakankamai medžiagos galima rasti 1983 metų leidinyje ir periodinėje spaudoje arba būstinėje.

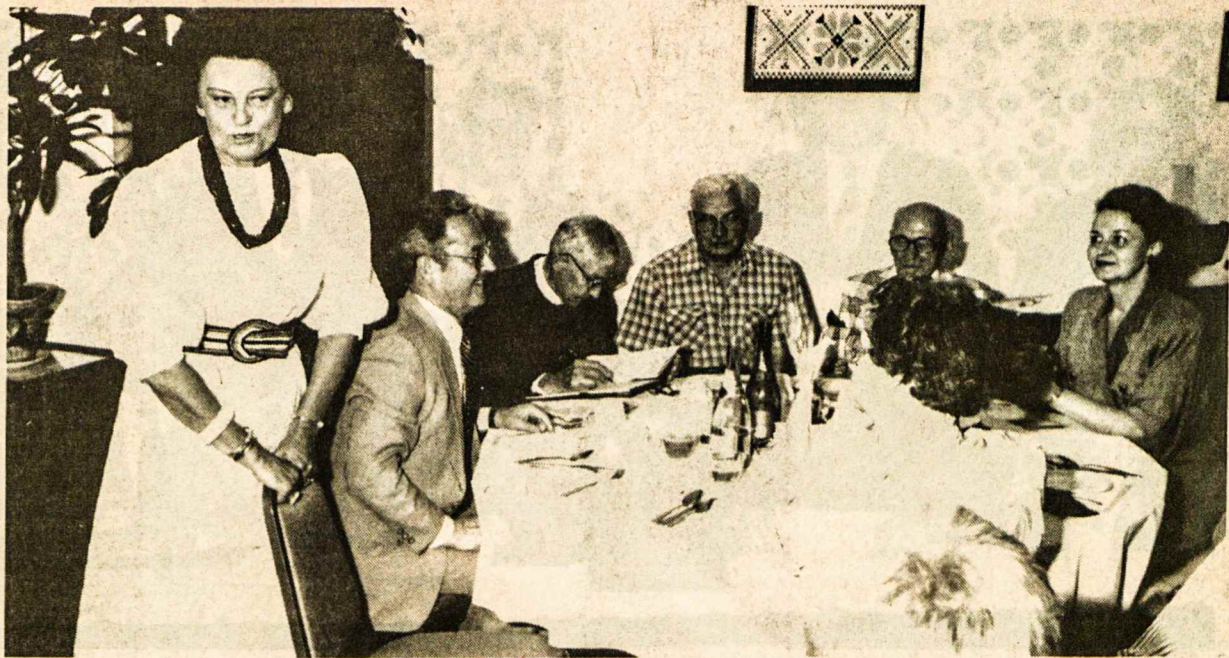
Dr. Gina J. Ginčauskaitė optometristė

1551 Bloor Street West, Toronto, Ont. M6P 1A5 (prie Lietuvių namų)

Priima pacientus pagal susitarimą

Telefonas 532-7115

Susitarus priima pacientus ir vakarais

Amerikos Lietuvių fondo surengtoje spaudos konferencijoje Čikagoje 1987 m. birželio 13 d. Iš kairės: valdybos pirmininkė M. Remienė, dr. A. Razma, mons. J. Prunskis, Br. Kviklys, M. Valiukėnas, A. Steponavičienė, išklause pareigūnų pranešimus apie fondo veiklą Nuotr. J. Tamulaičio

Kariniai lietuvių daliniai vokietmetyje

Reikalinga informacijos anglų kalba

J. V. DANYS

Šitokios informacijos anglų kalba prireikė, kai Kanadoje prasidėjo nacių karo nusikaltėlių pajieškos ir su tuo susijusių spaudos žinios, kuriose buvo minimi ir lietuviai bei tariaimi lietuvių SS daliniai.

Jaunosios kartos visuomenininkams norintiems reaguoti į kaltinimus lietuvių tautai, nebuvo galima nurodyti knygų ar studijų ne tik anglų, bet ir lietuvių kalba, nes, deja, tokių leidinių nėra. Aplamai Kanados visuomenė istorinių žinių apie tuos įvykius prieš 50 metų neturi, ir todėl maždaug tiki kas rodoma filmuose, televizijoje ir trumpuose spaudos pranešimuose. Pajieškos metu spaudoje ir televizijoje pasirodė daug sensacingų, nepagrįstų kaltinimų.

Teisėjo Deschenes komisija turėjo per 50 tarnautųjų štabą: komisijos sprendimai rėmėsi liudijimais, knygomis ir leidiniais bei pakviestu žinovu pareiškimais. Pavyzdžiui, prof. Peter Hoffmann, istorikas, buvo specialiai pakviestas paruošti pranešimą komisijai apie vokiečių kariuomenės, SS ir kitų dalinių struktūrą.

Teko patirti, kad naujai priimtas pareigūnas į specialią Deschenes komisiją klausė ukrainiečių kilmės bendradarbių, ar lietuviai yra tautybė, ar religinė bendruomenė. Dirbantieji grynai angliškoje ar prancūziškoje aplinkoje žino, kad, apamai, kanadiečiai nežino kas yra lietuviai ir kur yra Lietuva.

Deschenes komisijos raportė bibliografijoje išvardintus 242 knygos ir studijos, kurias jie turėjo ir naudojo. Tarp jų yra tik dvi lietuvių autorių knygos: R. Misiūno ir R. Taageperos "The Baltic States: Years of Dependence 1940-80" ir Mildos Danytės "DP: Lithuanian Immigration to Canada after the Second World War". Iš tikrųjų abiejose knygose tik iš dalies paliesti dalykai įdomūs tai komisijai, nes knygos buvo rašytos kitais tikslais.

Tuo tarpu ukrainiečių parašytų knygų išvardinta 18, ir viena iš jų buvo išleista specialiai pajieškų metu: "Ukraine in World War II", red. L. Boshyk, kurioje nagrinėjami dalykai, tiesiogiai susiję su kaltinimais ukrainiečiams ir aprašomos tada buvusios sąlygos.

Žinoma, žydu autorių leidinių yra daug — 46. Tarp jų ir plačiai žinomos knygos: C. R. Alleno "Nazi War Criminals in America", A. A. Ryano "Quiet Neighbours" ir Sol Littmano "War Criminal on Trial: Rauca Case".

Ch. Allen pradėjo nacių karo nusikaltėlių akciją 1963 m. savo brošiūra, kurioje kaltino ir lietuvius, jų tarpe J. Brazaitį, vyskupą V. Brizgį ir prof. Mykolą Biržišką. Kaltinimai lietuviams yra ir Ryan knygoje, kuris buvo Amerikos "Office of Special Investigations" (OSI) viršininku. Littmanas daug rašė apie Kauno (Vilijampolės) žydų geto likimą ir, žinoma, apkaltino lietuvius. Jis tą knygą dedikavo žuvusiems ir išlikusiems Kauno gete. Deschenes komisijos apklausinėjimuose paaiškėjo, kad Littmanas buvo gavęs finansinę paramą iš generalinio Kanados prokuroro R. Kaplano nuvykti į Lietuvą rinkti medžiagos apie karo nusikaltėlius.

Galima pastebėti, kad Kanadoje iš lietuvių pusės nebuvo reaguota į Littmano knygą.

Pasaulio LB visuomeninių reikalų komisijoje laikas nuo laiko buvo keliama mintis išleisti knygą ar leidinį anglų kalba iš vokiečių okupacijos laikų. Susipažinus su gen. St. Raštikio raštų IV tomo skyriumi "Lietuvių tautos kovos prieš SS legijoną", rasta, kad tai geriausia žinoma santrauka apie lietuvių karinius dalinius vokiečių okupacijos metu. Dr. Mildai Danytei sutikus išversiti tą skyrių į anglų kalbą, buvo pasiūlyta Pasaulio LB, Amerikos LB ir Kanados LB lėšomis paremti vertimą bei paruošimą tokio leidinio. KLB nepadarė jokio dėmesio, o PLB ir JAV LB pritarė ir iš Lietuvių fondo (Amerikos) gautų lėšų paskyrė \$1.000.

Dabar leidinys jau paruoštas spaudai; vertimas papildytas įžanga ir paaiškinančiomis išnašomis, reikalingomis angliškai visuomenei, kad tiksliau suprastų turinį. Numatoma netrukus išleisti, kai bus surasta finansinė parama spausdinimui.

Deschenes komisija Kanadoje rekomendavo tuoj pat pradėti teismo procedūrą prieš 20 asmenų ir pateikė 200 sąrašą asmenų, kurie turėtų būti apklausinėjami. Viena byla (prieš vengrų tautybės asmenį) jau pradėta. Kiek žinoma, tame 20-ties sąraše yra ir bent vienas lietuvis.

Amerikoje 10 lietuvių dabar laukia teismo sprendimų,

"Dievas teikia mums mėlę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Gerry Loughheed Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešimins kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomos skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukoms, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Blyth & Company Travel

68 Scollard Street, Toronto, Ontario, Canada M5R 1G2
Telefonai: 964-0067 Toronte, 1-800-387-5603 nemokamai iš kitų Ontario vietovių. 1-800-387-1387 nemokamai iš visų kitų provincijų.
TELEX: 06-218906 Reg. Nr. 2740365

ALGIS MEDELIS 1988 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

ypatingai prieinamos kainos, (įskaitant net ir visų, oro uostų ir daugumos draudimų mokesčius (pvz. 1/4 milijono dolerių gyvybės draudai!)

Gegužės 24 — 10 naktų Vilniuje — \$2050
su proga pailsėti Jugoslavijoje — \$2350
Birželio 21 — 9 naktys Vilniuje, 3 — Leningrade — \$2550
su galimybe nuvykti į Klaipėdą, Palangą
Liepos 19 — 10 naktų Vilniuje, su galimybe nuvykti į Klaipėdą, Palangą. Norintiems proga aplankyti Pragę
Rugpjūčio 23 — 10 naktų Vilniuje.
Norintiems proga aplankyti Budapeštą
Rugsėjo 20 — 11 naktų Vilniuje. Su proga pailsėti Jugoslavijoje
KELIAUKITE SU MUMIS — NEAPSIVILSITE!
Sutvarkysime ar suplanuosime visus kitų kelionių reikalus — kreipkitės!

Partizanų dešimtmetis

Dr. Kęstučio K. Girmiaus įnašas

ANTANAS MUSTEIKIS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

IV

Autorius sakosi daugiau dėmesio skyręs teoriniams klausimams. Gal dėl to jis lietuvių partizanų apraiškas palygina su kitų panašių sąjūdžių raida bei veikla kitose šalyse ir įvairiais laikotarpiais. Apie tai skaityti įdomu, bet geriausi atvejai tai yra tik iliustracijos, neturintys mokslinės tikimybės galios. Juk niekad istorinė padėtis (situacija) įvairiais laiko ir erdves atvejais nėra tapati. Tad pargręžęs vieno filosofo posakį, jog žmonės, nepažįstantys istorijos, yra pasmerkti ją pakartoti, nėra pakankamai kritiškas. Beje, autoriaus išskeltos mūsų ir kitų sąjūdžių skirtybės paryškina lietuvių rezistencijos savitumą.

Trečiajame skyriuje autorius vartojami žodžiai — vaidmuo, veiksniai, modelis atrodė lyg teorijos sinonimai, nors pačios teorijos žodžio jis nepaibrėžia. Susidaro įspūdis, kad teorija vadinama tai, ką kiti mokslininkai laiko hipotezėmis; iš tikrųjų tas žodis griežtąja prasme reiškia mokslinį dėsį.

Autorius gerai suvokia, jog yra rizikinga palyginti skaičius, pateiktus sovietinių šaltinių ar vad. „dokumentų rinkinių“, bet keliais atvejais jis man atrodo per „dosnus“. Jis palygina bendrą Vietinės rinktinės narių skaičių, staiga surinktą, su sovietinių partizanų (per visą karą) skaičiais, įrodymas didžiulės lietuvių pasipriešinimo pajėgas. Bet čia lyginamos ne tolygios apraiškos. Vietinės rinktinės nariai, kaip ir lietuvių partizanai, buvo savanoriai, o sovietiniai partizanai ar stribai buvo daugiau prievartos rekrutai nei savanoriai. (Stribai dažniausiai rinkosi, jų nuomone, mažesnę blogį: vengė eiti į frontą svetimame krašte, o liko saviame savo rūšies smogikais).

Autorius apskaičiuoja, jog aktyvaus partizanavimo vidurkis buvo kokie dveji metai, bet nepateikia tvirtų duomenų, kuriais jis remiasi. Tačiau teko skaityti sovietinio autoriaus pateiktą žuvusių lietuvių partizanų skaičių, kuris siekęs ligi 25,000, tačiau autorius Girmius to niekur nemini. Jeigu tas skaičius tikras, tai maža rizika teigti, jog, kaip dažnai partizanų kovų metais esti, partizanų priešų bus žuvę daugiau nei partizanų. Dabar, net ir iš laiko perspektyvos, sunku spręsti, kad buvo „geriau“ — mažesnis ar didesnis žudymų kiekis.

V

Ir ši knyga turi vargo su spaudos riktai bei kalbos klaidom. Vargšai kableliai: jie padėti, kur nereikia, ir jų trūksta, kur reikia. Tokių atvejų visoje knygoje yra per 60. Geriau su raidžiavimu; jo riktų užtikau

tik apie 10: nutruktas vietoj nutrauktas, vadvybėje vietoj vadovybėje, trašas vietoj trašas, Dusėtos vietoj Dusetos, Jučiūtė vietoj Juciūtė, s vietoj z, a vietoj a ir kt.

Aplamai knygos kalba yra nebloga, tačiau neišvengta svetimų kalbų sakinio sąrangos įtakų. Vergiškas vertinys ryškus kai kuriuose sakiniuose su padalyvinėmis ar pusdalyvinėmis veiksmažodžio nepaisyti (ar nežinoti) lytimis. Pvz.: „Žmogus paskutinėmis išgalėmis kovoja dėl gyvybės, nepaisydamas koks sunkus būtų jo gyvenimas...“ Čia „nepaisydamas koks“ junginys nėra lietuviškas. Tą mintį galima paprastai išreikšti: Žmogus paskutinėmis išgalėmis kovoja dėl gyvybės, nors jo gyvenimas būtų sunkiausias...

Autorius vartoja savotišką sąrangą, kur neaišku, ar tai vienas, ar du sakiniai. Pvz.: „Ginčai buvo veikiai išspręsti, iš dalies dėl to, kad rinkimų vadais buvo paskirti asmenys...“ Čia kablelis po išspręsti nereikalingas. Žinoma, norint pabrėžti dvi mintis, to kablelio vietoj reiktų dėti tašką ir kitą sakinį pradėti šiaip: Tai įvyko iš dalies...

Vietai pusdalyvio autorius vartoja padalyvi: „Pokario metais kiekviena valdžia būtų turėjusi sunkumų, įgyjant kaimo gyventojų pasitikėjimą“. (Turi būti: įgydama ar norėdama įgyti.) Viena maža sakinio dalis maišo teigimą su neigimu: „... mėginant nepakirsti jų kovingumo ar surdyti gyvybiškai svarbų ryšinių tinklą.“ (Turi būti: ... mėginant nepakirsti jų kovingumo ar nesuardyti gyvybiškai svarbaus ryšių tinklo). Tikslai išreikšti vartotina bendratis su naudininku, ne galininku: „... Sąrašai... vartojami nustatyti mokesčius, pyliavas, ir t.t.“ (Turi būti: ... vartojami nustatyti mokesčius, pyliavoms ir t.t.). Rašoma „klastojama parodymus“, turi būti klastojami parodymai.

Visi žinomi partizanų slapvvardžiai pridėti prie pavardės, bet pamirštas Juozo Markalio, išdaviko, pseudonimas.

Galima su autorium pasi-ginčyti, ar nepriklausomybės kovų išvakarėse „daug lietuvių nesuprato nepriklausomybės reikalo“, ar 1940 m., svetimai totalistinei valstybei okupavus kraštą, iš tikrųjų daug kam buvo „iki kaulo įgrisusi autoritetinė valdžia ir tad džiaugtasi jos pašalinimu“. Tačiau aplamai reikia pripažinti, kad Kęstučio Girmiaus knyga yra rimtas mokslinis veikalas ir laikytinas vienu iš tų, kuriuos reikia išleisti anglų kalba. Tai istorija, kurios okupantas išplėsti nepajėgs.

Kęstutis K. Girmius, PARTIZANŲ KOVOS LIETUVOJE. Aplankas dail. Prano Lapės. Išleido I laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti („Draugo“ spaustuve), Chicago, 1987 m. 425 psl.

PLB valdybos sudaryto IV Kultūros kongreso narys PRANAS JOGA doro pranešimą Toronte spaudos atstovams Anapilyje 1988 m. sausio 17 d. Kultūros kongresas rengiamas Toronte 1988 m. birželio 24-27 d.d. St. Dabkus

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Lietuvių katalikų mokslo akademijos centro valdybos posėdyje Romoje 1987 m. gruodžio 9 d. buvo nutarta įsteigti specialų fondą leidiniams finansuoti. Lig šiol būdavo tenkinamasi proginiams mecenatais atskiroms knygoms, bet juos dabar jau sunku surasti. Tad ir tenka steigti Lietuvių katalikų mokslo akademijos fondą su neličiamu kapitalu, kurio palūkanos bus naudojamos knygų leidybai. Valdyba laukia aukų steigiamam fondui. Jos adresas: Lietuvių katalikų mokslo akademija, Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italy.

Dail. Miriam Meras (Meraitės) tapybos darbų paroda 1987 m. lapkričio 12-19 d.d. surengė Paryžiaus meno mokyklos galerija. Dailininkė yra rašytojo Iechoko Mero dukra, gimusi 1957 m. Vilniuje, 1972 m. su tėvais atvykusi Izraelin. 1982 m. ji baigė Jeruzalės dailės mokyklą ir įsikūrė Paryžiuje, kur dabar pradeda reikštis savo dailės darbai. Pirmajai individualiai savo parodai dail. M. Meraitė pasirinko tryliką didelį formato figūrinių tapybos kūrinių, pasižymintį spalvingumu, ryškiais kontūrais.

A. a. Mikas Šileikis, seniausias lietuvis dailininkas išvykęs, mirė Čikagoje 1987 m. gruodžio 17 d. Velionis gimė 1893 m. spalio 15 d. ūkyje prie Degučių, nepriklausomoje Lietuvoje įjungto Zarasų apskrityn. Amerikon atvyko 1913 m. ir pradžioje dirbo vienoje plieno liejykloje prie Pitsburgo, kol buvo pakviestas į „Keleivio“ spaustuve Bostone, o iš jos 1919 m. persikėlė Čikagon dirbti raidžių rinkėju „Naujienų“ spaustuve. Mokėsi, 1923 m. su pagyrimu baigė Čikagos meno institutą. Parodose — pradžioje amerikiečių, vėliau lietuvių dalyvavo nuo 1925 m., laimėdamas premijų už tapybos kūrinius ir akvareles. „Naujienose“ nuo 1930 m. redagavo „Meno žinių“ skyrį, rašė įvairiais meno klausimais, aktyviai reikėsi antrojoje M. K. Čiurlionio galerijoje Archer gatvėje. Ten 1983 m. spalio 14-19 d.d. buvo surengta paskutinė velionies darbų paroda, skirta jo amžiaus devyniasdešimtmėčiui. Velionis organizuodavo rudenines lietuvių dailininkų darbų parodas antrojoje M. K. Čiurlionio galerijoje, joms parūpindamas ir nuolatine tapusią savo premiją. 1987 m. spalio 30 — lapkričio 15 d.d. surengtoje parodoje dail. Miko Šileiko \$600 premiją laimėjo dail. Stasė Grigaliūnienė už tapybos kūrinių „Apaštalas Judas“. Velionis buvo bevaikis, seniai palaidojęs žmoną Pauliną, nesulaukęs net laido-tuvių aprašymo spaudoje, tik nekrologinio Andriaus Mirono ir Kazio Janutos rašinių.

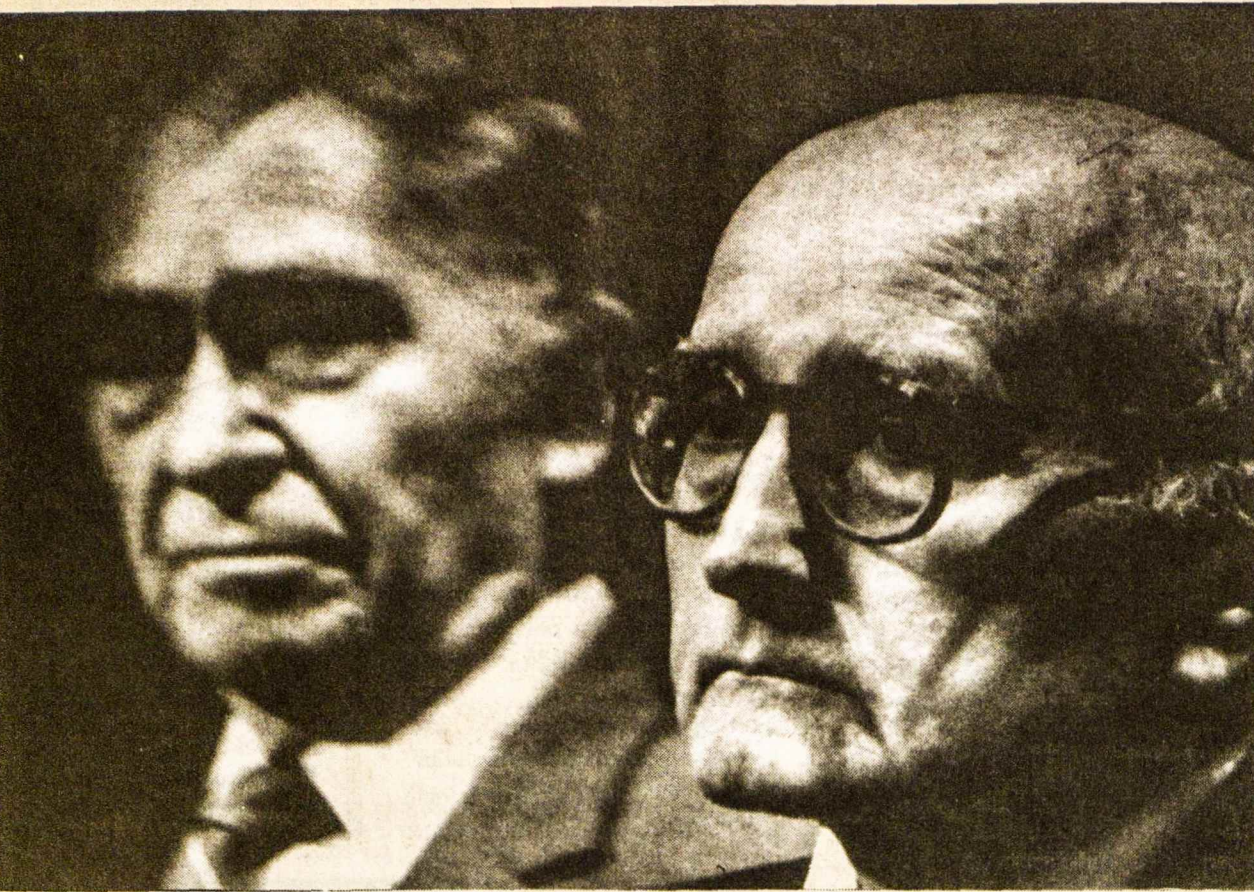
Aušrininko dr. Jono Šliūpo (1861-1944) archyvą nutarė įsteigti jo sūnus inž. Vytautas J. Šliūpas, pirmaj apsilankęs didžiojoje JAV lietuvių kolonijoje, „angliakasių slėniu“ pavadintoje Pensilvanijos vietovėse, N. Zelandijoje ir Australijoje. Jis ten rinko medžiagą apie savo tėvą ir susilaukė pasiūlymų įsteigti jo vardo archyvą, kuris taipgi priimtų ir kitą medžiagą — senovines knygas, istorinius raštus, dokumentus, svarbesnius straipsnius, nuotraukas, atsiminimus. Daug kas skundėsi, kad jų surinktas vertėbės vaikai lauk išmes, primindami, jog taip įvyko net ir su kun. Antano Miluko knygynu, po jo mirties dviem sunkvežimiais išvežtu šiuksliynan. Tai paskatino inž. V. J. Šliūpą įsteigti aušrininko dr. Jono Šliūpo archyvą, kuris pradžioje bus priglaustas jo namuose, o vėliau perkeltas arčiau lietuviškų centrų. Pradinę medžiagą savo tėvo archyvui parūpino pats sūnus inž. V. J. Šliūpas, atiduodamas 27 jo rašytas knygas, nespausdintus rankraščius, laiškus, daugelio lietuvių asmeninių prisiminimus, laikraščių straipsnius, kitą istorinę medžiagą, dr. J. Šliūpo iš Lietuvos atsivežtą savo knygyną, kitų autorių knygas. Australijoje gyvenantis teisininkas dr. Aleksandras Mauragis pažadėjo atsiųsti dr. J. Šliūpo lazdą, savo atsiminimus apie tris paskutiniuosius jo gyvenimo mėnesius 1944 m. Aušrininko dr. J. Šliūpo archyvą po jį įsteigusio sūnaus inž. V. J. Šliūpo mirties atitinkamu laiku bus pervedtas Lietuvon. Turimos medžiagos ir jos persiuntimo reikalais prašoma rašyti steigėjui šiuo adresu: Vytautas J. Šliūpas, P.E., Post Office Box 613300, So. Lake Tahoe, CA 95761-3300, USA.

Vilniaus operos ir baletu teatras 1987 m. pabaigai paruošė P. Čaikovskio baletu „Spragtukas“ premjerą. Naują šio baletu spektaklio versiją sukūrė dirigentas D. Samėnas, choreografas V. Barzdylis ir dail. A. Kariniauskas. Pagrindinius vaidmenis atlieka solistai — V. Kudžma, L. Bartusevičiūtė, V. Chlebinskas, J. Katakinas, A. Semionovas, P. Skirmantas, V. Algutytė, F. Fadejevas, R. Maskoliūnas, J. Valeikaitė.

Dail. Vytauto Klemkos lakštinės grafikos ir akvarelės paroda surengė Kauno parodų rūmai. V. Klemka priklauso pokaryje išaušusiai grafikų grupei, kuri žmogaus paveiksle stengėsi atskleisti jo dvasinį turtingumą, įkvėpimo įjėšką liaudies mene. Jie taipgi buvo veikiami tokių vyresniosios kartos grafikų, kaip M. Bulaka, A. Kučas, V. K. Jonynas, V. Petravičius. Įdomus buvo V. Mykolaičio-Putino portretas, lino raizymo technika atliktas didelis „Žvejų“ ciklas, ypač jam skirti lakštai — „Po žūklės“, „Tinklus taiso“, „Žvejų šeima“, „Iš jūros“. Jautriu piešiniu, toniniu subtilumu pasižymėjo graviūros — „Mergina ir žirgas“, „Vasara“, „Atokaitoje“. V. Klemkos akvarelės, sukurtos per pastaruosius kelerius metus, stilistiniu braižu priminė akvarelės klasikų tapusio K. Skleriaus tradicijas. Optimistinė nuotaiką atspindėjo „Mergaitė su gėle“, „Nepažįstami keleiviai“, „Sode“, „Jūros tiltas“.

Žinių apie 1987 m. atliktus kasinėjimus Kernavėje „Gimtojo krašto“ sausio 7 d. laidoje pateikia jiems vadovavęs Vilniaus universiteto dėstytojas A. Luchtanas. 1986 m. buvo iširta 200 kv. metrų senosios Kernavės, o 1987 m. — daugiau kaip 400 kv. metrų. Archeologams talkino dvi Vilniaus universiteto ir pedagoginio instituto studentų istorikų grupės. Dirbdami vasaros atstogas Kernavėje vėl praleido archeologas K. Katalynas, architektas J. Sazonovas, restauratorė J. Petrauskienė. Kernavės gamtos vaizdą prieš tūkstantį metų padėjo atkurti geologijos-mineralogijos mokslų kandidatės O. Kondrotenienės atlikti žiedadulkių ir kultūrinio sluoksnio tyrimai, nustatę, kokius javus tada augino gyventojai. Botanikos instituto klimatochronologinės laboratorijos mokslininkai, vadovaujami biologijos dr. T. Bitvinskio, ruošia chronologinę senosios Kernavės medžių skalę, kuri bus sudaryta iš raštų pavyzdžių. Medžių augimo laiką ir amžių leis nustatyti skersiniame pjūvyje esančios riešės. Tada kiekvieno medinio viduramžio Kernavės pastato datą bus galima nustatyti dviejų metų tikslumu.

Buvo atkastos dvi amatininkų sodybos — kaulų drožėjos ir papuošalų gamintojos. Pirmosios sodybos kiemas pilnas kaulų drožlių, o jo viduryje įkasta ažuolinė statinė, kurioje būdavo mirkomi drožėjui reikalingi kaulai. Kaulo ir rago dirbiniai įvairūs — visokių formų šulų apkalai, peilių kraunelės, rankenėlės, apkausai, vinutės, švilpukas, plokščias raginis rutulys, padengtas akucijų ratais. Pas papuošalų gamintojų rasta daug skardelių, grandinėlių, sagtelių iš spalvotųjų metalų ir stiklo gabalėlių, retai beužtikamas XIV š. Lietuvoje. Kieme prie dirbtuvės gulėjo molinės liejimo formos, naudojamos tik vieną kartą. Mat išimant iš bronzos nulieta gaminių, formą tekdamo sudaužyti. Amatinkai turėdavo ir brangių sudedamųjų akmeninių formų, tačiau nei jų, nei kitokių įrankių nebuvo rasta. Jie, matyt, buvo išsinešti atėjant priešiui. Įdomiu radiniu laikytinos gerai išsilaikiusios buitinės žirkės, panašios į tas, kurio mis dabar kerpamos avys, tik truputį mažesnės. Vertingiausias radinys A. Luchtanas laiko kūrgrinda, kuri gyvenvietę Neries pakrantėje jungė su pilialkalniais. Spėjama, kad tas slaptas 2,40 metrų pločio kelias, išgrįstas pušiniais 10-12 centimetrų skersmens rąstais, per pelkę buvo nutiestas IV-VII š. Kūrgrindos buvo atkasta apie 20 metrų, o jos bendras ilgis turėtų būti 100 metrų. Kūrgrinda nesutampa su XIV š. nuo pilialkalnių per Kernavę link Neries nutiestu keliu. Atrodo, Kernavės gyventojai tada jau buvo užmiršę slap-tąją kūrgrindą pelkėje. Kernavėje bus įsteigtas pirmasis archeologinis-istorinis muziejus draus-tinis Lietuvoje. V. Kst.

Premijomis apdovanoti rašytojai — BERNARDAS BRAZDŽIONIS už poezijos rinkinį „Po aukštaisiais skliautais“ (LB kultūros tarybos) ir ANTANAS VAICULAITIS — už novelių rinkinį „Vidurnaktis prie šeimos“ (Lietuvių rašytojų draugijos). Pirmajam premija įteikta Čikagoje 1987.IV.4, antrajam — Bruklne 1987.X.31 V. Maželis

“Pakelėje į pažadėtąją žemę”

Žvilgsnis į Antano Gustaičio humoristinės kūrybos raidą

VYTAUTAS A. JONYNAS

“Pakelėje į pažadėtąją žemę” yra penktoji Antano Gustaičio poezijos knyga. Išėjimo mastu tai savotiškas rekordas. Ypač humoristikoj. Kažkas yra pasakęs, kad lyrikos rinkiniai poetui yra kažkuo panašūs į smėlio maišus, dengiančius kareivį nuo kulų apkase. Nelabai poetiškas, pripažinkim, tai palyginimas, nei patiklus, nei tikslus. Smėlis lieka smėliu — uolų dūlėmis, “piesku”, tuo tarpu, kai eilėraščiųos tvinksi (bent turėtų) žmogaus širdis su visais jo jausmais — džiūgesiais, baimėmis, sielvartu, nusivylimais, laiko tėkmės pajutimu, alienacija... Ir kiekvienas naujas rinkinys padeda skaitytojui pažinti giliau tą jo egzistencinę visatą, tą jo “as” laiko slinktyje.

Tiesa, esama poetų, aiškiančių, esą jie rašą “sau” arba “ateičiai”, atseit, jiems nė motais ką skaitytojai žiūri jų eilėse. Humoristui tokia “splendid isolation”, toks atokumas, atžarumas, neįmanomas, neleistinas. Jam būtinas kontaktas su publika, kaip kad jis būtinas pianistui, smuikininkui ir aktorui. Jam paprasčiausiai nevalia slapstytis už rafinuotų, hermetiškų metaforų, užkardų. Jo žodis privalo būti kiek galint aiškesnis, vienareikšmis kuo didesniai skaitytojui skaičiui, o ne šifras, suprantamas mažam doktorantų būreliui.

Kaip kiekvienam poetui, taip ir satyrikui poetui privალი vaizduotės proveržiai, atsinaujinimas, naujų temų, naujų vaizdinių įvedimas. Gal net labiau nei jo kolegoms. Visuomenė niekad nepasizymėjo atlaidumu humoristui. Jinai kur kas greičiau negu kitais atvejais yra linkusi apkaltinti tokią “juokintoją” senų, nugiedotų rylių kartojimu. Ji nepaiso, kad ne taip paprasta išpešti nuobodokoj gyvenimo kasdienybę kažką naujo, trauksinančio.

Ta prasme poezijos rinkinio palyginimas su smėlio maišu kareiviui tinka A. Gustaičio atveju. Tiesa, nauja knyga nesaugojo jo paties apkase, bet veikiau liudijo skaitytojui, kad tokio apkaso esama. Kiekviena nauja eilių knyga, kiekvienas Gustaičio eilėraščių pluoštas periodikoj buvo įrodymas, kad esama drąsių žmonių, kovojančių su visuomenės negerovėmis, džiuginančių skaitytoją kūrybingumu ir brandumu. Nors būta balsu, kad esmėje Gustaičio poezijos temos liekančios vis tos pačios, arčiau pažvelgus į balto mūsų metraštininko kūrybą matyti, kad tų temų traktavimas, autoriaus santykių su tikrove esama aiškesnių raidos. Ar naujasis rinkinys tą raidą paryškina, kas jame naujo ir nelaikto, bandysim nustatyti šiam straipsnyje.

Skoningai iliustruotas, gražiai išleistas naujasis A. Gustaičio rinkinys atversia pui-kį Prano Lapės pieštų autori-
riaus portretu ir eilėraščių “Rudenėjant”, kuris yra tary-tumei kamertono skambelėji-

mas, duodantis “la” visam rinkiniui:

Seniai seni draugai dausų keliais nusklandė,
O aš po debesiu dar vis neuždušau, —
Tušėiam rudens sode dar lesinu balandį
Ir pakūdom kalbu drauge ir jam ir sau:

— Palaimintas paukštel,
sparnuotasai drauguži,
Su trupiniu snape tu saulėn pakylai,
O mūs vėlė nutūps, prileisus aukso gūžį,
Ant kartuvių šakos tėvynėn pakelėj...

Ir kaip gali neatpažinti šiuose jautriuose, kupinuose rezignacijos posmuose seno, mielo Gustaičio, vis taip pat karin-gai, atkakliai, skrupulingai bandančio išlaikyti klasiškąją strofą, nepabūgstant pavartoti ritmo dėlei, senamadiškai skambančių sutrumpinimų (paukštel, mūs). Vis taip pat laisvo, dainingo, opėruojančio tautosakinėm vaizdų prieš-priesom. Kaip išbaigta kanti-lena!...

O tačiau kokių paprastumų išsakomas “rudenėjimas”, vie-natvė ir kelio pabaigos nuo-jauta! Galbūt jos pasigedimas. Vien tik paskutiniame dvielyje ataidi kažkas pažįstamo, anks-čiau dažno priekaišto, jog iš-eivijoj dolerio švytesys nustel-bės patriotizmas. Bet ir tai iš-sakoma be įtūžimo, ne filipikų stiliumi, bet kažkaip su “va-nitas vanitatum” intonacija, su gumulu gomuryje.

Rinkinyje yra apie 120 eilė-raščių. Jų metrika nepažymėta ir užtat sunku spręsti, kiek jų tarpe esama seniau rašytų, stalčiuje užsigulėjusių pos-mų. Galbūt labiausiai iš visu-mos iškrenta vienas karštuo-liškas eilėraštis — “Nykus ru-duo dramblių kapinyne”, ku-riame rūstaujama, kad išei-
vi-ja prarandanti rasinę skaistybę. Čia esama luošų posmų. Pavyzdžiui:

Ir Viešpatį meldei, kad tą siera užlietų,
Kurs protėvių vyžas ir ramunes užmirs.

O tavo pataluos išglamonėta indė
Už Lietuvą (tikrai Angoros katę žindė

Ir protarpiais tave kutenimai karšti
Svaigino užmaršty...

Šiaip sarkazmo išpuoliai Gustaičiui nebūdingi. Perne-lyg poetas jaučia visa ko pra-einamumą, laiko koroziją, per-nelyg gerai numano, kad žilas plaukas nesuteikia žmogui minčių gilybės ir kad pasaulio nedarna yra kaip reumatitas bei artritis. Jų neįmanoma pagy-dyt. Su jais belieka vien susi-gyventi.

Bandant nusakyti kuo nauja-sis A. Gustaičio rinkinys skir-tingas nuo ankstesnių, saky-kim nuo “Saulės šermenų” (1972) ar nuo “Ko liūdi puti-nėli?” (1982), tektų pripažinti tą tėkmės kryptį — tolydžio švel-nėjančią satyrinį toną, atsisa-kyką moralizuoti, vanoti rykš-tėm tėvynainius už jų nuodė-mes. Nenuostabu, jei autorius pavadina savo knygą “satyri-nėmis elegijomis”. Nenuosta-bu, jei stambiai jos dalį sudaro eilėraščiai (skyrelis “Pagrau-denimai ir pasigraudenimai bičiuliams”) skiriami drau-

gams, kurių žodis, mostas, pa-slauga yra padėję autoriui gy-venimo kely. Lengva numanyti, kad tuose posmuose, tuose “fi-losofiškuose nusiskundimuose” nesama satyros geluonio. Veikiau jie primena bičiuliš-ką rankos paspaudimą pasi-džiaugiant dvasine artimybė, kaip pvz. šiame posmely, skir-tame dr. Jurgiui Gimbutui:

Mokslai žeri, spindi, šviečia
Tarsi saulė iš dausų,
Ogi kartais tarp tautiečių
Net vidurdienį tamsu...

Atsiveikimas su tais, ku-riais tikėta, šūktelėjimas “ave vita”, matant prieš akis tava-ruojančią baigmės juostelę. Tai pagrindiniai motyvai, jun-gių naujojo rinkinio eiles į vi-sumą. Jau eilėraščių pavadinimai nusako vyravimą to “kelio atgal”, kaip Gustaitis vadina šį sindromą. Eilėraščiuose “Senatvė”, “Rimties valandė-lei”, “Garbės vieškeliai”, “Vė-lių suolely”, “Globos namuo-se”, “Pensininko laiškas iš Floridos”, “Paskutinėje sto-tyje”, “Tiesa, nebe pirmą kar-tą” Gustaitis šaiposi iš Kau-lėtosios, nebe pirmą kartą nuskamba jo posmuose sielv-artas apie dingusią jaunystę — “spėk ir medegą”.

Atrodytų, kad senatvė yra toks prozaiškas dalykas, jog apie ją kalbėdamas nieko nau-jo neišrasyti. Ar ne tą patį pajuntam, kai ima ateidinėti kalėdiniai atvirukai, kai rei-kia patiems brūkštelt drau-gams ką šilto? (Bus daugiau)

O. B. AUDRONĖ

Vasariai

Vasariai šalti mūsų žemėj
Raudom apsisiautę prais.
Vasariai!
Te laisvę jie lemia! —
Jie atnešė Laisvę
Kadaisi.

Žydek, žydek, Tėvyne
Po sniego, po ledo
Našta.
Vasariai...
Jie laisvę augino,
Jie atnešė ją
Kažkada

Žydekite broliai nutilę,
Žydekite sesės drauge,
Už laisvę jūs auką taip gilia
Pasėję brandžiam
Atpirkimo lauke.

Vasariai ateina per sniegą,
Vasariai atbėga ledu —
Jie nubraukia šerkšną
ir miegą,
Ir žengiam su Laisve mes Du.

Atsiųsta paminėti

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA, No. 72, Dec. 1986. American Publication January 8, 1988. Translated by Rev. Casimir Pugevičius, published by Lithuanian Catholic Religious Aid (351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207).

Z. Raulinaitis, KELIAS Į SOS-TĄ. Lietuvos raiteliai. Antroji knyga (XIII amžiaus vidurys, Min-daugo laikai). Lietuvos karinės istorijos raštai nr. 14. Schemas braižė B. Balčiūnas. Išleido “Ka-ryss”, 1987 m. 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA.

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind. 7 1/4%
180-364 d. term. ind. 7 1/4%
1 metų term. indėlius 7 1/2%
2 metų term. indėlius 7 3/4%
3 metų term. indėlius 8 %
1 metų GIC-met. palūk. 9 1/4%
2 metų GIC-met. palūk. 9 1/2%
3 metų GIC-met. palūk. 10 %
1 metų GIC-met. palūk. 8 3/4%
RRSP ir RRIF (pensijos) ... 8 %
RRSP-1 metų term. ind. 9 1/4%
RRSP-2 metų term. ind. 9 1/2%
RRSP-3 metų term. ind. 10 %
Specialią taup. s-tą 7 %
Taupomąją sąskaitą 6 %
Kasd. pal. taupymo sąsk. 7 1/4%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki .. 5 1/4%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas
nuo 11 %
Sutarties paskolas
nuo 11 %
Nekiln. turto paskolas:
Su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 10 1/4%
2 metų 10 3/4%
3 metų 11 %
Su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ir 3 metų 9 3/4%
Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas šėru, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir morgičius iki 75% (kainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaides (money orders) ir keliolius čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas).

AKTYVAI virš 35 milijonų dolerių**Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas**

STEPHAN'S FURS 406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai opsiastai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

A.P. GOMES
Real Estate & Insurance Ltd.
1567 Dundas St. W.
Toronto, Ontario
Telefonai:
531-1191
namų 537-2291

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas:
sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RICARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

WOODBRIDGE, 3772
kvadratinis pėdų dydžio, dviejų aukštų, 4 miegamųjų geras namas, 60 pėdų sklypas, šeimos kambarys su išėjimu, du židiniai ir daug kitų patogumų. Kaina – \$449,000.
MISSISSAUGOS CENTRE, dviejų aukštų, 3 miegamųjų, pusiau sujungtas namas, privatus įėjimas, iš virtuvės išėjimas į aptvertą kiemą. Kaina – \$149,900.
ANTANAS GENYS

an independent member broker
RE/MAX professionals inc. Realtor
1 east mall crescent
etobicoke, ontario M9B 6G8
232-9000
res: 231-2839

P. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS
2537 Wharton Glen Ave., Mississauga, L4X 2A8,
telefonas 279-4371
Važiuoti vakaras Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukli kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way.
Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus.
Savininkas J. Tamošiūnas

Greitas ir tikslus patarnavimas!
DRAUDA
gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos
Juozas Eimis Ramas
Tel. 364-5081, namų 766-5857
Allstate Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

PRANEŠIMAS JAUNIMUI

Toronto lietuvių namų švietimo fondo "Labdara" (sutrumpintai "Fondas") stipendijų paskirstymo komisija duos: stipendijas-premijas jaunimui

TIKSLAS

Remti stipendijomis studijuojantį jaunimą, skatinti premijomis lietuvių kalbos ir kultūros pažinimą, ugdyti jaunosios kartos dalyvavimą visuomeninėje-kultūrinėje veikloje ir remti visa tai, kas tarnauja lietuvių išeivijos siekiams.

KVALIFIKACIJOS

Komisija, skirstydama stipendijas-premijas, atsižvelgs į šias sąlygas: a. turi būti lietuvių arba lietuvių kilmės, b. studijuojantieji aukštesniosios mokslo institucijose, c. Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje mokiniai, d. liuanistinių kursų ar institucijų studentai, e. liuanistinių mokyklų mokytojai bei studentai, studijuojantys lietuvių kalbą ir jos dėstytoji metodiką, f. TLN nariai arba jų šeimos nariai (turi pirmenybės

privilegijas). Neatsiradus tinkamų kandidatų, likusieji pinigai bus perkelti į sekančių metų sąskaitą arba paskirti premijomis už konkursinius rašinius. Prašymą rašant, svarbu duoti kuo daugiau žinių apie save, studijas ir pažymius, lietuvišką veiklą bei dalyvavimą lietuviškose organizacijose. Dėl smulkesnių informacijų skambinti J. V. Šimkui 231-9425 Toronto. Prašymus siųsti: Švietimo fondas, 1573 Bloor St. West, Toronto M6P 1A6, Canada arba palikti LN raštinėje ne vėliau kaip kovo 13 d.

Stipendijos bus įteiktos metiniame Toronto Lietuvių namų susirinkime kovo 27 d. Jei yra neįmanoma jame dalyvauti, prašoma raštiškai įgalioti kitą asmenį.

TLN švietimo fondo "Labdara" komisija**Kanados įvykiai**

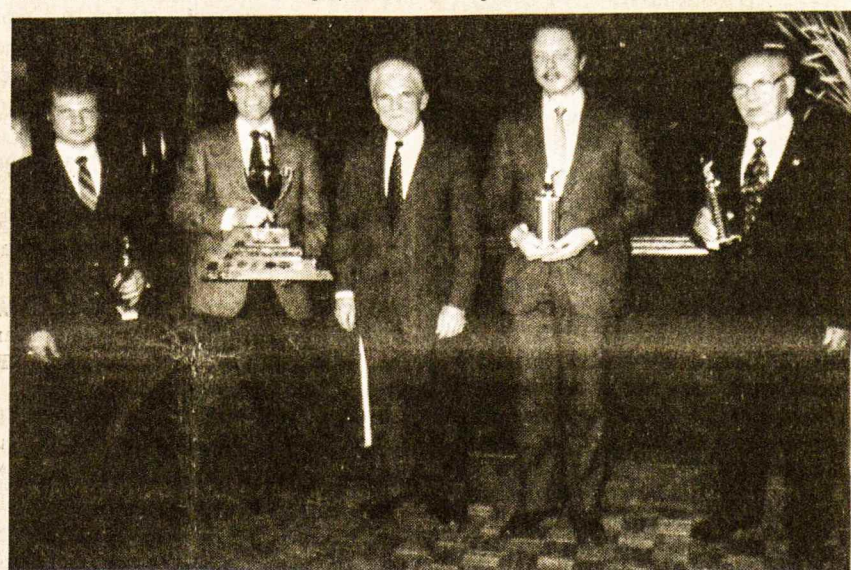
(Atkelta iš 1-mo psl.)

pobūdžio sulėtėjimas. 1988 m. ekonominis augimas sumažės iki 2,8%, bet 1989 m. vėl pradės kilti, pasiekdamas 3%. Šiais metais bus įgyvendinta jau anksčiau M. Wilsono paskelbta pajamų mokesčio reforma su įvedama kredito sistema, oficialiai įsigaliojusi nuo sausio 1 d. Tačiau atskaitymai pagal naują sistemą darbovietėse bus pradėti tik nuo š. m. liepos 1 d., kai darbovietės gaus paruoštas lenteles. Reforma daugeliui kanadiečių sumažins pajamų mokestį. Metų pabaigoje jie atgaus ir iki š. m. liepos 1 d. padarytus per didelius pajamų mokesčio atskaitymus senąja tvarka.

Daug kas tikėjosi, kad šis finansų ministerio M. Wilsono biudžetas bus paskutinis prieš naujojo parlamento rinkimus, apie kuriuos dabar vis daugiau kalba opozicinių partijų vadai: liberalų – J. Turneris ir socialistų – E. Broadbentas. Kalbama, kad rinkimai gali įvykti dar šiais metais, nors ministerio pirm. B. Mulronio vyriausybė turi laiko iki 1989 m. Finansų ministerio M. Wilsono biudžetė nematyti jokių nuolaidų, viliojančių rinkėjų balsus. Jis kalba tik apie atėitį, laimėjimus, kuriuos kanadiečiams atneš laisvos prekybos sutartis su Amerika, griežtai atmetama J. Turnerio ir E. Broadbento. Prie jų jungiasi ir laisvą prekybą aštriai kritikuojantis Ontario premjeras D. Petersonas. Jo, sugrįžusio iš kelionės Europoje, dabar laukia Ontario problemos. Finansų ministeris R. Niksonas jau prisipažino, kad 1987 m. biudžetas susilauks bilijoną dolerių peržengusio deficito, nepaisant gerokai padidėjusių pajamų.

Kanados dolerio vertė praėjusią savaitę buvo peržengusi 79 JAV centus. 1985 m. Kanados doleris buvo nukritęs iki 65 amerikietiškių centų. Tada jį turėjo gelbėti Kanados bankas, tarptautinėje rinkoje savus dolerius pirkdamas už amerikietiškus bei kitą užsienio valiutą. 1986 m. Kanados dolerio vertė ilgą laiką buvo apie 72 amerikietiškus centus. Dabartinis šoktelėjimas iki 79 centų jau jaučiamas maisto parduotuvėse, kur staiga atpigavo vaisiai iš Floridos. Tačiau dolerio vertės pakilimas nuostolingas. Kanados gaminių eksportui į JAV – amerikiečiai atsisako brangstančių kanadiškų gaminių. Kanados bankas dabar stengiasi sumažinti savo dolerio vertę didesne jo pasiūla tarptautinėje pinigų rinkoje. Susidaranti dilema aiškiai liudija, kad

kanadiški gaminiai neįstengė varžytis su amerikietiškais, kai abu doleriai yra lygios vertės. Tokios problemos nebuvo liberalų ministerio pirm. L. Saint Laurent valdymo metais, kai Kanados dolerio vertė buvo aukštesnė už JAV dolerio. Tada kanadiški gaminiai savo kainomis įstengė varžytis su amerikietiškais. Pusiausvyrą sugriovė Kanados darbo unijų išsikovoti per dideli atlyginimų didinimai be atitinkamo gamybos padidėjimo. Lygiavertė dolerių sistemoje kanadiški gaminiai tapo brangesniais už amerikietiškus dėl kanadiečių gaunamo geresnio atlyginimo ir lėtesnio darbo. Dėl to Kanados darbo unijos dabar ir reiškia didžiausią protestą prieš laisvą prekybą su Amerika. Mat prekybinės varžybose teks susimąžinti atlyginimus ir padidinti darbinumą, siekiant apylygės gaminių kainos.

Toronto "Tauro" klubo nariai, pasižymėję judančių taikinių šaudyme ir žvejyboje, apdovanoti žymenimis. Iš kairės: PETRAS DARŽINSKAS – II v. šaudyme, EDVARDAS ANDRULIS – I v. š., I ir II v. žvejyboje, klubo pirm. JONAS VYTAUTAS ŠIMKUS, ANDRIUS MACKEVIČIUS – III v. š., JUOZAS PAŽEMECKAS – III v. ž.

Skautų veikla

• Kun. Birutės draugovės suėiga įvykis ne vasario 23 d., kaip anksčiau pranešta, bet vasario 25 d.

• Visuotinis Romuvos stovyklavietės narių susirinkimas įvyko Anapilio patalpose 1988 m. sausio 31 d. Iš valdybos pranešimų paaiškėjo, kad stovyklavietės veikla gerai. Pasidžiaugta jaunųjų taktininkų gausumu 1987 m. darbo išvykose. Kai kurie remontai pernai buvo tiksliai laikini, skubant juos atlikti prieš stovyklą. Nutarta tęsti remontus, kurių dar yra daug. Kadangi šiais metais rengiama Tautinė stovykla JAV-se ir didesnės stovyklos Romuvoje nebus, siūlyta šią vasarą organizuoti vienos savaitės stovyklą joje nevažiuojantiems į Tautinę stovyklą. Išrinkta nauja valdyba: pirm. Aldona Baltakienė, sekr. dr. Arūnas Dailidė, izd. Rita Paulauskaitė; komiteto pirm. Kastytis Batūra, komiteto vicepirm. Leonardas Garbaliuskas, komiteto nariai – K. Asevičius, I. Balsytė, L. Baltakis, A. Kalendra, V. Keturakis, N. Liačienė.

• Vasario 21 d., po 10.15 v.r. Mišų skautų-čių tėvų susirinkimas skautų būkle Kaziuko mugei apatari.

• Tėvų komiteto pirm. K. Šapočkinas po operacijos stiprėja Etobicoke ligoninėje.

• Kaziuko mugė artėja, draugovės jau ruošiasi. Skautininkų draugovės ruošia bazarą ir priima laimikius.

• Vasario 22 d. visų skautų pareiga susikaupti ir paminėti skautybės įsteigėją lordą Baden-Powellį.

• "Šatrijos" ir "Rambyno" tunams \$20 paaukojo kūrėjas-savatoris St. Paciušas, \$200 – J. Skrebutėnienė. Už dosnias aukas skautiškas acū. J.D.B.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir attraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 498-5823 arba 755-3174.

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

7 1/4% už 90 dienų term. indėl.
7 1/4% už 6 mėn. term. indėlius
7 1/2% už 1 m. term. indėlius
7 3/4% už 2 m. term. indėlius
8 % už 3 m. term. indėlius
9 1/4% už 1 m. GIC invest. pažym.
9 1/2% už 2 m. GIC invest. pažym.
10 % už 3 m. GIC invest. pažym.
8 % už pensijų planą (variable rate)
9 1/4% už 1 m. term. pensijų planą
9 1/2% už 2 m. term. pensijų planą
10 % už 3 m. term. pensijų planą
8 % už pensijų fondą – RRIF (variable rate)
6 % už taupymo s-tas
5 1/4-7% kasd. palūkanų sąskaita
7 1/4% virš \$10,000 kasd. pal. sąsk.
5 1/4% už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

už asmenines paskolas nuo 10 1/2%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 10 1/2%
2 metų 11 %
3 metų 11 1/4%
(fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 9 3/4%
(variable rate)

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgicūjus iki 75% (kainoto turto). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicūjai.

AKTYVAI virš 65 milijonų dolerių

Visų narių gyvybę apdrausta santaupų dydys, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$15,000. Nemo-kamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama pinigines perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai – 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – savininkai

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED

25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3

Telefonas (Toronto linija) 773-6480

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgicūjų, palikimų, investicijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR,
1614 Bloor St. West, Toronto, M6P 1A7
(Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SAŽINGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

30 metų patirtis vakarų Toronto ir High Parko rajonuose.

KINGSWAY NATIONAL
THE SIGN OF DISTINCTION

Tel. 535-2331 arba 537-2869

RE/MAX
renown realty ltd., realtor
an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.
associate broker

4887 dundas street west
Islington, ontario M9A 1B2
res: 767-0999

232-2322**DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS*****NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS*****Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas**

Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti

Justinas Raškauskas

624-6336 namų 897-0068

allan BROWN
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4141 Dixie Rd., Rockwood Mall, Mississauga

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

• atlieku visus elektrinius darbus – namų, įstaigų, įmonių
• parduodu ir rengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
• įrengiu aliumininius gaminius – lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
• atlieku pagrindinius namų remontus – prausyklų, rūšių, padidinu namus, verandas
• uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

Save Time & Money

INCOME TAX

2290 Bloor street W.(at Durie) Toronto, 769-4558

• GERIAUSIAS PATARNAVIMAS. Garantuotas kompiuterinis apskaičiavimas. Jums naudingiausių mokesčių pritaikymas. Mes esame visada pasiruošę Jums padėti.
• MŪSŲ KAINOS priimanamos ir tiksliai apskaičiuotos kompiuterio. Automatiškai 30% nuolaida vyro ar žmonos mokesčių atveju. Į kainą įeina išties metų patarnavimai ir patarimai.
• NEIMAME ATLYGINIMO, jeigu nesate pilnai patenkinti. Garantuojame tikslų, be klaidų apskaičiavimą.
• Patogi įstogais vieta – tik 150 metrų nuo Runnymede požeminio stoties, 2290 Bloor St. W.
Atidaryta nuo pirmadienio iki penktadienio 10 v.r. – 19 v., šeštadieniais nuo 10 v.r. – 16 v.

769-4558

Certified Service

Papildoma 10% nuolaida nuo kompiuterinio apskaičiavimo.

SKAITYTOJAI PASISAKO

PAMINKLO REIKALŲ

E. Nazaraite stebisi savo ant-rame rašinyje ("TŽ" 1988 m. 4 nr.), kad niekas jos pirmojo straipsnio apie paminklo statymą žuvusiems nekritikavo. Žymūs filosofai. Nietzsche kartą yra pasakęs: "Ty-la taip pat yra kalba". Daug kas tą straipsnį perskaitęs metė į krepšį. Aš tikiuosi, kad šis antrasis jos straipsnis tuo klausimu bus pasku-tinis. Leiskite mums ramiai pasta-tyti kuklį paminklą žuvusiems. Lietuvos didvyriams. Baigdamą galiu tik pasakyti: "Vardan tos Lietuvos Vienybė težydi".

T. Renkauskienė,
Toronto, Ont.

KANADIEČIAI AUSTRALIJŲJE

VI-tasis Pasaulio lietuvių jau-nimo kongresas labai gerai pa-vyko. Visi parengimai ir studijų dienos buvo sėkmingos dalyvių ir temų atžvilgiu. Pasitaikė ir ne-sklandumų, bet kur jų nėra. Teko susipažinti su iš visų kraštų at-vykusiu jaunimu, kuris tikrai bu-vo gerai informuotas ir politiškai subrendęs. Ypač Kanados jauni-mas puikiai pasirodė. Garbė Ka-našos lietuviams, kurie moka jau-nimą pritraukti ir įjungti į lietu-višką gyvenimą bei jo veiklą.

V. Baltutis,
Australija

NENORIŲ NĖ SKAITYTI

Jau kuris laikas gaunu "TŽ". Gyvenu amerikietiškoje aplin-koje ir nieko bendro neturiu su Kanada, nebent porą draugų To-ronte ir Montrealyje.

Jei bent vienas puslapis būtų anglų kalba, ypač žinios, politi-niai įvykiai, žinios iš Lietuvos, šiaip įvairumų ir juokų skyriai, būtų galima duoti tokį laikraštį vaikams (jie – mūsų ateitis), kai-mynams, politikams ir net ameri-kiečių spaudai. Savo tarpe mes čia nieko neįrodysime besirie-dami kaip katės su šunimis. Am-žinai tie patys plepalai įgriso li-gi gyvo kaulo. Tie vadinami veiks-niai nieko viningai nepadaro. Nusibodo, nenoriu nė skaityti.

Skaitytojas J. JAV

ŽYDŲ GELBĖTOJAI

Skaityti "TŽ" 1987 m. 43 nr. Stp. Varankos straipsnį "Žydų gel-bėjimo klausimu", kuriame jis ragina žydus gelbėjusius ar jiems padėjusius asmenis pranešti sa-vo pavardes ir darbus ruošiamai knygai apie žydų gelbėtojus Lie-tuvoje, kilo manys klausimas, kokios naudos atnešė tokia knyga.

Kiekvienas veiksmas yra geras, kol jis nėra atliekamas propa-gandai ar kitai savo naudai, bet tikrai grynai artimo meilės mo-tyvu. Geradaris paprastai nemi-ni savo darbo, nors, taip jau yra priimta, kad civilizuitas gero darbo patyręs žmogus paprastai išreiškia padėką savo gerada-riui civilizuotos bendruomenės priimta forma.

Taigi tie lietuvių geri darbai žydų gelbėjimo ir jiems teiktos pagalbos srityje, atlikti dažnai rizikuojant savo gyvybe, turėtų būti atskleisti pačių žydų, paty-

riusių tuos gerus darbus, o ne lie-tuvių geradarių. Iki šiol tačiau nedaug teko girdėti iš žydų pusės apie tuos lietuvių gerus darbus.

Tokiai padėčiai esant, nemanau, kad lietuviai, buvusieji žydų ge-radariai, jaučiasi labai patogiai dabar. Ar jie norėtų didžiuotis gerais savo darbais, matydami žydų nedėkingumą ir pagiežą jų buvusiai tėvynei Lietuvai?

Ar ne laikas mums, lietuviško atlaidumo vedamiems, užmiršti tuos žydus, kad jie kada nors Lie-tuvoje yra gyvenę, žinoma, išski-riant nedaugelį tų, kurie ir dabar laiko Lietuvą savo tėvyne ir sie-lojasi jos ateitimi.

Stebint žydų elgesį Vakarų valstybėse, kur jie šiuo metu naudojami laisve, kokios niekad niekur neturėjo, sunku neprileis-ti, kad laikas artinasi, kada Va-karų valstybių gyventojai pagaliau praręgs ir pažins tikrą žydų cha-rakterį ir jų siekius.

Jeigu žydų tauta nepakeis savo laikysenos, turbūt privės savo ateities kartas prie naujo holo-kausto. Žydai turėtų neužmiršti, kad penki milijonai tarpie jų su-daro labai mažą žmonijos dalelę. Turtus sunkiau yra sukaupti, bet labai lengva juos prarasti. Ar ne-vertėtų žydams pradėti įieškoti draugų, užuot didinus priešų eiles? Kol žydai stumia nuo sa-vęs jų buvusius draugus ir didina savo priešų eiles, manau, kad vertėtų palikti juos vienus. Jie taip miegos, kaip pasiklos. S.J.

RADIJO PROGRAMOS

Džiaugiamės turėdami Kanado-ję ne vieną lietuvišką radijo pro-gramą. Miela pasiklausyti lietu-viško žodžio, pasidžiaugti savo gražiom dainom bei melodijom. Tie, kurie atlieka tas tarnybas, nusipelno padėkos. Tik yra blo-giau, kai nueinama ir kraštutinu-mus. Jei radijo programa visuo-menės remiama moraliai ar mate-rialiai, tai visuomenei ir turė-tų tarnauti. Kartais lietuviška radijo valandėlė ar pusvalandis pasidaro lyg vienos šeimos nuo-savybė. Vyksta savo šeimos narių pasveikinimai įvairiom progom, lyg jie namuose negalėtų pasi-sveikinti. Ir taip tęsiasi savaitė-mis. Ar tokia radijo programos paskirtis? Jei kas duoda auką ar "užperka", kad pasveikintų kitą asmenį, kitas reikalas.

Kartais radijo programose gir-dime dainų iš dabartinės Lietu-vos ir be jokios atrankos. O ten esama ir nelietuviškų, grynai la-siškių melodijų, nors žodžiai lietu-viški. Kartais ir mūsų chorai ne-kreipia reikiamo dėmesio į tai. Okupantas sakyti: štai kaip lietu-vių išveičia dainuoja mūsų dainas!

Kadangi Lietuva okupuota ir yra po rusų leneta, o mes, pasitrauk-dami į Vakarus, išreiškėm protes-tą prieš tai, kurį tęsiame ir dabar.

A. Paulius,
Hamilton, Ont.

Lietuvių išraiškos šokis, atliktas Vasario 16 proga Anapilio salėje prieš keletą metų, Lietuvos laisvės tema

Pajieškojimai

Giminaitė jieško asmens ar as-menų, kurie draugavo su a. a. Adol-fu Petruliu ir žino apie jo pasku-tines dienas prieš tragišką žuvi-mą. Kurį laiką jis dirbo Moor Lake, Ont., "Atlas Construction" bendrovėje. Rašyti "Tėviškės ži-burių" adresu.

BERNADETA ABRAMAITYTE, 1987 m. baigusi lingvistinę antro-pologiją Toronto universitete ba-kalaures laipsniu (Bachelor of Arts). Dalyvauja ateitininkų veik-loje. Yra baigusi Maironio mokyklą ir lituanistinį kursą. Buvo įsijungusi į "Gintaro" ansamblio dainos vienetą ir tautinių šokių grupę. Dalyvavo Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese Australijoje kaip Kanados lietuvių jaunimo atstovė. Išsirašiusi studentės darbo vizą pasiliko Australijoje pusei metų

tad ar tinka po išvečiųjų minėji-mų, demonstracijų prieš Lietuvos prispaudėją, vėliau deginimų, jau kitą dieną skubėti į okupan-to koncertą ir kelti jam ovacijas? Ar ne veidmainystė? Tam pateisin-ti jie atplukdė mums gudrų pasi-teisinimą: nesuplakti meno su po-litika.

A. Paulius,
Hamilton, Ont.

St. Catharines, Ont.

BALTIEČIŲ KARIŲ VETERA-NU SAJUNGOS suvažiavime To-ronte kovo 5 d., pakviestas mūsų ramovėnų, sutiko dalyvauti ir žy-mus šio krašto parlamentaras Joe Reid.

GRĮŽO LIETUVON keturi tau-tiečiai, paskirai aplankę čia sa-vo artimuosius ir pasisvečiavę apie mėnesį laiko.

BUVĘS TAUTINIS MŪSŲ BEND-ROUMENĖS MENO ANSAMBLIS "Nemunas" palengva atsiskaito su savo rėmėjais, nes, jaunimui išaugus ir daugumai gyvenant ki-tose vietovėse, jo veikla, kol atsi-ras naujo jaunimo, sustabdyta.

MŪSŲ APYLINKĖS VALDYBĄ

papildė Vytautas Mačikūnas, at-sikėlęs į Niagaros pusiasalį.

Aylmer, Ontario

PAGERBTUVĖS. Š. m. sausio 4 d. Jono ir Elenos Mačiūlių namuo-se susirinko gausus būrys tau-tiečių pagerbti mielo Jono jo gim-tadienio proga. DLK Gedimino Delhi ir apylinkės šaulių kuopos pirm. G. Rugienius pasveikino Joną šaulių vardu, A. Usvaitas sveikino LAS vardu, H. Waisnix IAC vardu. Po to visi sugiedojo jam "Ilgiausių metų". Jonas vi-siems susirinkusiems padėkojo ir kvietė vaišintis įvairiais valgiais, kuriuos skaniai pagamino jo žmo-na Elena.

Dalyvis

"AUDRA TRAVEL" PRANEŠA,

kad kiekvieną penktadienį (vasaros metu pirmadienį ir penktadienį) kursuoja **"Audros" autobusas ruožu Torontos-Montreals.** Išvyksta iš Toronto 9 v.r., nuo "Audra Travel", 2100 Bloor St. W., atvyksta į (Mirabel) Montreali 15 v. Išvyksta iš (Mirabel) Montreale 16.30 v., atvyksta į Torontą 22.30 v. prie "Audra Travel" 2100 Bloor St. W. Kaina asmeniui į vieną pusę – \$69.00 kan., į abi puses – \$129.00. Priemoka už bagažą – \$10.00 (už vieną). Į nurodytą kainą įeina pilna keleivių bei lagaminų drauda. Kalbame lietuviškai, angliškai, rusiškai, lenkiškai, vokiškai, prancūziškai, itališkai, ispaniškai bei kitom kalbom. Užsakykite iš anksto.

Tel. (416) 769-2500. Vietos ribotos.

MARIUS E. RUSINAS, turįs septynerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:

- RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai
- RRIF pensijų fondas
- metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrai ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)
- įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda
- atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm
- klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus

Canada Life Assurance Company
390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2
Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

JIEŠKO DARBŲ!

Darbdaviai, pasinaudokite gera proga!

Pasinaudokite "Challenge '88". Kanados vyriausybė, drauge su provincijomis ir teritorijomis, turi lėšų pagelbėti jums samdyti studentą šią vasarą.

• Pagal "Challenge '88", duodama svari pašalpa atlyginimams tais atvejais, kai patvirtinami pasiūlyti planai, įvedantys naujas pozicijas, kurios nebūtų įmanomos be pašalpos.

• Pasiūlyti planai vertinami pagal jų tinkamumą paruošti studentus būsimai darbo rinkai, ypač atsižvelgiant į būsimą karjerą.

• Prašyti pašalpos gali verslamonės, savivaldybės ir nepelno organizacijos.

• Vasaros darbų studentai pasinaudos jūsų patirtimi, o jūs pasinaudosite jų entuziazmu, su kuriuo jie ateina dirbti.

Kreipkitės dabar, kad galėtumėte tapti "Challenge '88" darbdaviu. Prašymų blankai gaunami Kanados įdarbinimo centre (Canada Employment Centre). **Terminas įteikti prašymams gali būti skirtingas kiekvienoje provincijoje.**

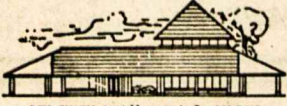
Canada
Challenge 88

Government of Canada
Minister of State for Youth
Jean J. Charest

Gouvernement du Canada
Ministre d'État à la Jeunesse
Jean J. Charest

Turner & Porter
laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533-7954

Turner & Porter

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS
1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7
Telefonas: 625-0707 Savininkas – Tom Thompson

homecentre inc., realtor
an independent member broker

birute spudas, B.A.
sales representative

BAYVIEW ir ROYAL ORCHARD BLVD. – Keturių miegamųjų, dviejų aukštų, "Tudor", \$249,500.
NETOLI PRISIKĖLIMO PARAPIJOS visai naujai atremontuo-tas dviejų butų po du miegamuosius namas (duplex). Naujos prausyklos, virtuvės, "skylights". Galima įrengti butą rūšyje. Kaina \$349,900.
1280 dundas street west
toronto, ontario M6J 1X7
res: 445-9469

535-2500

1988 metų EKSKURSIJOS Į VILNIŲ IR KITUS EUROPOS MIESTUS

1. Balandžio	18 – 27	4. Liepos	6 – 20	6. Rugpjūčio	17 – 31
2. Gegužės	18 – 1	5. Liepos	13 – 27	7. Rugšėjo	7 – 21
3. Birželio	15 – 29			8. Spalio	10 – 19

Ekskursijų kainos: I ir VIII – \$1775.00, II – \$2150.00, III, VI, VII – \$2425.00, IV ir V – \$2524.00, [skai-tant vizą ir draudą. Grupės 2 – 7 Vilniuje – 10 dienų. 1 ir 8 Vilniuje – 6 dienos. Po Vilniaus galima važiuoti ir į kitus miestus ilgesniam laikui pagal Jūsų pasirinkimą. Užsirašyti bent 45 dienas prieš išvažiuojant ir įmokėti \$200 depozitą. Likusi suma reikalinga sumokėti bent 30 dienų prieš išvažiuojant. Tikslios kainos bus žinomos ir paskelb-tos balandžio mėnesį. **Smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu**

V. BAČĖNAS

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1

Visais keliomis
reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. (416) 593-0600

Advokatė

JOANA E. KURAS, LL.B.

kartu su advokatu **Petru Šimonėliu** perėmė a.a. advokato **Algio Puterio** bylas ir testamentus

3425 Dundas St. W., Suite 200 prie Windermere Ave.,
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500 Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas įstaigos (416) 762-7393
Toronto, Ontario M6S 4W3 namų 233-0303

Advokatas VIKTORAS E. RUDINSKAS, B.C.L., LL.B., M.B.A.

Ontario ir Kvebeko teisininkų organizacijų narys, dirba firmoje
advokatų **Anderson, Sinclair, Walters, Shaw & Mooney.**
Barristers and Solicitors. Patent & Trade Mark Agents

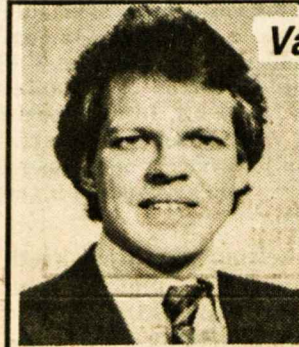
Toronto: Suite 209, 3416 Dundas St. W., Toronto, Ontario M6S 2S1 767-2127
Mississauga: Suite 200, Plaza One, 2000 Argenta Road, Mississauga, Ontario, L5N 1P7, 821-8522 TELEX: 06-960168

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS, B.A. M.L.S. LL.B.

kartu su advokate **Joana Kuraite** perėmė a.a. advokato **Algio Puterio** bylas ir testamentus

3425 Dundas St. W., Suite 200 Telefonai:
prie Windermere Ave. įstaigos (416) 763-3362
Toronto, Ontario M6S 2S4 namų 621-2136

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734

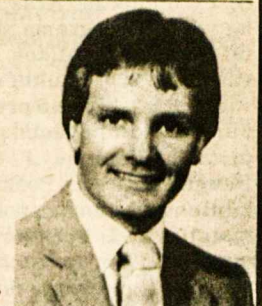
- Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investicijų srityje
- Aukso kasyklų analizuoja
- Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"
- Sąžiningai patarnauja lietuviškai arba angliškai

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker

Juozas (Joseph) Norkus
namų pirkimo ir
pardavimo atstovas

patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas

Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.

1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3

769-1616

DRAUDA

"ALL THE
CHOICE IN THE
WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas – greitas ir tikslus!

V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTONT

Anapilio žinios

Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 70-ji sukaktis buvo atšvęsta pamaldomis Lietuvos kankinių šventovėje ir Anapilio salėje vasario 14, sekmadienį. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė klebonas kun. J. Staškus. Giedojo parapijos choras, liturginius skaitymus atliko ir aukas nešė Maironio mokyklos mokiniai. Dalyvavo su vėliavomis organizacijos – jūros šaulių, kat. moterų ir skautų. Po pamaldų Lietuvos vėliava buvo iškelta prie Mississaugos rotušės.

Demonstracijoje prie Sov. Sąjungos ambasados Otavoje iš Anapilio dalyvavo apie 30 asmenų. Pamokos besiruošiantiems Su-tvirtinimo sakramentui prasidės vasario 21, sekmadienį, po 11 v.r. Mišių ir bus dėstomos kiekvieną sekmadienį.

Vasario 16 minėjimas Wasagoje – vasario 20, šeštadienį, 3 v.p.p., Gerojo Ganytojo misijos salėje.

Šv. Jono lietuvių kapinėms paaukojo \$20 E. Dickson. Parapijai paaukojo: \$100 – P. A. Šimonėliai, A. J. Paršeliūnai, P. Kirsukas.

Mišios vasario 21, sekmadienį, 9.30 v.r. – už a.a. Adolfą Klemką, Sideravičių ir Gvazdaičių mirusius, 11 v.r. – už parapiją.

Lietuvių namų žinios

TLN ir Labdaros fondo narių metinis susirinkimas – 1988 m. kovo 27, sekmadienį, 2.30 v.p.p., Karaliaus Mindaugo menėje, 1573 Bloor St.W. Registracija prasideda 1.30 v.p.p.

Užgavėnių karnavale 11 organizacijų turėjo savo paviljonus: „Atžalynas“, „Gintaras“, filatelista, Maironio mokykla, pensininkai, vaikų darželis, skaučiai kun. Birutės d-vė, LN moterų būrelis, „N. Lietuvos“ rėmėjų būrelis, LN sachmatininkai, sporto klubas „Vytiš“. Premijas gavo: I – \$50 „Gintaras“, II – \$30 „Atžalynas“, III – \$20 Maironio mokykla. Į jaunimo popietę prisirinko pilna salė jaunų šeimų ir senelių. Programą atliko: vaikų darželis, „Atžalyno“ mažųjų ir vidurinės grupės šokėjai, Maironio mokyklos vaikų darželio bei pirmųjų skyrių mokiniai ir „Gintaro“ vyresniųjų vaikų grupė. Popietės vadovė – Aldona Jankaitienė. Programos pranešėjos pareigas sklandžiai atliko Kristina Janavičiūtė.

Vakare įvyko kaukių balius, kurį pradėjo V. Kulnys. Jis pranešė, kad meninė programą buvo sutikę dalyvauti Toronto „Gintaras“, Hamiltono „Gyvatargas“ ir vyrų choras „Aras“. Dėl demonstracijos Otavoje „Gintaras“ ir „Gyvatargas“ programoje negalėjo dalyvauti. Vyrų choras „Aras“ vienas atliko vakaro programą. Jis buvo šil-tai sutiktas publikos, kurių dalyvavo apie 250. Kaukių vakare dalyvavo 24; paskirtos 5 premijos. Kaukių vertintojų komisiją sudarė: pirm. L. Pocienė, J. Govėdas, V. Dauginis, jn., I. Poškutė, A. Vitkūnienė. Loteriją tvarkė E. Pamataitis ir I. Poškutė. Užgavėnių maistą bufetui paruošė V. Birštonas. Salės puošimu, maisto išdavimu ir baro priežiūra rūpinosi LN visuomeninės veiklos komitetas, kurį sudaro: LN valdybos, moterų būrelis, vyrų būrelis ir kultūrinės veiklos k-jos atstovai.

Šiam renginiui LN duoda patalpą, pinigų premijoms ir administracijos pagalbą. Gautas iš šio renginio pelnas padalinamas organizacijoms, aktyviai dalyvavusioms karnavale, taškų sistema.

„Tautinio šokio judesys, tėvyne, mums gyva esi“. Tai VIII-tosios laisvojo pasaulio tautinių šokių šventės šūkis. Šventei ruošti komitetas, vadovaujamas dr. Vaidoto Kvedaro, atlieka šimtus darbų, darbėlių, mažai kam žinomų ir matomų, kad viskas susirūšų į vieną reikšmingą renginį š. m. liepos 3, sekmadienį, Hamiltone. Rūpesčiai ir darbai komitetą verčia dažnokai tartis, posėdžiauti, neskaitant daugybės atskirų pasikalbėjimų, svarstymų komisijose. Kadangi tautinių šokių švenčių oficialūs rengėjai yra JAV ir Kanados Bendruomenių valdybos, tai komitetui tenka ir su jų atstovais susitikti ir daug reikalų aptarti. Vienas tokių susitikimų, platus posėdis, įvyko š. m. vasario 6 d. Hamiltone. Bendruomenės atstovavo A. Gečys, Iren. Bublėnė, V. Bireta, R. Kurienė, J. Kuraitė-Lasienė. Pirmininkaujant dr. V. Kvedarui, aptarta šventės programa, parama užjūrio grupėms, svečių priėmimas, finansinė padėtis ir šmata. Kiekviena sritis turi dar nemažai atskirai sprendžiamų problemų. Nutarta sekančią tokį platų posėdį sukviešti balandžio 30 d. Toronto. Č. S.

Prisikėlimo parapijos žinios

Praejusį sekmadienį buvo švenčiama Vasario 16 šventė. Iškilmingose Mišiose organizuotai su vėliavomis dalyvavo „Satrijos“ skaučių tuntas, KKL moterų šios parapijos skyrius, ateitininkai, kūrėjai-savanoriai ir VI. Pūtvio šaulių kuopa. Per visas Mišias pamokslus sakė prel. dr. J. Tadauskas. Po Mišių buvo padėtos gėlės prie žuvusių už laisvę paminklinės lentos. Per 10.15 v. Mišias giedojo „Volungės“ choras, vadovaujamas D. Viskontienės, o per 11.30 v. Mišias – parapijos choras, vadovaujamas sol. V. Verikaitis. Prie vargonų per abejas Mišias grojo D. Radke.

Ruošiasi tuoktis Rūta Girytė su Eddie Delzotto.

Pakrikštyta Kimberly-Mary, Angelės (Kučinskaitės) ir Gerry Sokol dukrelė.

— Bilietai į metinę parapijos vakarienę, kuri įvyks kovo 20 d., 5 v.p.p., gaunami salėje po Mišių. Ta proga bus pašventinti vargonai ir įvyks vargonų koncertas 4 v.p.p. šventovėje. Vargonų koncertą atliks virtuozas Jonas Žukas iš Niujorko.

Pelenų diena ir Gavėnios pradžia – šį trečiadienį. Mišios ir pelenų barstymas – per 7.15 v., 8 v. ir 8.20 v. Mišias rytu 7.30 v. vakare. Po Mišių Šv. Rašto seminaro dalyviai pasiliks iki 9 v. Šv. Rašto nagrinėjimui.

Kelionė į Šv. Žemę, kuri yra numatyta gegužės 21 – birželio 4 d.d., įvyks, jei neramumai ir demonstracijos Izraelyje pasibaigs iki to laiko. Todėl prašom registruotis su ta sąlyga, kad galėtume žinoti koks maždaug keleivių skaičius susidarys.

Prapajai aukojo: \$200 – K. B. Valančiai, Č. B. Joniai; \$150 – P. Poškienė; \$100 – dr. G. Bijūnienė, V. Rutkauskas, S. Rukša, V. Žemaitis; \$50 – B. J. Jonynai, I. Urbonas, J. Zabulionis.

Mišios vasario 21, sekmadienį, 8.30 v. r. – už Gaidamavičių šeimos mirusius, 9.20 v.r. – už Gegužių šeimos mirusius, 10.15 v.r. – už a.a. Juliją Puodžiuką, Oną Venskaitienę, 11.30 v.r. – už parapijos gyvus ir mirusius narius, 7 v.v. – už a.a. Antaną ir Oną Požauskus.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvo metinis susirinkimas – kovo 13, sekmadienį, 3 v.p.p., Prisikėlimo parapijos salėje. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

„Parama“ primena nariams, studijuojantiems pirmus metus universitete, kad jau laikas paduoti prašymus gauti „Paramos“ stipendijas (iki \$1000). Stipendijų prašymai priimami iki 1988 kovo 1 d.

Vedėjas Jaunų talentų popietė-koncertas rengiamas kovo 27, sekmadienį (ne vasario 27, kaip per klaidą paskelbta „TŽ“ 6 nr.), po 11 v.r. Mišių, Anapilio salėje. Įvairių meno šakų jaunuolės-iai kviečiami registruotis pas sol. S. Žiemelytę tel. 823-7261. Koncertą rengia Lietuvos kankinių parapijos tarybos kultūrinė sekcija, vadovaujama sol. S. Žiemelytės.

Septyniasdešimtosios Vasario 16 sukakties iškilmės Toronte buvo platesnio masto nei praityje. Šeštadienį prie miesto rotušės buvo iškelta Lietuvos vėliava ir padėtos vainikas Taikos sodelyje. Trys autobusai iš Toronto-Mississaugos (apie 150 asmenų) dalyvavo demonstracijoje prie Sov. Sąjungos ambasados Otavoje. Sekmadienį visose lietuvių šventovėse įvyko specialios pamaldos. Mississaugoje prie miesto rotušės buvo iškelta Lietuvos vėliava. Pagrindinis minėjimas įvyko Anapilio salėje. Apie lietuvių pastangas okupuotoje Lietuvoje ir išveivijoje kalbėjo radijas ir televizija. Plačiau – sekančiame „TŽ“ nr.

KLB Oakvillės apylinkė, pirmininkaujama Jono Žiuraitis, surengė tradicinį Vasario 16-sios minėjimą vasario 13, šeštadienį, Anapilyje. 6 v.v. apvaliečiai dalyvavo specialiose pamaldose, o po to Parodų salėje išklausė J. Žiuraitis pranešimų, kalbos šventės tema ir vaishinos ponių paruoštais valgiais. Ta proga Lietuvos laisvinimo reikalams (Bendruomenėi ir Tautos fondui) Kvedarui, aptarta šventės programa, parama užjūrio grupėms, svečių priėmimas, finansinė padėtis ir šmata. Kiekviena sritis turi dar nemažai atskirai sprendžiamų problemų. Nutarta sekančią tokį platų posėdį sukviešti balandžio 30 d. Toronto. Č. S.

AUKŠTA, BLONDINĖ, inteligentiška, 29 metų lietuvaitė nori susipažinti su aukšto ūgio lietuviu vyru vedybų tikslu. Rašyti „TŽ“ administracijai, pažymint ant voko Eglutėi.

Š. m. vasario 21, sekmadienį, 3 valandą po pietų, Toronto Lietuvių namuose rengiamas

POEZIJOS ir MUZIKOS VAKARAS

Poetas HENRIKAS NAGYS skaitys iš savo poezijos rinkinių: „Saulės laikrodžiai“, „Mėlynas sniegas“, „Broliai balti aitvarai“, „Prisijaukinsiu sakalą“, „Kryžių ir Rūpintojėlių Lietuva“ ir iš naujausios kūrybos.

Pianistė Leokadija Paulauskaitė-Kanovičienė ir fleitininkas Tomas Regina atliks F. Šopeno, S. Rachmaninovo, M. Revelio ir kitų kompozitorių kūrinius.

Toronto Lietuvių namai įteiks kultūrinę premiją.

Įėjimas – 7 dol., studentams ir pensininkams – 6 dol.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

LN kultūrinė komisija

Š.m. vasario 28, sekmadienį, 3 v.p.p., Toronto Lietuvių namuose

dr. Mikas Valadka

skaitys **paskaita** tema

„Kaklo ligos ir priežiūra“.

Bus aiškinama kaklo priežiūra, ligos bei įtaka sveikatai. Paskaita pajvairinama skaidrėmis.

Po paskaitos – kavutė. Įėjimas nemokamas. Rengia LN kultūrinė komisija

SUMAŽINKITE PAJAMŲ MOKESČIUS VALDŽIAI, ĮNEŠDAMI SANTAUPAS MŪSŲ KOOPERATYVE Į RRSP

– Mokame aukštas palūkanas (žiūr. skelbimą 8-tame „Tėviškės žiburių puslapyje“)

– Neimame jokio administracinio mokesčio

– Prieš 71 gimtadienį galėsite lengvai šias santaupas pervesti į RRIF, nemokant valdžiai jokių mokesčių

– Norint gauti mokesčių atleidimą už 1987 metus, įnašą į RRSP reikia įteikti iki 1988 m. vasario 29 dienos

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas Toronte

TAUPLYKITE SAVO ATEITIES GEROVEI!

(Sumažindami pajamų mokesčius)

• Vasaris – RRSP indėlių mėnuo.

• Šį mėnesį dalį savo santaupų įdėkite į saugią

„Paramos“ RRSP s-ta.

• Jei truks „Parama“ paskolins.

• „Parama“ mokės aukštas palūkanas už jūsų indėlius.

• „Parama“ neims jokių mokesčių nei už plano administravimą, nei už patarnavimus įdedant ar išimant.

• „Parama“ tuoj pat vietoje išduos kvitą dėl mokesčių atleidimo.

• Galite pasirinkti indėlio terminą: 1 m. - 9 1/4%, 2 m. - 9 1/2%, 3 m. - 10%. su keičiamu nuošimčiu (variable rate) 8%.

• Jūsų RRSP palūkanos apsaugotos nuo pajamų mokesčių.

• Nelaukite paskutinės dienos!

• Paskutinė diena indėliams už 1987 metus

VASARIO 29

Tel. 532-1149

„PARAMOS“ valdyba

Latvijai laikraštis „Latvija-Amerika“ 1988. II. 13 laidoje, pirmame puslapyje išspausdino A. Vilks straipsnį apie Lietuvą ir įdėjo Montrealyje posėdžiaujančio VLIKo nuotrauką bei Lietuvos Vyti – valstybės ženklą. Šį savaitraštį redaguoja A. Kundrats. Jis kasmet dalyvauja Vasario 16 proga rengiamame priėmimo kitataučiams.

Kanados latvių laikraštis „Latvija-Amerika“ pranešė, kad Švedijoje 1988. I. 26 mirė kun. Kazimieras Vilnis. Redagavo periodinį leidinį „Dzintines bals“ ir metraštį. Mokėjo lietuvių kalbą, ir kartais pasitarndavo ir lietuviams. Vokiečių okupacijos metu gyveno Latvijoje ir pasižymėjo žydų gelbėjimu.

A. a. Broniaus Bijūno atminimui Marija ir Jonas Gimžauskai paaukojo „Tėviškės žiburiams“ \$30.

A. a. Antano Poškaus atminimui vietoje gėlių laidotuvių Kęstutis Budrevičius paaukojo „Tėviškės žiburiams“ \$20.

A. a. Adolfo Sargaučio atminimui Kostas ir Zina Beržauskai paaukojo „Tėviškės žiburiams“ \$20.

A. a. Paulinos Lastauskienės atminimui paaukojo „Tėviškės žiburiams“: \$25 – Elena Undraitienė, Leonas Tilindis.

A. a. Petro Babecko atminimui paaukojo „Tėviškės žiburiams“: \$25 – Elena Undraitienė, Leonas Tilindis; \$20 (vietoje gėlių) – Rokas Stepulaitis.

KLB Toronto apylinkės tarybos

POSĖDIS

1988 m. vasario 23 d., 7.30 v.v.,

Toronto Lietuvių namuose, 1573 Bloor St. W.

Apylinkės valdyba

Sigita Štuopienė atidarė KIRPYKLĄ,

aptarnaujančią moteris, vyrus ir vaikus

SIGI'S HAIRLINES

3186 Dundas St. West, (du blokai į rytus nuo Runnymede) Šeštadieniais pageidautina iš anksto susitarti dėl priėmimo laiko telefonu 769-1894. Pirmadieniais uždaryta.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staltiesius, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

IŠNUOMOJAMAS vienas kambarys dviejų miegamųjų bute (condominium). Galima naudotis virtuve ir visais buto patogumais. Skambinti tel. 767-7159.

ESU LIETUVAITE, 54 metų amžiaus. Noriu susipažinti su lietuviu. Rašyti Genovaitėi, „Tėviškės žiburių“ adresu.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.

MONTREAL

Lietuvių studentų sąjunga suarošė jau 24-ąją žiemos stovyklą Laurynijos kalnuose. Stovykla truko vieną savaitę ir pasibaigė N. metų sutikimu. Į stovyklą suvažiavo net 120 lietuvių studentų iš Kanados ir JAV. Oras pasitakė puikus, tad buvo daug slidinėjama bei žaidžiama viduje. Atrodo, truko lietuviškos programėlės, bet buvo pasiūstas sveikimas tuo laiku vykstančiam jaunimo kongresui Australijoje. Šios stovyklos organizatoriai buvo Danius Piečaitis, Paulius Murauskas, Algis Kibirkštis ir Jurgis Žukauskas. Dabar Montrealelio studentai svarsto, kaip iškilmingiau atšvęsti būsimąją suka-tuvinę – 25-ąją stovyklą.

Lietuvių studentų sąjungos ir „Lito“ organizuota išvyka į Owl's Head slidinėjimo centrą įvyko vasario 6 d. Oras buvo gana šaltas, tik slidinėjimo takams ne visur užteko sniego – vietomis pasitakė ledas, o kitur ir akmenys matėsi. Bet visi grįžo patenkinti, pabuvę tyram ore ir pamatę ne taip dažnai montrealiečių lankomus kalnus. Šiai išvykai vadovavo stud. D. Piečaitis.

„Rūtos“ klubo metinis susirinkimas įvyko vasario 3 d. Susirinko apie 60 – pusė klubo narių. Tylos minute buvo prisiminti keturi pernai mirę klubo nariai. Po to iš-klausyti pirmininko, išdinkino ir revizijos komisijos pranešimai, kuriuose buvo priminta 1987 m. veikla – ekskursija į p. p. Regi-nų „Nemuno“ galeriją, dr. Jadvy-gos Rimšaitės paskaita, neįvykusi kelionė į Kvebeko miestą ir iš kai kurių narių daug darbo pareikla-vės bazaras. Dabar sutelkti pini-gai ilgesniam laikui užtikrina sėkmingą klubo veiklą.

Po rinkimų klubo valdybą su-daro: pirm. Bronius Staškevičius, vicepirmininkės – Petronėlė Juš-kevičienė ir seselė M. Palmira, sekr. Albinas Baršauskas, išd. Julius Jurėnas. Į revizijos komi-siją rinkimų nebuvo, nes nei vie-no nario dar nebaigta kadencija. Šią komisiją sudaro: Joana Kęs-gailienė, Vincas Kačergius ir Kos-tas Toliušis.

Veliau buvo kalbėta apie numa-tomas išvykas, bet konkrečių nu-tarimų nepadaryta – palikta val-dybos nuožiūrai. Susirinkimui pa-sibaigus, kun. Jonas Kubilius pa-laimino valgius, kuriuos paruošė darbščios šeimininkės – Stasė Baršauskienė ir Marija Girdžiū-vienė su geromis padėjėjomis. Visi buvo pavaišinti karštais virtiniais, balandėliais, netik-rais zulkiais, kava, pyragais ir vynu.

Jurgis Janeliūnas, jėzuitų bro-liukas, dirbąs Tėvų jėzuitų na-muose Čikagoje, keliom savaitėm buvo atvykęs į Montreali. Apsi-stojęs AV klebonijoje, padėjo kle-bonui rašinėti darbuose ir sniego kasime. B.S.

A. a. Jonas Viliušis mirė 1988 m. sausio 20 d. Maisonneuve ligoni-nėje, sulaukęs beveik 90 metų amžiaus. Sausio 23 d. į gedulines pamaldas Šv. Kazimiero švento-vėje susirinko gražus būrys mont-realiečių bei torontiečių ir pir-mosios jo žmonos dukros su savo šeimomis. Klebonas kun. S. Ši-leika atnašavo Mišias ir pasakė pamokslą. Šauliai nešė savo, kū-rėjų-savanorių ir ramovėnų vė-liavas, visus velionies pasižymė-jimo ženklus irėjo garbės sargy-bą. Velionis buvo Lietuvos kūrė-jas-savanoris, Vyčio kryžiaus ka-valierius, baigęs miškininkystės, teisės mokslus ir karo mokyklą. Jo palaikai buvo sudeginti kre-matoriume. Atsisveikinimo kalbas pasakė kun. S. Šileika, o šaulių vardu – A. Mylė.

Po laidotuvių visi jų dalyviai susirinko Šv. Kazimiero parapi-jos salėje, kur velionies našlė Valli (estų tautybės) suruošė vai-šes. Velionies vaikaitis Edmun-das Norkus iš Toronto visiems išreiškė nuoširdžią padėką.

Velionis buvo neapraktikuojan-tis susirinko Šv. Kazimiero parapi-jos salėje, kur velionies našlė Valli (estų tautybės) suruošė vai-šes. Velionies vaikaitis Edmun-das Norkus iš Toronto visiems išreiškė nuoširdžią padėką.

AUDROS NUOSTOLIAI

Dėl jos įvykę

◆ KANALIZACIJOS SUTRIKIMAI

◆ VANDENS APSĖMIMAI NAMUOSE

DABAR jau apdraudžiami

už mažą atskirą kainą.

TEIRAUTIS:

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

TEL. 722-3545

P. S. Montrealyje visi prisimename 1987 m. liepos mėn.

14 d. audrą ir vandens apseimus.

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyriai: 3907A Rosemont Blvd. ir Šv. Kazimiero parapija

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš \$23,000,000 REZERVAS – virš \$750,000.

MOKA UŽ:

Certifikatus	9 %	Taupymo – special.	5 1/4%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5 %
1 metų	8 1/4%	Taupymo – kasdienes	4 1/4%
180 d. - 364 d.	7 1/4%	Einamos sąsk.	4 1/2%
120 d. - 179 d.	7 %	RRIF – RRSP – term.	9 1/2%
60 d. - 119 d.	6 3/4%	RRIF – RRSP – taup.	6 1/4%
30 d. - 59 d.	6 1/2%		

IMA UŽ:

Neklin. turto nuo 10 1/2%, asmenines – nuo 10 3/4%

Informacija apie naujausias palūkanas „Lite“

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	Rosemont	Šv. Kazimiero par.
Pirm., antr., treč.	9.00-3.00	—	—
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	4.00-8.00	—
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00	—
Sekmadieniais	10.30-12.30	—	10.30-12.30

“Tėviškės žiburių” spaustuvei reikalinga

RINKĖJA ARBA RINKĖJAS

Lengva išmokyti rašantiems paprasta mašinėlė.

Kreiptis į spaustuvės vedėją Vytautą Balčiūną

tel. (416) 275-4672